

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 898

3. SRPNJA 2020. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

Hidajet Bišćević, veleposlanik RH u Beogradu

**Nismo se rastali
da bismo se i dalje svađali**

8

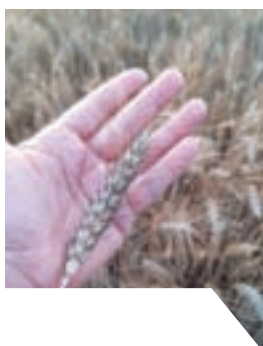
Izbori u Republici Hrvatskoj
Sredina, na desno

10

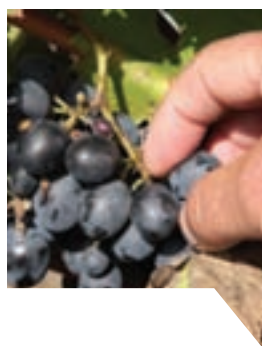
30 godina od osnutka
Demokratskog saveza Hrvata
u Vojvodini (4.)

Iz političkog programa DSHV-a 1990.

15

Žetva u Srijemu
Zabrinjavajuća kvaliteta

20

Gospodarstveni resursi hrvatske
zajednice u Srbiji

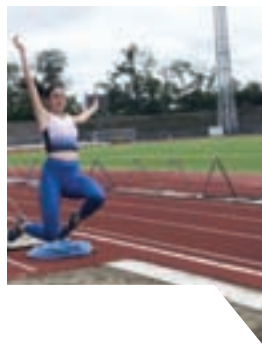
Izrada registra

26

Izbor najljepše Hrvatice izvan
Hrvatske

**Dvije predstavnice
iz Vojvodine**

44

Minja Kopunović, državna
prvakinja u skoku u dalj

**Povratak ozbiljnim
treninzima**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Ladislav Suknović (predsjednik), Josip Stanić (zamjenik predsjednika), Branimir Kuntić, Dragan Muharem, Marko Tucakov, Krunoslav Đaković, Josip Dumendžić, Tomislav Vuković i Karolina Bašić

RAVNATELJ:

Ivan Ušumović
e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs
Zvonko Sarić
(koordinator dopisne službe)

dr. sc. Jasminka Dulić

(novinarka, urednica političke rubrike)

Željka Vukov

(novinarka, urednica društvene rubrike)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura)

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Ivana Petrekanić Sič

(novinarka)

Suzana Darabašić

(novinarka dopisništva Srijem)

LEKTOR:

Zlatko Romić

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Trkulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Sajnos DOO Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315
COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija
u publikaciji Biblioteka
Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

Izbori, izbori, pa opet izbori

Uvrijeme zaključenja ovog broja *Hrvatske riječi* oko 200.000 birača u Srbiji ponovno je imalo pravo izaći na biračka mjesta i glasati. Od tog ponovljenog glasanja nitko ništa ne očekuje. Em je radni dan, em su šanse da nakon ponovljenog glasanja još neke stranke uđu u parlament na razini nemogućeg. Tako će se ovim ponovljenim glasanjem zadovoljiti samo forma, dok će suštinski u postizbornoj Srbiji sve ostati isto. No, rezultati prvog glasanja, onog od 21. lipnja, još su uvijek tema analiza, komentara, polemike. Pa i u hrvatskoj zajednici, o čemu možete čitati nekoliko stranica dalje u ovom broju tjednika.

A pripadnicima hrvatske zajednice koji imaju državljanstvo Hrvatske omogućeno je još jedno glasanje – na parlamentarni izborima u Hrvatskoj. Glasat će u izbornoj jedinici XI., koja je zasebna izborna jedinica za izbor zastupnika koje biraju hrvatski državljani koji nemaju prebivalište u Hrvatskoj. Hrvati u dijaspori imat će mogućnost izbora između 11 listi političkih stranaka i koalicija. A kada se govori o dijaspori i glasanju, u fokusu su uvijek (prije svega) Hrvati u BiH. Iz tog aspekta gledano hrvatska zajednica u Srbiji 10 puta je manja, pa je spram tog odnosa i interes sudionika na izborima za glasače među Hrvatima u Srbiji.

Na ovim izborima osim bosanskih Hrvata, za koje važi stereotip da su sigurni glasači HDZ-a, u fokus predizborne kampanje stavljena je takozvana nova dijaspora. Termin je to koji sudionici političke utrke, u kojoj glasači iz dijaspore donose tri saborska mandata, koriste za 250.000 Hrvata koji su Hrvatsku napustili od njezinog ulaska u EU. Hoće li to pomrsiti računicu po kojoj, kako pokazuju iskustva prijašnjih izbornih ciklusa, o mandatima u dijaspori odlučuju glasači iz BiH? Oni koji igraju na kartu nove dijaspore računaju da hoće, ali je pitanje koliko su u stanju uvjeriti oko 250.000 »odbjeglih« Hrvata da imaju iskrene namjere nešto mijenjati kako bi se barem dio tih »odbjeglih« vratio, a oni koji pakiraju kofere odvratili od kupovine karte u jednom smjeru.

A Hrvati u Srbiji? Koliko sam ja uspjela ispratiti predstavljenje kandidata za XI. izbornu jedinicu, nikome nisu u fokusu političke pozornosti.

Z. V.

HNV: Poziv za izbore u Hrvatskoj

»Poštovani sunarodnjaci i pripadnici hrvatske zajednice u Republici Srbiji, pozivam vas da izađete na parlamentarne izbore za zastupnike u Hrvatskom saboru koji će se održati 4. i 5. srpnja 2020. godine. Kao i svih prethodnih godina održavanja parlamentarnih izbora u matičnoj nam domovini, važno je da svjedočimo svoju posvećenost najvažnijim političkim procesima u Hrvatskoj te da svojim odazivom damo djelatni prinos u onim segmentima koji se izravno tiču i našega položaja.

Podsjetimo se da je u posljednjih nekoliko godina naša domovina Hrvatska intenzivirala svoj interes za položaj Hrvata na ovim prostorima i da je suradnja HNV-a i institucija Hrvatske rezultirala započetim značajnim projektima koji za cilj imaju unaprijeđenje položaja hrvatskoga naroda u domicilnoj državi. Na

nama samima je da tu suradnju još dodatno osnažimo, produžimo i intenziviramo, a to možemo jedino ako smo odgovorni i ako izlaskom na biračka mjesta svjedočimo svoju zainteresiranost. Važno je da naš glas bude glas cjelokupnoga hrvatskoga naroda, da zajedno sa svojim sunarodnjacima u domovini očitujemo svoju volju i da pokažemo još jednom zajedništvo koje je uvijek bilo garantom uspjeha i pozitivnih rezultata.

Poštovani sunarodnjaci i sugrađani, svi koji imate pravo glasa, odnosno hrvatsko državljanstvo, izađite na predstojeće izbore u diplomatskim i konzularnim predstavništvima Republike Hr-

vatske u Beogradu i Subotici i učinimo svi zajedno da se naš glas čuje i u domovini.«

Jasna Vojnić, predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća

.....

Apel za striktno pridržavanje mjera

Na osnovu izvješća Instituta za javno zdravlje Vojvodine bilježi se povećanje broja oboljelih od infekcije covid-19, ali je epidemiološka situacija u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini za sada i dalje pod kontrolom, navodi se na sajtu AP Vojvodine 25. lipnja.

»Prethodnih tjedana kroz tiho prokužavanje populacije dnevno je bila evidentirana jednoznamenakasta brojka novozaraženih, da bi prije tri dana broj novootkrivenih slučajeva bio 13, dan kasnije 30, dok je u srijedu broj pozitivnih na virus korona bio 24. Također, u Kliničkom centru Vojvodine, u odnosu na prethodne dane, povećao se broj hospitaliziranih, pa se u ovom trenutku u toj ustanovi liječi 45 pacijenata, od kojih se dva nalaze na mehaničkoj ventilaciji. Pozivamo građane Vojvodine da se, kao i do sada, ponašaju odgovorno i da se striktno pridržavaju svih mjera predostrožnosti i uputa nadležnih zdravstvenih i epidemioloških stručnih službi, uz poštovanje fizičke distance, nošenje zaštitnih maski u zatvorenom prostoru, kao i upotrebu dezinfekcijskih sredstava i svih mjera osobne higijene.

Apeliramo i na zaposlene u zdravstvenim ustanovama i ustanovama socijalne zaštite da posebno obrate pažnju na sve neophodne postupke radi sprječavanja zaražavanja zaposlenih i štićenika u tim ustanovama, kao i poslodavce da i dalje primjenjuju i provode kontrolu poštovanja mjera koje su naložene, a koje se odnose na sprječavanje nekontroliranog širenja infekcije u radnim organizacijama i kolektivima«, navodi se u priopćenju.

.....

EU dozvolila ulazak iz Srbije

Srbija i Crna Gora, kao jedine zemlje iz regije Zapadnog Balkana našle su se na listi zemalja kojima su od srijede, 1. srpnja, otvorene spoljne granice Europske unije. U Bruxellesu navode da je prva lista od 15 zemalja bazirana na »sličnim ili boljim« epidemiološkim podacima u odnosu na stanje u EU i da će biti ažurirana svaka dva tjedna. Biti na listi ne znači da će se na njoj kroz dva tjedna i ostati – niti da se može svugdje u EU, piše DW.

»Kako bi se treće zemlje našle na ovoj listi, broj slučajeva covid-19 u prethodnih 14 dana i na 100.000 stanovnika mora biti blizu ili sličan prosjeku EU. Istovremeno, potreban je stabilan ili silazni trend novih slučajeva u odnosu na prethodna dva tjedna, kao i procjena ukupnog odgovora na covid-19, uključujući i pouzdanost informacija«, navode u Vijeću EU.

Naglašava se i da su u pitanju preporuke Vijeća EU, dakle »bez zakonske obveze«, a da je na zemljama-članicama odluka o njihovoj primjeni. U praksi to znači da zemlje-članice mogu, ali i ne moraju, postepeno otvarati svoje granice prema zemljama s usvojene liste.

H. R.

DSHV o proteklim izborima i ostvarenim rezultatima

»**D**emokratski savez Hrvata u Vojvodini iskazuje žaljenje što su protekli izbori u Republici Srbiji održani s brojnim manjkavostima koje su u zemljama konsolidirane demokracije teško zamislive, što je ocjena i malobrojnih međunarodnih promatrača. Spomenut ćemo samo one najprije-pornije – od visoko kontroliranih medija na svim razinama, koji su bili naklonjeni isključivo vladajućoj stranci, preko bespoštjenih korištenih javnih resursa u vođenju tzv. funkcionske kampanje i 'nagovaranja' građana putem telefonskih poziva da glasuju za liste pod brojem 1, koji su znali imati i elemente prijetnji, do različitih zlouporaba tijekom provedbe izbornog procesa, napose u prikupljanju potpisa podrške građana izbornim listama, te nedopustivim aktivnostima na sam izborni dan.

Za Hrvate u Srbiji dodatna je otegotna okolnost bila ta što se za vrijeme izvanrednog stanja, nakon dva bezazlena događaja, kreirala i producirala do sada neviđena negativna medijska histerija spram hrvatske zajednice, što je onda pridonijelo širenju straha. Nedoumice i konfuziju širile su uoči izbora naručene i penetrirane strukture, kojima je glavni predizborni program bio mržnja prema DSHV-u i namjera da se osujete naša nastojanja. Dodatno je unijelo nespokoj među Hrvate odsustvo čak i elementarnog interesa predstavnika Republike Hrvatske u Srbiji za izborni proces. Stoga se ovim putem najsrdanije zahvaljujem svima koji su bili kandidati DSHV-a na izborima, koji su svojim imenom i prezimenom i likom na letcima hrabro posvjedočili da im je stalo do budućnosti hrvatske zajednice, kao i velikom broju glasača koji su nama, unatoč svemu, dali podršku, napose u onim sredinama gdje je to računavalo i stanoviti rizik.

Gore spomenute negativnosti uvelike su pridonijele i ostvarenim rezultatima, spram kojih kao predsjednik DSHV-a iskazujem relativno nezadovoljstvo. Takvu ocjenu najprije krijepi činjenica što smo izgubili zastupnička mjesta na republičkoj i pokrajinskoj razini, no zadržali smo tri vijećnička mjesta na lokalnoj razini – dva u Subotici i jedno u Baču. Glede toga valja ukazati i na to da su slični neuspjesi registrirani i kod većine drugih političkih stranaka i koalicija koji su sudjelovali na ovim izborima, što držimo da je posljedica gore spomenutih demokratskih deficita posljednjeg izbornog ciklusa u Srbiji. Jednostavno, u danim okolnostima i postojećim uvjetima vjerojatno se nije moglo više postići!

S druge strane, zadovoljni trebamo biti kada je riječ o kvaliteti predizborne kampanje i naravi predizbornih aktivnosti koje smo uspješno realizirali. Okupili smo mladi i kreativni tim koji je skupa s vodstvom DSHV-a i svim kandidatima ostvario blizu tisuću različitih aktivnosti – od nastupa u medijima, priopćenja, plakatiranja i dijeljenja letaka, kreiranja radijskih i video oglasa, objava na društvenim mrežama, i to bez ikakve nadoknade! Tako što ne samo da mora krijepti, već treba biti važan залог za naše buduće

djelovanje. Jer, politički život DSHV-a će se nastaviti i nakon ovih izbora! No, o svemu će vrlo brzo kritički raspravljati mjerodavna tijela stranke te donijeti i odgovarajuće zaključke.

Treba reći, na koncu, i to kako ćemo i nadalje u naše predizborne pozicioniranje morati računavati kako nastupanje u okviru koalicijskih saveza s nama bliskim političkim strankama tako i prateće neizvjesnosti za ostvarivanje naših definiranih ciljeva. Tako će biti i s tim ćemo se morati nositi sve dok ne budemo imali ono što imaju nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj – zajamčene mandate u predstavničkim tijelima na svim razinama, a na lokalnoj razini i u dijelu izvršne vlasti. To je, i ovoga puta trebamo istaknuti, višegodišnji ključni politički zahtjev DSHV-a, koji je i dio međunarodno-pravno preuzetih obveza Republike Srbije – u članku 9. Međudržavnog sporazuma o međusobnoj zaštiti manjina s Republikom Hrvatskom tako što eksplicite se navodi.

Pa ipak, DSHV će, kao uostalom i u proteklih 30 godina, nastaviti i dalje boriti se dosljedno i hrabro za ravnopravnost hrvatske zajednice u Republici Srbiji i za njezin svakovrsni boljitak i napredak. Jer, to je naša temeljna misija oko koje nema i ne smije biti kompromisa!«

Tomislav Žigmanov, predsjednik

DSHV pozvao na izbore

Predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov** pozvao je u srijedu sve državljane Republike Hrvatske koji imaju prebivalište u Republici Srbiji da izađu na predstojeće izbore za novi saziv Hrvatskoga sabora, koji će se održati u nedjelju, 5. srpnja. Osim što će na taj način ostvariti svoje zakonom garantirano pravo, hrvatski će državljani svojim izlaskom na izbore očitovati i odgovornost za budućnost Domovine. Predsjednik Žigmanov je pozvao sve članove i simpatizere da svoj glas daju predstavnicima one političke stranke koja je u proteklih nekoliko godina višestruko uvećala i osnažila podršku Hrvatima u Vojvodini, to jest Republici Srbiji, i s kojom su hrvatske institucije ostvarile do sada najbolju suradnju.

Izbori će se na biračkim mjestima u sjedištima diplomatskih misija i konzularnih ureda Republike Hrvatske u inozemstvu održati: u subotu i nedjelju, 4. i 5. srpnja, od 7 do 19 sati. U Republici Srbiji glasanje će se provoditi na sljedećim biračkim mjestima: Konzularni ured Veleposlanstva Republike Hrvatske u Republici Srbiji, Beograd (Kneza Miloša 82/I. kat) i Generalni konzulat Republike Hrvatske u Subotici (Maksima Gorkog 6).

Krunoslav Đaković, novi vijećnik na listi SNS-a SO Srijemska Mitrovica

Djelima ćemo opravdati našu odluku

»Sada, nakon izbora, možemo reći da je naša odluka bila ispravna. Nadamo se da ćemo, u skladu s predizbornim dogovorima, moći učiniti više za naš narod nego u prethodne četiri godine. Kako smo i svojim biračima obećali, zalagat ćemo se za prava Hrvata u svim segmentima života, a posebno na područjima gdje se posebno gradi i čuva hrvatski identitet«, navodi Đaković

Kao 26. na listi vladajuće stranke **Krunoslav Đaković**, predsjednik Podružnice Srijem DSHV-a je izabran za vijećnika lokalnog parlamenta u Srijemskoj Mitrovici.

DSHV je izašao na parlamentarne izbore na svim nivoima s oporbenim strankama u koaliciji Vojvođanski front koju čine LSV i Vojvođanska partija. Zbog čega se Podružnica DSHV-a Srijem odlučila da izađe na listi SNS-a?

Moje osobno mišljenje koje sam uvijek govorio i u našim stranačkim strukturama jeste da manjinske stranke, da bi ostvarile bilo što od svojih ciljeva, moraju biti u vlasti. Matematika je jednostavna – brojem smo već manjina, ako se pored toga još stavljamo u poziciju političke manjine u oporbi, onda smo još veća manjina koja ne može ništa učiniti. Manjinske stranke nisu nigdje u svijetu u oporbi – pogledajmo samo Hrvatsku. Kako smo predstavili i svojim biračima, odlučili smo ići s vladajućom strankom jer jedino tako možemo ostvariti ciljeve za koje se borimo, a to su prava hrvatskog naroda u Srijemskoj Mitrovici.

Jeste li u odluci da na lokalnim izborima izađete u koaliciji sa SNS-om imali podršku predsjednika stranke?

Možda je ova naša lokalna koalicija neobična, budući da je na republičke i pokrajinske izbore DSHV išao kao dio Vojvođanskog fronta. Treba znati da je DSHV ostavio mogućnost da se prave drugačije koalicije na lokalnoj razini. Našu odluku da idemo sa SNS-om znali su i podržali, kako predsjednik tako i sva druga tijela stranke.

Za što ćete se konkretno zalagati?

Sada, nakon izbora, možemo reći da je naša odluka bila ispravna. Nadamo se da ćemo, u skladu s predizbornim dogovorima, moći učiniti više za naš narod nego u prethodne četiri godine. Kako smo i svojim biračima obećali, zalagat ćemo se za prava Hrvata u svim segmentima života, a posebice na područjima gdje se posebno gradi i čuva hrvatski identitet. U ove ciljeve je konkretno uključen rad Hrvatskog kulturnog centra *Srijem*, ureda Hrvatskog nacionalnog vijeća u Srijemskoj Mitrovici i naravno, povratak *Hrvatskog doma*. Vjerujem da ćemo za četiri godine djelima opravdati svoju odluku i svojim biračima i svim Hrvatima u Srijemskoj Mitrovici.

Koliko vijećnika ima SO Srijemska Mitrovica i je li do sada DSHV imao svoje vijećnike u skupštinskom parlamentu?

Skupština općine Srijemska Mitrovica ima 61 vijećnika na, otprilike, 70.000 glasača. Do sada smo gotovo uvijek imali jednog

vijećnika u gradskoj skupštini. Jedan vijećnik u SO uvijek je bio unutar neke koalicije koju je DSHV sklapao na lokalnu. Ove godine DSHV je na lokalnim izborima u Srijemskoj Mitrovici izašao na listi SNS-a. U dogovoru s nositeljem liste ja sam stavljen na 26. mjesto što se tada smatralo kao garantiran prolaz u skupštinu, a sada se i potvrdilo nakon izbora.

Koliko dugo postoji Podružnica DSHV-a Srijem i koje su najvažnije aktivnosti u proteklom razdoblju od kako ste vi na njenom čelu?

Podružnica Srijem DSHV-a postoji od 2009. godine kada se tadašnja mitrovačka hrvatska stranka Hrvatska srijemska inicijativa pridružila DSHV-u kao podružnica s posebnim statusom. I kao Hrvatska srijemska inicijativa i kao podružnica DSHV-a redovito smo sudjelovali na svim lokalnim izborima do sada.

Postoje li neki projekti koji su ostvareni u suradnji s lokalnom samoupravom, a koji su bili od velike koristi za pripadnike hrvatske zajednice u Srijemskoj Mitrovici?

Za ovakvu odluku smo imali i dobre osnove u dosadašnjoj

suradnji s vladajućom strankom u Srijemskoj Mitrovici, posebno s nekadašnjim gradonačelnikom, a sada nositeljem liste SNS-a **Branislavom Nedimovićem**. Iako u prethodnom mandatu nismo išli u koaliciji sa SNS-om, puno puta nam je lokalna vlast izašla u susret u rješavanju različitih pitanja koja se tiču hrvatske zajednice u Srijemskoj Mitrovici, kao što je na primjer, hrvatski jezik u školama, pomoć Hrvatskom kulturnom centru *Srijem* i Katoličkoj crkvi.

S. D.

Demanti

U *Hrvatskoj riječi* od 26. 6. 2020. godine, u članku pod nazivom »Apsolutna pobjeda SNS-a na svim razinama« stoji: »Međutim, tvrdi Žigmanov, 'DSHV nije išao ni na jednoj razini izbora sa SNS-om, već su neki pojedinci iz DSHV-a samostalno ulazili na listu'. A na tvrdnje Đakovića da su imali suglasnost stranke i predsjednika, Žigmanov kaže: 'Oni mogu reći što hoće. Kao DSHV nisu išli, i DSHV se nigdje ne spominje na listi u koaliciji sa SNS-om već su išli kao pojedinci'«. Ne znam zašto je g. Žigmanov izneo ovu neistinu. Nažalost, na moje telefonske pozive nije odgovorio da ovo objasni, te moram ovim putem demantirati njegovu izjavu, jer ona nanosi štetu i mom i ugledu Podružnice Srijem DSHV-a čiji sam predsjednik.

Dana 18. 2. 2020. u Srijemskoj Mitrovici, nakon izborne Skupštine podružnice Srijem DSHV-a, g. Žigmanovu iznijeli smo našu inicijalnu namjeru da na lokalne izbore izađemo na listi SNS-a čemu se on nije protivio. Za ovo postoje svjedoci! Mi smo na osnovu njegove potvrde ušli u pregovore sa SNS-om i g. **Nedimovićem**.

Dana 10. 3. 2020. u Subotici je održana VIII. izvanredna sjednica DSHV-a s dvije točke dnevnog reda: »1. Donošenje odluke o izlasku na izbore na republičkoj i pokrajinskoj razini« i »2. Potvrđiva-

nje odluka Podružnica i mjesnih organizacija DSHV-a na lokalnoj razini«. U okviru 2. točke ja sam iznio i objasnio našu odluku da na lokalne izbore u Srijemskoj Mitrovici idemo na listi SNS-a. Neki su članovi Vijeća tražili da se o izlasku na izbore u Srijemskoj Mitrovici glasa odvojeno, ali je predsjednik Žigmanov inzistirao da se glasa o svim lokalnim dogovorima zajedno. Vijeće DSHV-a je GLASA-NJEM potvrdilo sve dogovore o lokalnim izborima.

Dakle, NIJE ISTINA da nismo imali suglasnost stranke i predsjednika! Moja prva i jedina stranka čiji sam član je DSHV. Znam što je stranačka disciplina. Da je g. Žigmanov 18. 2. rekao »nemojte ići na listi SNS-a« mi ne bismo ni ulazili u pregovore sa SNS-om. Da je i pored predsjednikove podrške, koju nam je dao 18. 2., Vijeće reklo da ne trebamo ići sa SNS-om, mi bismo se povukli s liste i ne bismo išli sa SNS-om.

Zašto je g. Žigmanov promijenio svoje mišljenje nakon izbora nije mi jasno, i žao mi je što mi to osobno nije objasnio, jer sam ja, kad god sam imao neki prigovor na njegov rad ili odluke, rekao to njemu osobno, a ne medijima.

Krunoslav Đaković, mag. theol.
predsjednik Podružnice Srijem DSHV-a

Odgovor na neistinitu informaciju

Zbog neistinite informacije, objavljene u *Hrvatskoj riječi* dana 26. lipnja 2020. godine na stranici broj 6, u tekstu pod naslovom »Apsolutna pobjeda SNS-a na svim razinama«, sukladno odredbama Zakona o javnom informiranju i medijima zahtijevamo da bez naknade objavite odgovor Hrvatskog demokratskog foruma.

U predmetnom tekstu, komentirajući prošle nedjelje održane izbore, citiran je nositelj izborne liste Vojvođanski front – Ujedinjeni za demokratsku Suboticu **Tomislav Žigmanov**, koji je između ostalog izgovorio i sljedeću neistinitu informaciju, a koja se odnosi na Hrvatski demokratski forum: »... stvaranje paralelnih struktura kad je u pitanju hrvatska zajednica uz pomoć vladajuće stranke s ciljem da se napravi politička alternativa koja je onda medijski hiperpromovirana, konkretno mislim na HDF. To je lista koja sebi nije skupila potpise ...«.

HDF je, kao što je opće poznato, grupa građana koja je na lokalne izbore u Subotici izašla samostalno, kao jedina hrvatska lista. Tom prilikom lista HDF-a je osvojila 735 glasova hrvatskih birača i to su jedini glasovi hrvatskog političkog naroda u Republici Srbiji. Nije istina da je bilo tko drugi prikupljao potpise za predaju liste HDF-a, osim aktivista HDF-a. To je i *Hrvatska riječ* mogla provjeriti da je na lice mjesta poslala novinara. Ako Tomislav Žigmanov po-

sjeđuje dokaze za svoju tvrdnju, bilo bi poželjno da ih iznese javnosti. U protivnom, jasno je da ne govori istinu.

Također, nije istina da je HDF politička alternativa koja je medijski hiperpromovirana. Primjerice, HDF je u izbornu kampanju ušao 6. ožujka 2020. godine registriranjem grupe građana i 13. ožujka početkom prikupljanja potpisa, a *Hrvatska riječ* je HDF prvi put spomenula 12. lipnja 2020. godine, dakle više od tri mjeseca nakon početka izbornih aktivnosti, i to tek onda kada se to više nije dalo izbjeći – prilikom predaje liste. Sve to vrijeme *Hrvatska riječ* je u svakom broju promovirala kandidata Vojvođanskog fronta – Ujedinjeni za demokratsku Suboticu, sa sve izlascima uredničke i novinarske ekipe na teren, uz obilato citiranje i fotografranje.

Ne ulazeći u uređivačku koncepciju lista *Hrvatska riječ*, smatramo da je poštovanje osnovnih pravila profesije od iznimne važnosti za informiranje građana, te u skladu s tim očekujemo da se ubuduće kod problematičnih tvrdnji bilo kojeg sugovornika pita i druga strana. Također se nadamo da će *Hrvatska riječ* nakon rezultata HDF-a ostvarenog na izborima, više prostora posvetiti hrvatskim političkim i drugim subjektima. Makar onoliko koliko posvećuje nehrvatskim političkim i drugim subjektima.

Zvonimir Perušić, Hrvatski demokratski forum

Sredina, na desno

Prema rezultatima istraživanja preferencija birača vodi se mrtva utrka između dvije najsnažnije stranke: desne Hrvatske demokratske zajednice i lijeve Socijaldemokratske partije, odnosno koalicije oko nje Restart * Treća politička snaga na ovim izborima je koalicija okupljena oko Miroslava Škore – Domovinski pokret, koji bi mogao biti ključni faktor u formiranju buduće vlade i u tome hoće li Hrvatsku u sljedeće četiri godine voditi stranke na desnici ili ljevici

U Hrvatskoj se u nedjelju održavaju parlamentarni izbori. Za razliku od proteklih izbora u Srbiji, gdje su i predizborna istraživanja javnog mnijenja kao i rezultati pokazali dominaciju jedne stranke i njenog lidera od lokalna do nacionalne razine, u Hrvatskoj predizborna istraživanja pokazuju kako niti jedna politička stranka ne dominira i da niti jedna politička stranka ili predizborna koalicija neće moći samostalno formirati vladu. Stoga je i hrvatski predsjednik **Zoran Milanović** poručio da će dati dosta vremena za pregovore oko formiranja Vlade, jer eventualni ponovljeni izbori ne bi donijeli ništa novoga.

Također, za razliku od Srbije gdje su i kandidati s lista stranaka nacionalnih manjina morali preskočiti prirodni prag (broj glasova potrebnih za izbor jednog zastupnika), osam zastupnika nacionalnih manjina imaju siguran ulaz u Hrvatski sabor kroz instituciju garantiranih mandata. Razlika je i u tome što državljani Hrvatske koji nemaju prebivalište u njoj biraju svoja tri zastupnika u dvanaestoj izbornoj jedinici. Naime, zastupnici u Hrvatski sabor biraju se na neposrednim izborima u dvanaest izbornih jedinica. U deset izbornih jedinica bira se po 14 zastupnika, dok birači koji nemaju prebivalište u Hrvatskoj biraju tri zastupnika u posebnoj (XI.) izbornoj jedinici, a birači pripadnici nacionalnih manjina biraju ukupno 8 zastupnika u posebnoj (XII.) izbornoj jedinici.

Zastupnici se u I.-XI. izbornoj jedinici biraju po proporcionalnoj zastupljenosti i preferencijskom glasanju, što znači da birači osim za listu mogu glasati i za određenog kandidata kojeg preferiraju na toj listi (preferirani glas).

Pravo na sudjelovanje u diobi zastupničkih mjesta u izbornoj jedinici ostvaruju liste koje na izborima dobiju najmanje 5% važećih glasova birača, a preferirani glasovi se uvažavaju ako broj glasova za pojedinog kandidata iznosi najmanje 10% glasova koje je osvojila pojedina lista. Izabrani su oni kandidati sa svake liste koji su dobili najveći broj preferiranih glasova.

Prognoze – mrtva utrka

Prema rezultatima istraživanja preferencija birača, koje je između 14. i 22. lipnja agencija *Promocija plus* provela za HRT (HRej-

ting) na temelju uzorka od 6.000 ispitanika, vodi se mrtva utrka između dvije najsnažnije stranke: desne Hrvatske demokratske zajednice i lijeve Socijaldemokratske partije, odnosno koalicija oko njih. HDZ nastupa samostalno (u dvije izborne jedinice u koaliciji s Hrvatskom socijalno-liberalnom strankom) dok SDP ne nastupa pod svojim imenom već u koaliciji pod nazivom *Restart*. Treća politička snaga na ovim izborima je koalicija okupljena oko **Miroslava Škore** – Domovinski pokret, koji bi mogao biti ključni faktor u formiranju buduće vlade i u tome hoće li Hrvatsku u sljedeće četiri godine voditi stranke na desnici ili ljevici.

Prema projekciji HRejtinga u budućem sazivu Hrvatskog sabora 125 saborskih mjesta, koja su fiksna odnosno sigurna, dijele se između *Restarta* (koalicije oko SDP-a) 52 i HDZ-a 51. Škorina koalicija Domovinski pokret imao bi 17 zastupnika, *Most* bi imao 3 sigurna, a savez na platformi *Možemo!* kao i koalicija oko *Živog zida* po jednog zastupnika.

Kako je istraživanje provedeno na kraju predkampanje i na samom početku službene kampanje, a budući da je broj ne-

Stroge epidemiološke mjere

Zbog epidemije će se glasati uz stroge epidemiološke mjere. Preporuka je da se prije odlaska na biralište izmjeri temperatura i ako je viša od 37,2 stupnja i ako su prisutni respiratorni problemi da se ne izlazi na birališta.

Biračima se preporučuje da stave zaštitnu masku i ponesu vlastitu kemijsku olovku. Na biralištima će se svakom biraču dezinficirati ruke na ulasku i izlasku, a identitet birača će se utvrđivati tako što će birač morati nakratko skinuti masku u odgovarajućoj udaljenosti. U biralištu će boraviti samo onoliko osoba koliko ima paravana iza kojih se može glasati. Osobe koje su u samoizolaciji, a žele glasati, to će moći učiniti, i njima će birački odbor doći kući i uz obveznu dezinfekciju, zaštitne maske i rukavice preuzeti omotnicu s njihovim glasom te ubaciti listić u kutiju.

Davor Bernardić

Andrej Plenković

odlučnih birača velik, upravo bi posljednjih pet dana kampanje moglo presuditi kome će pripasti trenutno 15 rubnih mandata, mandata na koje statistička pogreška ankete od 4% ima utjecaja. Kad se uzmu u obzir ta statistička pogreška i d'Hondtova metoda preračunavanja glasova u mandate, dolazi se do čak 35 lista koje imaju šansu uzeti rubne mandate, navodi HREjting. A kada bi 15 rubnih mandata pribrojili listama koje ih prema anketi imaju najviše šanse osvojiti, podjela 140 mandata u Hrvatskom saboru u 10 izbornih jedinica (bez XI. i XII. u kojima se biraju tri predstavnika iseljeničtva i osam predstavnika nacionalnih manjina) koalicija predvođena SDP-om bi imala 60 zastupnika, HDZ-ova 54, koalicija oko Škorinog Domovinskog pokreta 18, *Most* 5, dva zastupnika imao bi savez na lijevoj platformi *Možemo!*, a jednog *Živi zid*.

U utorak navečer, 30. lipnja, RTL je objavio rezultate ankete provedene tjedan dana nakon HRT-ove, između 22. i 29. lipnja. Prema rezultatima ove ankete promjene simpatija birača su išle u korist HDZ-a koji je bilježio rast, *Restart* koalicija stagnira, a Domovinski pokret Miroslava Škore je na istim rezultatima. Platforma *Možemo!* osvaja tri mandata, a Škoro i *Most* jedan drugome oduzimaju glasove, navodi se u izvješću u kojem su objavljeni rezultati u samo četiri izborne jedinice oko Zagreba. RTL je, za razliku od HRT-a, odmah pribrojio i granične mandate u konačni rezultat u ove četiri jedinice. Tako su prema RTL-ovu istraživanju ključni akteri prilično izjednačeni, jer koalicija oko SDP-a *Restart*,

Miroslav Škoro

osvaja 21, HDZ 20 mandata, Domovinski dobija sedam, Platforma oko *Možemo!* ima tri, *Most* je na četiri i koalicija oko *Stranke s imenom i prezimenom* dobija jedan mandat.

Dvanaesta izborna jedinica

U XI. izornoj jedinici u kojoj svoje predstavnike biraju hrvatski državljani bez boravišta u Hrvatskoj, pa tako i pripadnici hrvatskih manjina u susjednim zemljama koji zadovoljavaju taj uvjet, svoje kandidate istaklo je jedanaest lista: 1. Autohtona – Hrvatska stranka prava, 2. MOST nezavisnih lista, 3. Možemo! – Politička platforma, Nova ljevica, Radnička fronta, Održivi razvoj Hrvatske, Zagreb je naš!, Za grad, 4. Neovisni za Hrvatsku, Hrvatska stranka prava, Generacija obnove, 5. Stranka s imenom i prezimenom, Pametno, Fokus, 6. Demokrati, Hrvatski laburisti-Stranka rada, Lista za Rijeku, Zeleni savez, 7. Hrvatska demokratska zajednica, 8. Moja voljena Hrvatska, 9. Narodna stranka – Reformisti, Hrvatska seljačka stranka Braće Radić, 10. Neovisna lista i 11. Živi zid, Stranka Ivana Pernara, Promijenimo Hrvatsku, Hrvatska seljačka stranka Stjepan Radić. Kao ni prethodnih godina, tako ni ovoga puta SDP nije kandidirao svoju listu u izornoj jedinici u kojoj bira iseljeničtvo. Niti Škoro nije kandidirao svoju listu već podržava Neovisnu listu **Željka Glasnovića**.

J. D.

Biračka mjesta u Srbiji

U Srbiji će hrvatski državljani moći glasati u subotu i nedjelju, 4. i 5. srpnja, od 7 do 19 sati u Konzularnom uredu Veleposlanstva RH u Beogradu, Kneza Miloša 82/I. kat i u Generalnom konzulatu RH u Subotici, Maksima Gorkog 6. »Birači bez prebivališta u RH kojima je izdana hrvatska osobna iskaznica s podatkom o prebivalištu izvan RH nisu se morali aktivno registrirati, a birači koji nemaju hrvatsku osobnu iskaznicu a nisu aktivno registrirani, na dan održavanja izbora svoje pravo glasanja mogu ostvariti potvrdom koju će im izdati tog dana nadležno diplomatsko-konzularno predstavništvo RH. Birači trebaju ponijeti sa sobom maske i kemijske olovke«, poručio je generalni konzul **Velimir Pleša**.

Iz političkog programa DSHV-a 1990.

Ubrzo nakon održavanja Osnivačke skupštine Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, koja je bila u Subotici 15. srpnja 1990., usvojen je i politički program stranke. U ovom nastavku našeg feljtona donosimo najvažnije dijelove iz njega.

Narod

Svaki se čovjek rađa kao pripadnik nekog naroda. Nacionalna pripadnost je i kulturološka kategorija iz čega proizlazi pravo pojedinca na slobodno izjašnjavanje vlastite nacionalne pripadnosti. Pitanje jezika je na prostorima na kojem žive južni Slaveni izazivalo vječite prijepore, još od XIX. stoljeća, tj. od početka pojave ideje jugoslavenstva. Prema njemačkom filozofu, teologu, pjesniku i književnom kritičaru **Johannu Gottfriedu Herderu** jezik je »duša naroda«. Da li Hrvati i Srbi govore istim jezikom ili različitim? Jezici ta dva naroda su slični, ali ima i razlika, Hrvati rabe ijekavski govor, Srbi pak ekavski. Kako se nazivaju ti jezici: hrvatski, srpski, srpskohrvatski, hrvatskosrpski...? Odgovore na ta pitanja u povijesti ovih naroda često je nametala politika, a ne struka. To pitanje posebno pogađa bunjevačke i šokačke Hrvate u Bačkoj. Hrvati su se prije nekoliko stoljeća, bježeći od Turaka, naselili u Panoniji i sa sobom donijeli novoštokavski hrvatski govor – ikavicu. Taj govor su kroz stoljeća sačuvali, a njihova ikavi-

ca je čuvala njih. Bunjevački Hrvati svoj standardni jezik nikada nisu imali mogućnosti naučiti. Danas rabe srpski standardni jezik. Stanje s jezikom Hrvata u vojvođanskom dijelu Srijema je drugačije. Oni su do 1918. godine teritorijalno pripadali hrvatskoj državi i koristili se hrvatskim jezikom kojim se u cijeloj Hrvatskoj tada govorilo. Do 90-te godine prošloga stoljeća su ga izgubili i govore standardnim srpskim jezikom. U novoj Jugoslaviji Hrvati u Vojvodini nisu imali niti jednu instituciju koja bi se bavila čuvanjem i njegovanjem nacionalnog identiteta. Nisu imali škole na hrvatskom jeziku, novine, televiziju, kazalište, izdavaštvo. Hrvatski jezik u Vojvodini nije bio u javnoj upotrebi. Po tom pitanju se nakon Drugog svjetskog rata nešto pokušavalo učiniti. U Subotici su postojali posebni razredi na hrvatskom i na srpskom jeziku, izlazile su novine *Hrvatska riječ*, postojalo je i kazalište pod nazivom Hrvatsko narodno kazalište, ali je sve to politika 1956. godine jednim potezom ukinula. Sličnih je pokušaja bilo i krajem šezdesetih godina. **Josip Broz** je 1972. godine ponovno jednim potezom taj pokušaj spriječio – maspok. Uslijedila je represija na hrvatske intelektualce koji su se usudili aktivirati s ciljem očuvanja nacionalnog identiteta koja je zahvatila i Hrvate u Vojvodini. Akademik dr. **Ante Sekulić** i prof. **Bela Gabrić** osuđeni su na višegodišnju zatvorsku kaznu, mnogi su izgubili radna mjesta, a mnogi hrvatski intelektualci su morali iseliti iz Vojvodine.

Godišnja skupština DSHV-a 1992. godine

Obitelj

Osnovna stanica ljudskog društva je obitelj. Obitelj zasni- vaju muškarac i žena. Oni su u svemu ravnopravni. Obitelj je gnijezdo u kojemu se čovjek rađa i razvija tjelesno i du- hovno, u njoj čovjek prvo uči ostvarivati svoje slobode i pra- va i poštivati slobode i prava drugih. U obitelji čovjek prvo uči ispunjavati svoje dužnosti. Obitelj mora biti slobodna od zahvata političkih ideologija, mora imati podršku cijelog druš- tva, prije svega stvaranjem povoljne klime u kojoj će osjećati da im se roditelji i društvo raduju. Društvo mora poštivati roditelje. Odgovorno roditeljstvo mora dobiti visoko društveno priznanje i djelotvornu društvenu podršku.

Crkva

Temeljno pravo slobodnog iskazivanja svojih vjerskih stavova i osjećaja u novoj Jugoslaviji bilo je zakonom predviđeno, čak i Ustavom. Na zasjedanju ZAVNOH-a u svibnju 1944. godine od- lučeno je da je vjeronauk u osnovnim školama izborni predmet i da ga mogu predavati samo vjeroučitelji koji se nisu ogriješili o narodnu vlast. Također je određeno da nastava započinje moli- tvom *Očenaš*. Određeno je da križevi ostaju u učionicama. Vjero- nauk se smio održavati isključivo u školi. Godine 1952. sve su te odluke poništene i tako je sloboda vjeroispovijesti sve do 1990. godine ostala samo mrtvo slovo na papiru. Crkva je stjerana u sakristije, iz škola su izbačeni vjeronauk i križevi, učila se **Marxo- va** teorija da je religija »opijum za narod«. Svećenici su progla- šavani narodnim neprijateljima i zatvarani. Prosvjetni radnici nisu smjeli niti ući u crkvu, ako se tko i usudio, riskirao je ostati bez posla. Neki su i ostali. Ukratko, Crkva i vjernici su prognani iz svakodnevice, vjernik je doveden u situaciju da skriva svoje vjer- ske osjećaje ukoliko je htio koliko-toliko biti izjednačen s onima koji su se izjašnjavali kao ateisti. DSHV se zalaže za priznavanje samostalnosti i samostojnosti crkvama i vjerskim zajednicama. Oni su na specifičan način suodgovorni za opće dobro.

Školstvo

U nastavnim planovima jugoslavenske države se inzistiralo na ideološkim načelima, pa tako u časopisu *Pedagoški rad* iz 1950. godine piše: »Kroz Povijest i Zemljopis nastavnik valja težiti ne samo da đak upozna prošlost i lice zemlje, već da kroz izučava- nje i upoznavanje zemlje i prošlosti razvije jugoslavenski socija- listički patriotizam«. Nastavni programi u školama morali su biti usklađeni s Marxovim učenjem. U školama se morao naučavati isključivo materijalizam, i to tzv. naučni materijalizam. Marksi- zam je kao predmet u školama bio uveden u svim srednjim ško- lama i na fakultetima. DSHV se zalaže da se zakonom trebaju uvesti obrazovne institucije: vrtići, osnovne i srednje škole, viso- koškolske ustanove, znanstvene institucije na području jezika, književnosti, povijesti, etnologije, umjetnosti, ustanove za obra-

zovanje odraslih, čitaonice, kulturno-prosvjetna društva, koje će biti lišene svake ideo- logije.

Kulturna autonomija

Nakon 1956. godine kada je politika zaustavila sve aktivno- sti za očuvanje i unaprjeđiva- nje nacionalnih kulturnih ma- nifestacije u državi, nacionalna kultura se na državnoj razini dozvoljavala unutar kulturno-

umjetničkih društava, a svela se uglavnom na folklor i glazbu, s tim da su ona morala njegovati tradicijsku kulturu svih nara- da i narodnosti, od Vardara do Triglava. Izvan toga je još jedino Crkva njegovala i druge vidove nacionalne kulture, u početku kroz skromno izdavaštvo, obilježavanje vjerskih blagdana, že- tvene svečanosti i slične manifestacije. I to je bilo pod strogim nadzorom, što svjedoči na primjer negativna reakcija vlasti na proslavu *Dužijance* 1969. godine u Subotici.

Od samoga početka DSHV se zalaže za kulturnu autonomiju. Što bi se trebalo razumijevati pod tim pojmom vidljivo je iz tek- sta *Kulturna autonomija Hrvata u Republici Srbiji*, koji je razaslan svim podružnicama 4. lipnja 1991. godine: »Zakon treba osigu- rati obnovu hrvatskih kulturnih institucija i stvaranje novih koji će strukturalno i funkcionalno biti usklađene s nacio-kulturnim i socio-kulturnim potrebama Hrvata u Republici Srbiji. To se od- nosi na obrazovne institucije od vrtića, preko osnovnih i srednjih škola do visokoškolskih ustanova, te na znanstvene institucije na području jezika, književnosti, povijesti, etnologije, umjetno- sti kao i na sva druga područja od važnosti za razvitak nacional- nog bića Hrvata u Republici Srbiji. Na polju masovne kulture i obrazovanja odraslih nužna je obnova i osnivanje hrvatskih či- taonica i kulturno-prosvjetnih društava«. U točki 3 se zahtijeva sljedeće: »...zato je potrebno na općinskoj, pokrajinskoj i repu- bličkoj razini osigurati odgovarajuću zastupljenost sadržaja iz života Hrvata kao i njihovu profesionalnu i demokratsku prezen- taciju na hrvatskom jeziku na televiziji, radiju i tisku. To se može najbolje postići tako da Zakon institucionalizira odgovarajuće redakcije na hrvatskom jeziku, kao što je slučaj s mađarskim, albanskim i drugim redakcijama. Posebnu brigu treba posvetiti ovom problemu na općinskoj razini u mjestima gdje živi znatniji postotak Hrvata«.

Politika

Politički program stranke se zasnivao na principu subsidijar- nosti: za sve odluke, napose političke, više tijelo vlasti ima pra- vo i obvezu pomoći nižim. Stranka se u svom djelovanju treba usmjeriti na buđenje političke volje, osobito u onih koji su nasjeli onoj: »Nemojte se vi baviti politikom, 'mi' brinemo o vama«. Tre- balo je uvjeriti one koji govore: »Ja se ne želim baviti politikom, mene politika ne zanima« i koji ne izlaze na izbore da svojom tobože apolitičnošću zapravo daju podršku određenoj politici.

Julije Skenderović

Hidajet Biščević, veleposlanik RH u Beogradu

Intervju vodila: Zlata Vasiljević

Hidajet Biščević, iskusni diplomat, na dužnost veleposlanika Hrvatske u Beogradu postavljen je polovicom svibnja. Prije karijere u diplomaciji bio je novinar, a 1990.-91. glavni urednik zagrebačkog *Vjesnika*. Tijekom diplomatske karijere bio je veleposlanik Hrvatske u Turskoj (1993. – 1995.) i Rusiji (1997. – 2002.). Veleposlanik Biščević je bio i prvi generalni tajnik Vijeća Europe za regionalnu suradnju, a od 2014. i veleposlanik EU u Tadžikistanu. Rođen je 1951. godine u Sarajevu, diplomirao je politologiju u Zagrebu.

Srbijanski mediji zabilježili su da je prilikom dolaska na novu dužnost istaknuo kako je Srbija izuzetno važan susjed i partner i da mu je glavni cilj otvaranje granica u najširem smislu – mentalnom, političkom, civilizacijskom... U razgovoru za naš tjednik veleposlanik Biščević govori o tome što ga je potaknulo da, iako

je u mirovini, prihvati dužnost u Beogradu, što najviše opterećuje odnose Srbije i Hrvatske, može li Hrvatska pridonijeti da Srbija ubrza proces približavanja Europskoj uniji.

HR Na dužnost veleposlanika Hrvatske u Beogradu stupili ste prije dva mjeseca – u diplomaciju ste se, koliko znamo, vratili iz mirovine. Što Vas je potaknulo da prihvatite poziv za mjesto veleposlanika u Srbiji?

Istina je, nakon tolikih godina u diplomatskoj službi, nacionalnoj i međunarodnoj, bio sam se tek počeo privikavati na smireni život u mirovini, kad je... zazvonio telefon, kako se kaže. Nisam dugo razmišljao. Naime, posve sam svjestan da je u ovom trenutku, za Hrvatsku, Srbija jedan od iznimno važnih partnera – svijet se promijenio, svjedoci smo raznih geopolitičkih kretanja i interesa, europske integracije dobile su nedavno, na Zagrebač-

Nismo se rastali da bismo se i dalje svađali

Najveće je opterećenje ta neprekinuta reciklaža retorike prošlosti. Živjeli smo zajedno u raznim državnim tvorbama, uvijek u latentnim ili otvorenim napetostima ili sukobima... nismo se valjda rastali da bismo se i dalje svađali!

kom summitu, novi poticaj, Srbija pregovara s Unijom i želimo, s naše strane, u realističnoj mjeri i dobroj namjeri, podupirati i pomagati taj proces, jer je naš jasan interes da sa susjedom dijelimo iste političke vrijednosti i iste demokratske standarde i sigurnosne parametre.

HR Odnosi Srbije i Hrvatske bremeniti su brojnim problemima – mali pomaci uglavnom su kratkotrajni i često ugroženi. Po Vašem mišljenju, što najviše opterećuje odnose dviju država?

Odgovorit ću Vam protupitanjem – kad je prije koju godinu Emmanuel Macron bio izabran za francuskog predsjednika, u jeku krajnje zabrinjavajuće krize Europske unije i rastućeg trenda neonacionalizma i populizma, pa se njegova politička pojava slavila kao nova nada za očuvanje europskih standarda i vrijed-

nosti, njemački tjednik *Der Spiegel* objavio je njegovu fotografiju na naslovnoj stranici, s naslovom *Spasitelj*. Njemački tjednik, francuski predsjednik! E sad, možete li zamisliti neku sličnu situaciju u odnosima Hrvatske i Srbije... primjerice, premijer **Plenković** je uložio ogromnu energiju i političke kontakte da osigura »reanimaciju« ideje o proširenju Unije na zapadni Balkan, što je i proklamirani interes Srbije... ali, teško možete očekivati da će mu slika osvanuti na nekoj naslovnici u Srbiji. Iskreno, vrijedi i obrnuto... zamišljam da, primjerice, netko sa srpske strane snažno pomogne da se riješi neki od naših bilateralnih problema, nisam siguran da bi mu fotografija osvanula na nekoj naslovnoj stranici s naslovom *Hvala*. Namjerno pretjerujem, jer su francusko- njemački odnosi nakon Drugog svjetskog rata postupno zidani na nekim drugim osnovama nego li su trenutne okolnosti između Srbije i Hrvatske. Ali, nisu ni njihovi odnosi lišeni razlika, stereotipa, predrasuda... – dovoljno se podsjetiti one uzrečice o tome da »Francuzi rade da bi živjeli, a Nijemci žive da bi radili« – ali su oni naučili živjeti sa svojim razlikama. I tome ih je naučila Europa, koju su postupno gradili kao skup vrijednosti: demokracija, tolerancija, vladavina prava, dijalog, nemiješanje u unutarnje poslove, otklon od radikalizma, izbjegavanje svakog oblika međudržavnog zaoštavanja... Drugim riječima, najveće je opterećenje ta neprekinuta reciklaža retorike prošlosti. Živjeli smo zajedno u raznim državnim tvorbama, uvijek u latentnim ili otvorenim napetostima ili sukobima... nismo se valjda rastali da bismo se i dalje svađali! Dakle, nužno je shvatiti i zajednički raditi na stvaranju nove paradigme hrvatsko-srpskih odnosa, oslonjene o europske standarde i vrijednosti.

HR Može li se reći da Zagreb i Beograd ne funkcioniraju na razini politike, dok su gospodarstvo i običan život dokaz da se mogu prevladati prepreke?

To što gospodarstvo, kultura, međuljudski kontakti »funkcioniraju« samo potvrđuje ovo što rekoh malo prije: politike trebaju stvarati novu paradigmu hrvatsko-srpskih odnosa. Treba »zastati« i svaka se strana treba zapitati, prvo: ima li koristi od nedoglednog produženja sadašnjeg stanja i, drugo: što činiti da se pokrene proces novog poimanja i osmišljavanja uzajamnih odnosa?

HR Hrvatska i Srbija su susjedi, danas dvije neovisne države, s manjinskim zajednicama u obje zemlje – je li položaj tih manjinskih zajednica preduvjet ili prepreka za odnose?

Da nije povijest hrvatsko-srpskih odnosa u raznim etapama života u raznim zajedničkim državotvornim oblicima, odgovor bi bio vrlo jednostavan: manjine spajaju, manjine proširuju polje razumijevanja, manjine potiču politiku dobrosusjedstva. Ne želim veličati stanje na hrvatskoj strani, jer i u nas ima problema s povremenim ispadima, neuvažavanjem... premda, takvi slučajevi nikad ne dolaze s institucionalnih razina... ali svjedočim otkako sam ovdje da bi se na srpskoj strani trebalo i moglo učiniti mnogo više. Hrvatska manjinska zajednica ovdje ne osjeća i ne živi iste uvjete kao srpska u Hrvatskoj, od političke zastupljenosti do provedbe Sporazuma o zaštiti manjina u svim zajednički preuzetim obvezama.

Prigodom susreta s hrvatskim udrugama kulture i predstavnicima hrvatske zajednice u Subotici rekli ste da reciklaža prošlosti zaustavlja budućnost – možemo li u tom pogledu napraviti iskorak?

Moje je duboko uvjerenje da – moramo. Hoćemo li se i za pedeset godina vrtjeti u istom krugu? Kome će to donositi koristi? I, ništa manje važno, širi kontekst: znate, spomenuti »redizajn« francusko-njemačkih odnosa nije se dogodio samo zato što je s njemačke strane preuzeta odgovornost, već i zato što je prepoznat širi kontekst, naime, potreba za ujedinjenjem zapadne Europe u tada nastajućem antagonističkom blokovskom svijetu. Danas svijet ponovo srlja u nadmetanja i konfrontacijske podjele – pitanje je krajnje jednostavno: želimo li biti na istoj strani ili pristati da naši narodi postanu pijuni, pa čak i moguće žrtve, takva polariziranog svijeta i kontinenta? Ne bi li bilo mudrije prevladati razlike nego li dopustiti da se one koriste u razne tuđe geopolitičke svrhe i ciljeve?

Hrvatska je članica EU, Srbija tek treba postati dijelom europske obitelji. Koliko je za Hrvatsku značajan takav iskorak Srbije i može li Hrvatska pridonijeti da ti koraci k EU budu donekle brži?

Rekoh već, strateški je interes Hrvatske da sa Srbijom dijelimo isti demokratski, vrijednosni i politički okvir i prostor. Razumijemo i vrlo zamršene okolnosti – naime, s jedne je strane i dalje na djelu stanoviti zazor Unije od proširenja, zbog brojnih unutarnjih problema i izazova, s druge strane politika proširenja počela se sve češće poimati i kao neki oblik geopolitičkog nadmetanja u širem europskom kontekstu i, s treće strane, još postoje problemi vezani uz dijalog Beograda i Prištine koji, uz ostalo, neminovno imaju odraza i na samu srbijansku reformsku agendu i pro-EU energiju. Ali, ponavljam: hrvatski je interes članstvo Srbije u EU i u mjeri u kojoj bude mogla i u mjeri u kojoj će to Srbija prihvatiti, spremni smo pružiti potporu... Konačno, naša su pregovaračka iskustva najsvježija.

Jedno od otvorenih pitanja je dio granice na Dunavu – mislite li da je još moguć dogovor ili će se to ipak prepuštiti arbitraži?

Ostajemo otvoreni za bilateralni dogovor i nastojat ćemo potaknuti odgovarajuće stručne skupine da nastave rad, a arbitraža kao uzajamno dogovoreno rješenje dvaju susjeda uvijek ostaje dostupna.

Pitanje nestalih osoba još je jedno od otvorenih pitanja, bez ozbiljna pomaka. Kako ćete se prema tome postaviti? Podsjećam da su BiH, Srbija i Hrvatska potpisale sporazum o suradnji u potrazi za oko 12 tisuća osoba koje

se još vode kao nestale na ratnim prostorima u devedesetim godinama.

Nema dvojbe da je to jedno od najtežih i najosjetljivijih pitanja, jer nosi teške ljudske i humanitarne naboje. Ono je, na mnogo načina, mjera civilizacijske zrelosti i humanitarne spremnosti. Na žalost, stojimo u mjestu... previše sastanaka, premalo otvorenosti, previše deklaracija, premalo dosjea. Svojim srpskim sugovornicima prenosim potrebu da se ozbiljno usredotočimo na rješavanje tog pitanja kako ono ne bi utjecalo na srpske pristupne pregovore s Unijom. Moguće bi bilo korisno uključiti i međunarodne institucije da nam pomognu.

Susreli ste se s predstavnicima hrvatske zajednice i udruga. Jesu li se već pokazala neka otvorena pitanja, problemi koje treba rješavati?

Jasno je da hrvatska zajednica ovdje živi i djeluje u teškim uvjetima. S jedne strane, prevladavajući javni, medijski, djelomice i politički odnos spram naše manjinske zajednice, s druge strane izostanak institucionalne podrške... Ono što vidim potvrđuje iskustva drugih primjera, drugih zemalja: manjinske zajednice uvijek se osjećaju sigurno i zaštićeno u uvjetima punog demokratskog ozračja i javne tolerancije. Što se same hrvatske zajednice tiče, na ranijim sam dužnostima već bio dobro upoznat sa stanjem i odnosima i mogu samo ponoviti: više zajedništva, sloge, koordinacije.

Neposredno prije Vašeg dolaska hrvatska je zajednica bila u središtu medijske pozornosti zbog spominjanja NDH na jednom online satu hrvatskog jezika. Kakav je ishod Vašeg razgovora s ministrom Šarčevićem na tu temu?

Upoznao sam gospodina ministra s objektivnim činjenicama glede tog online predavanja i naglasio nepotrebnost stvaranja medijske buke i afera, jer se sve može riješiti izravnom komunikacijom nadležnih resora.

Ovo nije Vaš prvi dolazak u Beograd u diplomatskoj ulozi – bili ste ovdje i 1995. godine kad ste pregovarali Sporazum o normalizaciji odnosa Srbije i Hrvatske. Zatvarate li Vi to sada neki krug odnosa Srbije i Hrvatske?

Kao novinar, diplomat... dolazio sam ja u Beograd odavno i raznim povodima. Ali, ako spominjete taj sporazum o normalizaciji... Očigledno, mnogo toga još treba učiniti do pune, stvarne normalizacije.

Je li u tim odnosima tijekom ovih 30 godina moglo biti drugačije?

Možda, ali... znate, talozi prošlosti nisu mali, sežu desetljećima unazad i traže volju za iskrenim sagledavanjem i prevladavanjem.

Značajan dio života proveli ste kao novinar – kaže se da je novinarstvo lijepo zanimanje ako se napusti na vrijeme. Jeste li iz novinarstva otišli u pravo vrijeme?

Moguće, s obzirom na prevladavajuće stanje novinarstva i medija danas.

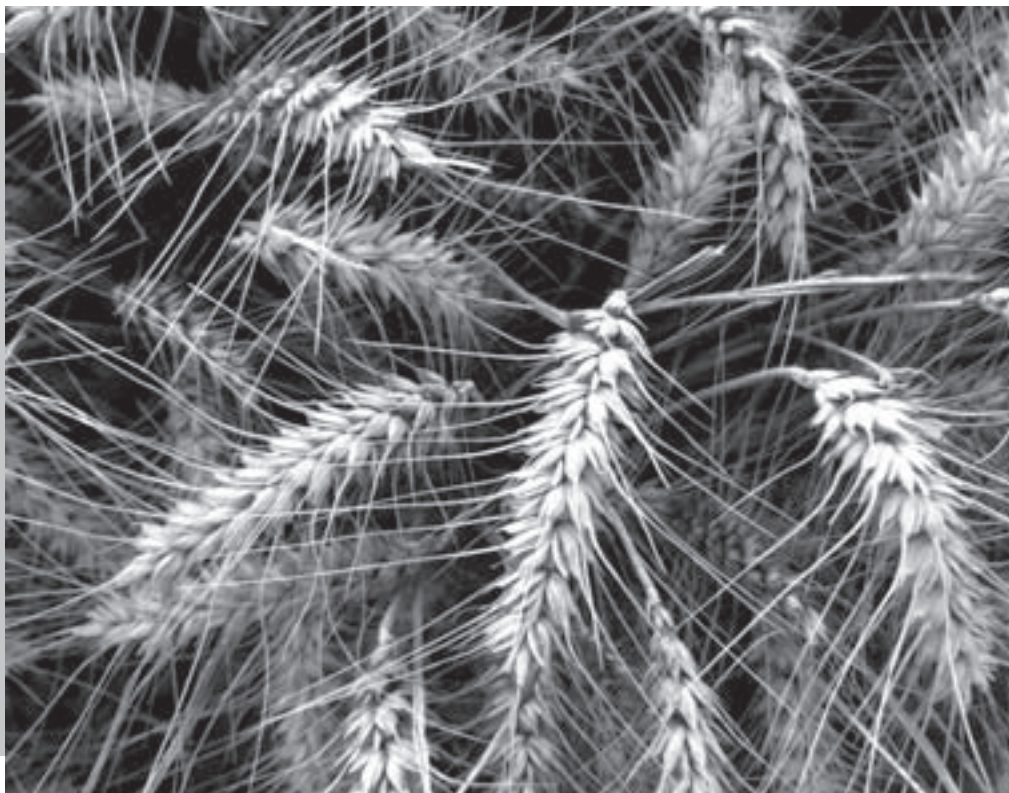
U diplomaciju ste se vratili iz mirovine, može li se desiti da se vratite i u novinarstvo?

I kad bih htio, ne bih mogao – ne znam pisati ovim novim jezikom, ozbiljne komentare o stanju svijeta ne bih znao svesti na površne lažno dopadljive rečenice, tabloidi nisu moj planet. Bolje da se ja držim normalizacije srpsko-hrvatskih odnosa – možda je to dohvatljiviji cilj od normalizacije novinarstva.

Žetva u Srijemu

Zabrinjavajuća kvaliteta

»Mislim da je ove godine agrotehnika, i to prije svega kvaliteta osnovne obrade, za pšenicu došla do izražaja, jer pšenica tamo gdje je izvršena kvalitetnija osnovna obrada je bila bolje ukorijenjena i bolje je podnijela taj sušni period u travnju, za razliku od ovih lošijih pšenica«, navodi Goran Drobniak iz Poljoprivredne stručne službe Općine Ruma

Česte oborine tijekom svibnja i lipnja uspjele su oporaviti usjeve pšenice i nadomjestiti nedostatak vlage u tlu. Prema riječima poljoprivrednih stručnjaka, kako sada izgleda, žetva pšenice proći će dobro iako bi sporadične vremenske nepogode mogle pokvariti to stanje. **Dragan Medić**, poljoprivrednik iz Šida, ove godine je u svom ataru zasijao pšenicu na 25 hektara. Kako kaže za naš tjednik, obilne padaline nisu bitno utjecale na rod pšenice, ali očekuje da će se visok postotak vlage u zrnu bitno odraziti na kvalitetu zrna.

»Za sada pšenica izgleda dobro, ali do početka žetve, dok se ne počnu nositi prvi uzorci na analizu, njena kvaliteta neće se točno znati. Velike oborine koje su pale utjecat će na kvalitetu zrna, ali se za sada ne zna još točno u kolikoj mjeri. Vjerujem da će kvaliteta zrna biti smanjena. Očekujemo da će vremenske prilike do početka žetve biti zadovoljavajuće i da će rod biti dobar. Što se tiče prinosa, za sada je još rano prognozirati, ali se nadam da ću imati prinos od 7 do 8 tona po hektaru. Prinos će ovisiti i od kiša koje su padale i koje će utjecati i na smanjenje hektolitarske težine. Što se tiče cijene pšenice, trenutno se govori o cijeni od 16 dinara po kilogramu, plus PDV. Ako ostane tako, ona neće biti dovoljna da pokrije osnovne troškove proizvodnje. Smatram da bi minimalna cijena trebala iznositi 20 dinara po kilogramu. U tu cijenu bismo se mi poljoprivrednici mogli uklopiti. Ne mislim da bismo nešto posebno profitirali, ali bismo s tom cijenom mogli pokriti osnovne troškove proizvodnje«, ističe Medić.

Potrebni suhi i topli dani

Padaline koje su bile proteklih dana su pridonijele da pšenica ima dobro nalijevanje zrna. Ono što je sada potrebno su suhi i topli dani kako bi se završilo sazrijevanje i počela žetva.

»Nakon sjetve pšenice bilo je dovoljno oborina tako da smo imali, za razliku od prošle godine, jako dobro nicanje. U početnom periodu bili su ostvareni dobri sklopovi. Međutim, u travnju je nastupila suša gdje gotovo cijeli mjesec nije bilo oborina i to se značajno odrazilo na rast i razvoj pšenice koja je na većem dijelu površina ostala niža, slabija i izbokorena, tako da su ostvareni neki rjeđi sklopovi. Ovaj drugi dio vegetacije s oborinama je pridonio da se koliko-toliko ta šteta popravi i da pšenica barem dobro naliže zrno. Imamo velike razlike na terenu oko izgleda pšenice. Od pšenice, koja fantastično izgleda kao u najboljim godinama koje obećavaju vrhunske prinose, do pšenice koje su ostale male, rijetke i kod kojih se proizvođači ne mogu nadati nekim velikim prinosima. Mislim da je ove godine agrotehnika, i to prije svega kvaliteta osnovne obrade za pšenicu došla do izražaja, jer pšenica gdje je izvršena kvalitetnija osnovna obrada je bila bolje ukorijenjena i bolje je podnijela taj sušni period u travnju, za razliku od ovih lošijih pšenica«, navodi **Goran Drobniak** iz Poljoprivredne stručne službe Općine Ruma.

Kako navodi, početak žetve zavisit će od vremenskih prilika, temperature zraka i sunčeve svjetlosti.

»Žetva ječma uglavnom je završena u srijemskim atarima. Slijedi nam žetva pšenice i nadamo se da nam vremenske prilike neće pokvariti planove. Nadamo se nekom prosječnom prinosu na našem terenu«, navodi Drobnjak.

Ječam u silosima

Obilne kiše, koje su pale prošloga tjedna u Srijemu, na nekim površinama prouzročile su polegnuća, ali to neće ugroziti rod.

»Ukoliko bi se kišni period produžio, svakako da bi mogao loše utjecati i na prinos i na kvalitetu. Imali smo takvih slučajeva proteklih godina da je u tijeku same žetve bilo većih količina oborina, pa je to drastičnije utjecalo na kvalitetu, prije svega na hektolitarsku težinu pšenice. Polijeganja pšenice ima na nekim površinama, te štete od tuče. Također su evidentne i razlike u količini padalina. Dominiraju te pljuskovite oborine i velike su razlike u količinama, ali možemo reći da je cijela regija dobila znatne količine oborina«, kaže Drobnjak.

Što se tiče ostalih poljoprivrednih kultura, ističe da su oborine godile prije svega kukuruzu, soji, suncokretu i šećernoj repi. Bu-

dući da je došlo do porasta temperature, one sada prema njegovim riječima dosta dobro izgledaju.

U šidskoj općini već su skinute površine pod pivarskim ječmom. U tijeku je žetva uljane repice, a već ovih dana očekuje se i žetva najvećih poljoprivrednih površina zasijanih pšenicom. U odnosu na protekle godine, u šidskoj općini su povećane površine pod suncokretom koji prema informacijama iz Poljoprivrednog ureda Općine Šid za sada dobro izgleda. U staropazovačkoj općini žetva pšenice počela je polovinom mjeseca, a preporuka poljoprivrednih stručnjaka poljoprivrednicima je da počnu sa žetvom na onim površinama gdje je pšenica u potpunosti sazrela.

A cijena je, kao i svake godine, određena mnogim čimbenicima. Sigurno je da ratari neće biti zadovoljni ni ove kao ni prethodnih godina. S obzirom na to da je ove godine pod pšenicom zasađena veća površina zemljišta, prognozira se ista ili manja cijena u odnosu na prošlogodišnju kada je ona sa 16 dinara skočila na 18,5, što je bio i maksimum. Trenutno se poljoprivrednici nadaju dobrim proizvodnim rezultatima, te lijepom i sunčanom vremenu kako bi žetvu mogli okončati na vrijeme.

S. D.

Marševi i parade

Volim glazbu, počevši od ozbiljne, izvorne narodne do zabavne. Zahvaljujući internetu mogu gledati operne predstave širom svijeta u najvećim i najpoznatijim opernim kućama. Možda jednog dana, ako doživim, moći ću ih uživo gledati i u našem obnovljenom kazalištu. Nekad davno gledao sam *Travijatu* u našoj staroj kazališnoj zgradi u izvođenju Opere iz Novog Sada, koja je prije bila u Subotici pa poslije rata preseljena u pokrajinski glavni grad.

Skoro svima, i »neljubiteljima opere«, poznata je melodija trijumfalnog marša iz **Verdijeve** opere *Aida*. Razni redatelji na različit način realiziraju ovu scenu, koja ovisi i od veličine scene, zbog mnoštva statista i plesača. Nedavno sam gledao dvije predstave ove opere. Jedna je održana u moravskom glavnom gradu Brnu (njemački Brunn), koji je poznatiji po sajmu nego po svojoj opernoj kući. Spektakularna predstava održana je na otvorenom, na prostoru stare tvrđave koja je bila pozadina, ispred je podignuta grandiozna kulisa. Redatelj je bio vrlo maštovit, koristio je »umjetničku slobodu« recimo pri garderobi; egipatski vojnici su bili odjeveni kao stari Grci, u trijumfalnom maršu sudjelovali su jahači, dvokolice i slonovi?! (Kartaginjani su koristili ratne slonove). Naravno, bilo je i zarobljenih Etiopljana i osvojenih dragocjenosti. Cijela predstava me podsjećala na neke naše »povjesničare« koji vrlo maštovito tumače povijest Srbije i susjednih naroda. Pogledao sam i jednu filmsku verziju ove opere, koju su davno, 1987. godine, snimili Šveđani. Film je umjetnost koja daje sasvim drugačija rješenja. Redatelj i njegova ekipa držali su se kostima starog Egipta, koji je poznat po freskama pronađenim u grobnicama. Upečatljiva je scena trijumfalnog marša: dugačka karavana deva na kojima sjede jahači i u kočarama faraonu i njegovoj sviti donose odsječene šake neprijatelja koje bacaju na veliku gomilu čime je prikazan trijumf egipatske vojske. Koliko mi je poznata umjetnost starog Egipta, ovo je itekako vjerna scena. Zašto ovo pričam? Nedavno sam na RTS-u gledao prijenos vojne parade iz Moskve, održane u čast pobjede nad Nijemcima i fašizmom, pa sam se zapitao – dokle će to raditi, do konca povijesti?

Razne parade

U našoj se državi izgleda vole »paradirati«, i ranije ali i danas. Malo-malo pa neka vojna ili policijska parada. Još se sjećam kada su naše tenkove građani Novog Beograda ispratili cvijećem, znajući da odlaze u »nepoznati pravac« autocestom koja vodi ka Zagrebu. Po povratku opet ih je čekala gomila koja je radosno klicala »pobjednicima« i tenkovima koji su svojim gusjenicama gazili po ploči na kojoj je pisalo ime »oslobođenog« hrvatskog grada. No, da se vratimo malo u Rusiju, dijelu nekadašnjeg malo većeg SSSR-a. Gledao sam dokumentarac iz rata u kojem su pokazivali »prinudni marš« zarobljenih Nijemaca koji su se predali kod Staljingrada (danas Volgograd). Prema izvorima, predalo se oko 100 tisuća ljudi, od kojih se oko 6 tisuća vratilo kući nakon završetka rata. Njihove ruke su iskorištene i

»odsječene« u radnim logorima Sibira. Službeno je II. svjetski rat započeo kada je Wehrmacht napao Poljsku. Shodno njemačko-ruskom »mirovnom« paktu, armija SSSR-a je napala istočni dio Poljske zauzimajući granicu koja je dogovorena tim paktom. Nagradno pitanje: znate li koja je i danas postojeća granica u Europi, koju su dogovorili fašisti? To je nekadašnja granica SSSR-a i Poljske, koja je poslije raspada tog moćnog saveza postala

Pariška trijumfalna kapija iz ptičje perspektive

danas granica Bjelorusije i Ukrajine. Sad se sjetih. I u toj zemlji je održana pobjednička vojna parada, valjda i na sjećanje kada su 1939. godine oslobođeni od poljske okupacije i ponovo su postali dio moderne »Velike moskovske kneževine«. Čudan je bio tijekom II. svjetskog rata na ovim prostorima. Kada su trupe SSSR-a stigle do obale Visle, koja protječe kroz Varšavu, Poljaci su digli poznati »Varšavski ustanak«. Nakon njegovog ugušenja, cijeli jedan dio zvan Staro mjesto (Stari grad) Nijemci su do temelja porušili. Cijelu borbu su ruske trupe »paradno« promatrale i nisu mrdule ni malim prstom.

Zašto se voli paradiranje?

Neki psiholozi smatraju da je trijumfalno marširanje i paradiranje duboko u prirodi muškog dijela čovječanstva. To je osnovni, »životinjski« instinkt. Tim činom »mužjak« želi pridobiti pažnju »ženke«, prije svega s ciljem osiguranja potomaka. U današnjem suvremenom društvu promijenila se tradicionalna uloga žene. Ponekad mi se čini da su one postale »jači spol«. U okviru vojske i policije i one redovito paradiraju. No, vratimo se na trenutak povijesti. Vojno su paradirali i Nijemci, Talijani ali i stari Rimljani. Poslije neke veće pobjede, zauzimanja neke zemlje, pobjednički vojskovođa je imao pravo trijumfalnog marša kroz Rim. Za ovo su pravljene i trijumfalne kapije, u početku od drveta, kasnije od trajnog materijala. Najgrandioznija građevina ove vrste nalazi se u Parizu. Pitam se hoće li, kako je to predložio SPO, mudro rukovodstvo Beograda odlučiti da se i u ovom gradu sagradi »najveća trijumfalna kapija« na Balkanu, a da bi se ona pridružila drugim najvećim građevinama na ovom prostoru, i kroz nju da »paradiramo« – kada to već toliko volimo!

Srpski? Se veda!

Drugo lice SUBOTICE

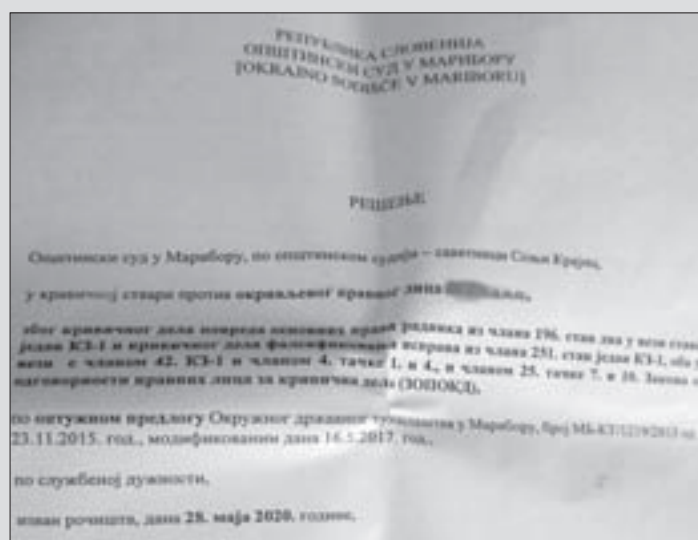
I dok je bila u sastavu Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije Slovenija je važila kao potpuno drugačija u odnosu na ostalih pet republika. Nije se ta različitost odnosila samo na jezik ili pak ovdašnje uobičajene stereotipe i predrasude o Slovencima kao hladnima, škrtima i sebeljubivima nego se o toj republici i o njenim stanovnicima s pravom govorilo kao o najuređenijem dijelu zajedničke države u kom su na cijeni rad i kvaliteta proizvoda. Potvrda za to je mnogo i za prirodu ovoga teksta nije ih potrebno posebno nabrajati, jer su i nakon skoro tri desetljeća od raspada Jugoslavije kao prve asocijacije na Sloveniju i dalje ostale iste: uređena država (čak i za standarde Europske unije u kojoj je odavno) i kvaliteta njihovih proizvoda.

O tome koliko je Slovenija i danas uređena država mogao bi, samo ako bi htio, javno posvjedočiti i naš sugrađanin **F. E.**, koji je nakon otpuštanja u Severu 2011., u kom je proveo 26 godina, u potrazi za poslom završio prvo u Mariboru, a zatim i u Ljubljani. Njegova priča o vremenu provedenom u ta dva grada »u dlaku je slična« iskustvima mnogih naših (su)građana koji kruh već odavno zarađuju u Mađarskoj, Slovačkoj, Austriji, Njemačkoj, Engleskoj... – posao, stan, posao, uz povremena »opuštanja« u slobodno vrijeme. I možda bi F. E. i danas ostao raditi u Mariboru ili Ljubljani, a ne privremeno se zapošljavao u Mađarskoj, Austriji, pa čak i u rodnoj mu Subotici, da nije bilo jednog detalja koji se toliko bitno razlikuje od mentaliteta Slovenaca i uređenosti njihove države. Riječ je, naime, o tome da je vlasnik tvrtke u kojoj je radio u Mariboru »naše gore list«, iz susjedne Bačke Topole. Po već utvrđenom načinu, koji svaka zemlja u manjoj ili većoj mjeri ima, Slovenija je ustanovila da je naš državljanin iz Bačke Topole našeg sugrađanina iz Subotice uskratio za tri mjeseca radnog staža, a državu na taj način oštetio neuplaćivanjem doprinosa u te svrhe, o čemu je F.-a E.-a prije dva tjedna obavijestio Općinski sud u Mariboru. Uz njegovo, na popisu oštećenih nalaze se ime-na još sedamdesetorice ljudi (uglavnom s ovih prostora) koji su u Mariboru radili za bačkotopolskog vlasnika. Priča, dakle, tipična za »naša posla« i kada se sve sabere i oduzme svodi se na ono najjednostavnije: gazda zavrnuo radnike.

Ne ulazeći u to hoće li F. E. i još 70 radnika pokrenuti kazneni postupak protiv bivšeg gazde, jedan detalj u ovoj priči zavrjeđuje posebnu pozornost: F. E. je pisanu obavijest iz Općinskog suda u Mariboru dobio na srpskom jeziku i ćirilicom pismu! Cilj je, dakle, postignut: stran(k)a u potencijalnom sudskom postupku tekst je dobila na jeziku koji razumije, a Slovenija kao država time je opet potvrdila ono što se uz nju i inače vezuje: pedantnost i korektnost.

O tome kakva je situacija kod nas kada je riječ o vođenju sudskih postupaka na jezicima koji nisu većinski malo se zna. Na sajtu Osnovnog suda u Subotici, recimo, u rubrici »upotreba jezika« stoji da su u službenoj uporabi u ovom tijelu srpski, mađarski, hrvatski, slovački i rusinski. Za podatke o tome koliko je u proteklih »xy« godina postupaka vođeno na nekom od jezika koji nije većinski trebate se raspitati u samom sudu, jer ih u javnosti teško (ili nikako ne) možete naći. Slično se može reći i za ostala područja javnog života u gradu, jer su takva istraživanja,

a posebno analize, kod nas rijetka, a nerijetko i kao posljedica iznuđenih koraka. Tako se, recimo, na službenim stranicama subotičke lokalne samouprave može pronaći informacija o tome da je 26. studenoga 2018. predstavljeno posebno izvješće zaštitnika građana o službenoj uporabi mađarskog jezika i pisma, koje je na teritoriju Vojvodine u lokalnim samoupravama gdje je ovaj jezik u službenoj uporabi provedeno zajedno s predstavnicima Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje i onima iz misije OEES-a. Zašto se ovo istraživanje, bar kada je o Subotici riječ, nije proširilo i na hrvatski jezik, možemo samo nagađati. »Proširena verzija« istraživanja bitno bi poskopila proces istraživanja? Teško. Pa valjda se u slamarici OEES-a (kada nas već

takve stvari ne zanimaju) može naći još koji eurocent da se u potpunosti ispuni i forma i oblik. Nedostaju »kadrovi« za to, što bi samo usporilo proces istraživanja? Neopravdano. Neozbiljno je, naime, upuštati se u jedan takav proces koji izdvaja i favorizira samo jednu nacionalnu zajednicu u odnosu na druge. Nema političke moći koja bi bila u stanju pogurati ovo pitanje? Moguće i vjerovatno. Kada to – osim deklarativnih bla-bla o Subotici kao gradu s dugom tradicijom poštovanja prava svih nacionalnih zajednica koje u njoj žive – lokalnu samoupravu suštinski ne zanima, onda imamo situaciju kakvu imamo. Imamo, recimo, ponovit ću to, situaciju da na adresu *Hrvatske riječi* iz lokalne samouprave (Sekretarijat za poljoprivredu ili građevinarstvo) redovito stižu oglasi na srpskom, iako je hrvatski već četvrt vijeka u službenoj uporabi u ovom gradu. Imamo i brojne primjere da se, iako je već četvrt vijeka u službenoj uporabi, hrvatski izostavlja iz publikacija o ovome gradu. Imamo... Ma, znate i sami.

U tom smislu primjer Općinskog suda u Mariboru višestruko je poučan, a suština bi se mogla svesti na to da je ovo državno tijelo pokazalo da mu je stalo ne samo do razumijevanja u komunikaciji sa strankama nego i da poštuje identitet onoga kome se obraća, te da je inicijator takvih odnosa sama država preko svojih tijela na lokalnoj razini.

Z. R.

Druga generacija polaznika završila program lektorata hrvatskoga jezika

Daljnje usavršavanje nastavnog kadra

Program lektorata hrvatskoga jezika i književnosti pri Filozofskom fakultetu u Novom Sadu prošloga je tjedna završila druga generacija polaznika. U pitanju je Program za stjecanje kompetencija iz hrvatskoga jezika, kulture i književnosti s metodikom rada, a namijenjen je nastavnom kadru. Ustrojen je dvosemestralno i uključuje četiri kolegija (predmeta). Ove je akademske godine lektorat pohađalo osmero polaznika različitih odgojno-obrazovnih zanimanja (odgojitelji, učitelji, predmetni nastavnici i profesori).

»Usprkos tomu što je riječ o vrlo heterogenoj generaciji u smislu stručnih profila, držim da je takva raznolikost pridonijela kvalitetnoj razmjeni stručnih iskustava i nastavnoj dinamici. Naravno, zadovoljan sam pristupom svojih polaznika prema obvezama studijskoga programa. Veliko je zadovoljstvo raditi s odgojnim, odnosno prosvjetnim djelatnicima«, kaže lektor hrvatskog jezika i književnosti prof. dr. sc. **Tomislav Čužić**.

O jeziku i književnosti

Jedna od polaznica ovogodišnjeg programa bila je i odgojiteljica iz Subotice **Marina Piuković**, koja kaže kako ovakav vid stručnog usavršavanja puno znači nastavnicima te utječe i na bolju kvalitetu nastave.

»Usvojili smo znanja da možemo prevoditi tekstove sa srpskog na hrvatski, pravilno govoriti hrvatski standardni jezik, učili smo i o dijalektima hrvatskoga jezika. Shvatili smo da moramo čuvati jezične idiome ovdašnjih Hrvata, poput bunjevačke ikavice. Učili smo i o hrvatskoj književnosti, kulturi, povijesti, dobili širi pogled na ove teme. Imali smo i puno praktične zadaće. Moralo se ozbilj-

no učiti, suradnja polaznika je također bila dragocjena. U vrtićima, gdje ja radim, još nije neophodno da imamo potvrdu da smo pohađali ovaj program, ali je dobro da je imamo i svakako je dobro da se izgrađujemo u tom smjeru«, kaže Marina Piuković.

Nastava u vrijeme korone

Dio ovogodišnjeg programa odvijao se i u uvjetima korona epidemije. Izvanredno stanje je, po riječima prof. Čužića, na nastavu utjecalo »samo donekle, nikako presudno«.

»Uobičajene klasične nastave nije bilo tek nešto više od dva mjeseca, nastava na fakultetu obično završava sredinom svibnja. Taj je nedostatak, vjerujem, kvalitetno nadomješten učenjem i poučavanjem na daljinu, što je u ovim okolnostima i za polaznike i za mene osobno bio zahtjevniji oblik rada«, kaže prof. Čužić.

On dodaje i kako je u novonastalim, nepovoljnim okolnostima teško praviti pouzdane planove i prognoze, pa tako i za sljedeću akademsku godinu koja bi trebala startati na jesen.

»Kao i za prošloga, zimskoga, i ovoga je semestra lektorat u travnju i svibnju planirao realizirati nekoliko gostujućih predavanja, ali od toga se moralo odustati. Kako god bilo, nadam se da će se za sljedeću akademsku godinu formirati treća generacija polaznika programa«, kaže prof. Čužić.

U realizaciji svojih aktivnosti, Lektorat surađuje s Hrvatskim nacionalnim vijećem u kojem izražavaju zadovoljstvo što je još jedan dio nastavnog kadra koji radi u obrazovanju na hrvatskom jeziku sada jezično kompetentan, što u konačnici pridonosi kvaliteti spomenute nastave.

D. B. P.

Izrada registra

Posao jeste i složen i opsežan, pogotovo iz razloga što nam svima manjka iskustva u ovome poslu, a osnovni problem je što su službene evidencije poljoprivrednih gospodarstava u velikoj mjeri zaštićene, pa će najveći dio posla morati biti odrađen na terenu, kaže Lazar Cvijin, upravitelj Fondacije za razvoj hrvatske zajednice u Srbiji Cro-Fond * Gospodarski resursi hrvatske zajednice jesu po mom mišljenju veliki, ali isto tako i neprepoznati, kaže poljoprivrednik Tomislav Vuković

Nakon nedavnog sastanka gospodarstvenika iz Srijema s upraviteljem Fondacije za razvoj hrvatske zajednice u Srbiji **Cro-Fond Lazarom Cvijinom** razgovarali smo, među ostalim, o inicijativi Fondacije da se napravi registar gospodarstvenika i poljoprivrednih gospodarstava hrvatske zajednice u Srbiji, važnosti povezivanja srodnih sektora gospodarstva u klastere ili prstenove, kao i o važnosti gospodarstvenog povezivanja s hrvatskim županijama. O ovim temama razgovarali smo i s poljoprivrednikom **Tomislavom Vukovićem**.

»Fondacija *Cro-Fond* je osnovana s ciljem da se, pored standardnih područja za koje Hrvatsko nacionalno vijeće u Srbiji ima ovlasti, može baviti i ostalim područjima od vitalnog značaja za hrvatsku zajednicu u državi u kojoj žive. Kao glavna takva područja smatramo da su to i gospodarstvo i socijalna skrb. U prošlosti je već bilo pokušaja da se kroz povjerenstvo HNV-a za gospodarstvo naprave pomoci na ovom polju, pa čak i pokušaja pravljenja registra, ali je to ostalo nedovršeno u dijelu realizacije projekata od kojih bi gospodarstvenici imali konkretne koristi.

Ova sadašnja inicijativa je još u fazi pripreme, a susret u Golubincima s dijelom gospodarstvenika iz Srijema je bio pilot projekt da vidimo kako reaguju ljudi na terenu na ovu temu. Odziv i reakcija su više nego ohrabrujući i daje nam još veći poticaj da što prije zaokružimo cijelu inicijativu i krenemo s njenim promoviranjem i u ostalim dijelovima naše zajednice«, kaže Cvijin.

Složen i opsežan posao

Čini se kako je izrada registra jako opsežan i složen posao, pogotovo u svezi poljoprivrednih gospodarstava. Cvijin pojašnjava kako se namjerava provesti ova inicijativa i što će se raditi u praksi kako bi se napravio registar.

»Posao jest i složen i opsežan, pogotovo iz razloga što nam svima manjka iskustva u ovome poslu, a osnovni problem je što su službene evidencije poljoprivrednih gospodarstava u velikoj mjeri zaštićene, pa će najveći dio posla morati biti odrađen na terenu. Još uvijek pokušavamo definirati sve elemente bitne za ostvarenje ove inicijative, pa ćemo tako imati ovih dana sastanke s Fondacijom *Prosperitati*, kao i s predstavništvom Hrvatske gospodarske komore u Srbiji da bismo saznali iskustva tih institucija koja ona sigurno imaju na ovome planu. Također razmišljamo i o izradi strategije u gospodarstvu, koja bi nam mogla dati odgovore koji su to najvažniji zadaci i ciljevi koje valja ostva-

riti u tom području. Glede tima, njega ćemo vrlo brzo formirati vodeći računa o kriterijima zastupljenosti svih regija, stručnosti i motiviranosti članova. Mislim da tu ovoga puta nećemo imati problema, jer postoji velika zainteresiranost da se ovaj posao što prije i što kvalitetnije uradi.«

U svezi ocjene gospodarstvenih resursa hrvatske zajednice u Srbiji Cvijin kaže da će se o njima moći govoriti više po završetku posla.

»Osobno očekujem da ćemo se u nekim područjima ugodno iznenaditi, napose tu mislim na resurse u poljoprivredi. Već sada cijenimo da samo u subotičkom ataru više od polovice obradivih površina obrađuju pripadnici naše zajednice. Također je puno razvijenih gospodarstava i u drugim regijama. Postoje i vrlo ozbiljne kompanije, poduzeća i zanatske radnje koje godinama uspješno posluju. Sa završetkom registra očekujemo da će se i za njih otvoriti nove perspektive i mogućnosti.«

Cvijin je obrazložio i značaj povezivanja srodnih gospodarstava u klastere ili prstenove.

»U kontaktu smo s gospodarstvenicima iz Posušja iz Bosne i Hercegovine koji su već odavno organizirani u prsten i njihova iskustva i rezultati su veliki i sigurno ćemo ih koristiti u našoj inicijativi. Bio je i dogovoren susret na tu temu, ali do njega nije došlo zbog izvanredne situacije zbog koronavirusa. Oni su u svojoj organizaciji dostigli izvanrednu razinu, tako da su u stanju sagledavati i šire probleme koji muče njihove članove, pa reaguju spram vlade, ministarstava i drugih tijela unutar države u kojoj žive. Oni osiguravaju razne benefite za članstvo, a o međusobnoj podršci u poslovanju da i ne govorimo. Mislimo da je taj način organiziranja moguće primijeniti i na gospodarstvenike naše zajednice i na to ćemo staviti veliki akcent.«

Povezivanje sa županijama

U razgovoru s Cvijinom dotakli smo se i teme o važnosti gospodarstvenog povezivanja sa županijama u Hrvatskoj.

»To je važno iz više razloga, a najvažniji je što su nama najbliže županije Osječko-baranjska i Vukovarsko-srijemska uvijek pokazivale veliko zanimanje za naše potrebe i nastoje u svakoj situaciji pomoći. Njihova iskustva u organiziranju u području gospodarstva i apliciranju na pretprijetne fondove EU dok je Hrvatska bila kandidat za članstvo mogu biti od velike pomoći. Dobar primjer je bio i susret naših vinara i vinogradara s Odje-

lom za poljoprivredu Vukovarsko-srijemske županije, gdje su prezentirane teme iz same proizvodnje, fondova EU i organiziranja vinara i vinogradara unutar županije i Hrvatske. Moramo istaći i zadovoljstvo da su se u ovu priču uključili i predstavnici lokalne Poljoprivredne službe u Subotici.«

Cvijin kaže da će *Cro-Fond* organizirati edukacije za gospodarstvenike.

»Prethodno rečeno je primjer dobre prakse kojom ćemo nastaviti. Bio je planiran uzvratni posjet naših vinara i vinogradara jednom od vinogorja Vukovarsko-srijemske županije, ali je odgođen zbog spomenute izvanredne situacije zbog korone. Bio je i planiran sastanak na temu voćarstva, a dakako da bi se radilo na susretima koji bi tematski pokrili i ostala poljoprivredna područja. Teme za ostale sektore gospodarstva bile bi dogovarane sa samim gospodarstvenicima, i tu će svakako biti važna uloga i Predstavništva Hrvatske gospodarske komore u Srbiji.«

Naravno da je važno sudjelovanje ovdašnjih hrvatskih gospodarstvenika na raznim sajmovima. A Cvijin je odgovorio na pitanje u kojoj mjeri *Cro-Fond* može pomoći u svezi toga?

»Bilo je vrlo konkretnih razgovora na ovu temu. Jedna je bila prilikom posjeta delegacija županija Hrvatskom nacionalnom vijeću prošle godine, a druga prilikom posjeta **Dragana Čovića**, predsjednika HDZ-a za BiH. Pokazana je u oba slučaja velika spremnost da se pomogne sudjelovanje naših gospodarstvenika na sajmovima i u Hrvatskoj i BiH. Konkretno je bilo dogovaranje sudjelovanje na sajmovima u Splitu i Mostaru. To nam je jasan putokaz da nam i na tom području valja napraviti jednu vrstu popisa koje bi to sve sajamske manifestacije bile zanimljive našim gospodarstvenicima i vidjeti na koji način bi se mogli osigurati benefiti za njihovo sudjelovanje na njima.

Važnost pojavljivanja na sajmovima

O inicijativi *Cro-Fonda* da se napravi registar gospodarstvenika i poljoprivrednih gospodarstava hrvatske zajednice u Srbiji, razgovarali smo i s Tomislavom Vukovićem, koji se bavi stočarstvom i ratarstvom. Ratarstvom na oko 75 ha s kojih ujedno osigurava i hranu za stoku. U stajama ima 110 grla krupne stoke, od toga 65 tovnih junadi, 27 muznih krava, a ostalo su junice za priplod. Tomislav živi na salašu u okolici Sombora, a tim poslom se počeo baviti poslije završene srednje škole 2000. godine na farmi svojih roditelja. Kompletno vođenje farme je preuzeo 2008. godine i sada ju vodi zajedno sa svojim bratom.

»Moja zadaća u timu je da napravim okviran popis hrvatskih gospodarstvenika na području Sombora, primarno poljoprivrednika budući da sam iz tog sektora. Posao jest opsežan i složen, pogotovo u području poljoprivrede, ali ne i neizvediv i to će zahtijevati puno razgovora, poziva, a na kraju i odlazaka kod samih poljoprivrednika. Gospodarski resursi hrvatske zajednice jesu po mom mišljenju veliki, ali isto tako i neprepoznati, a povezivanje u prstenove ili klastere je dobro, kako za zajedničko sudjelovanje na raznim natječajima, *ipard* programima, tako i za mogućnost bolje konkurentnosti na ovdašnjem tržištu.«

Vuković kaže kako je pojavljivanje na sajmovima možda i najvažnije iz razloga da bi ljudima i tržištu predložili što se ima ponuditi kao proizvod ili usluga.

»Mislim da je to i prvenstveni cilj *Cro-Fonda* – pomoć u boljoj vidljivosti i prepoznatljivosti naših gospodarstvenika, a i poljoprivrednika. Edukacija je važna u mjeri da bi se ukazalo na to što tržište traži, kako mu se prilagoditi, pa i ako treba i preorijentirati svoju proizvodnju. Zbog toga je bitno imati registar onoga čime raspolažemo, što nudimo. Samim tim je i bitno povezivanje s hrvatskim županijama, jer one mogu pomoći hrvatskim gospodarstvenicima tako što će svoje potrebe za robom i uslugom namiriti ovdje. A i hrvatska zajednica u Srbiji zaslužuje veću pomoć iz Hrvatske«, zaključuje Vuković.

Zvonko Sarić

Nestaju li salaši i salašari (II.)

Od zidara do tišljera

Stavljanjem salaša pod krov najkritičniji dio poslova bio je obavljen. Nikakva ljetna nepogoda, praćena velikom količinom oborina, nije više mogla iznenaditi domaćina i nanijeti objektu u gradnji štete s dugoročnim posljedicama. Za razliku od kuća u selu, za dalju gradnju salašari obično nisu angažirali dodatne majstore. Kako su njihove nastambe bile izdvojene i na osami, salašarska sirotinja ih nije imala s kim uspo-ređivati, pa su i domaćice bile zadovoljne ukoliko više ne bi bilo zamjetnih troškova. Svima je bila bitnija funkcionalnost nego pretjerana ljepota.

Zidarski poslovi

Salaš pripremljen za zidarske poslove imao je svoju konačnu formu, samo je tražio posljednju šminku, posljednje dotjeriva-nje i ispravak onoga što je, eventualno, u prethodnoj fazi radova propušteno. Prvi korak u zidarskim poslovima bio je vezan za ugradnju štokova, odnosno osnova za vrata i prozore. Ovisno o dimenzijama pripremljene građe, trokutasti otvori u zidovima, ranije ostavljeni za vrata i prozore, tesanjem velikim sjekirama oblikovali bi se na potrebne pravokutnike. Netko od bliske rod-

bine, vičan toj vrsti posla, uz pomoć priprostih pomagala, uglavio bi ih u izrađene otvore uz pomoć drvenih kajli. Neizbježno šupljine ispunio bi pripremljenim blatom, kojim bi fino obradio i spoj štoka sa zidovima. Kasnije bi rođak vičan drvodjelstvu, često i sam domaćin, grubim tesaњem izradio krila od vrata. Na većini najstarijih salaša vrata su bila dvodijelna, ali ne po okomici nego u razini polovice krila po horizontali. Kod tako urađениh vrata ljeti bi se otvarao gornji dio radi zračenja, a ispred vrata bi se okačila *firanga* radi kolike-tolike zaštite od kukaca. Donji dio ostajao bi zatvoren, kako u kuću ne bi ulazili psi i mačke. Za završnicu bi ostajalo mazanje i ličenje. Vanjski izgled dotjerivao bi se mazanjem. Na salašima bi taj dio posla uradila šira obitelj domaćina. Tom poslu bile su vične i pojedine starije žene tako da nije bilo potrebe za izlaganje troškovima angažiranja majstora. Blato za mazanje domaćin bi pripremio u dvorištu, u za tu namjenu iskopanoj, obično kružnoj rupi. Dovezla bi se potrebna količina glinovite zemlje i žitne pljeve. Uz postupno kvašenje ova smješa bi se umijesila, najbolje gaženjem bosim nogama. U tom dijelu posla djeca su zdušno pomagala, a ukoliko bi bilo više pari nogu, blato bi se kvalitetnije umijesilo. Valjalo je da prenoći i sutradan, ukoliko bi bilo potrebe, uz dodatak vode bi se premijesilo, kako bi se lakše razmazivalo. Vični poslu blatom bi oblijepili zidove, a ukoliko nisu imali potrebnih pomagala, kvasili bi otvorene dlanove i njima blato ravnali koliko god bi to bilo moguće. Oko malih neravnina nije bilo sekiracije, jer, na koncu će sve pokriti vapno. Istim postupkom zidovi bi se mazali i s unutarnje strane i tako je sve bilo pripremljeno za ličenje.

Ličenje

Ličenje salaša bio je isključivo ženski posao. Domaćin bi jedino morao pribaviti vapno. Tada u prodaji nije bilo ničega od današnjih raznoraznih vrsta boja, *dribaviti* se moglo samo živo vapno, koje bi se moralo zagasiti kod kuće. Kako živo vapno razjeda i nadražuje kožu, sluznice dišnih organa i oči, a s vodom burno reagira razvijajući temperaturu do 150 stupnjeva, moralo se strogo voditi računa o vlastitoj zaštiti, a djeci se nije dopuštao pristup. Vapno bi se parilo u dvorištu, u iskopanoj pravokutnoj jami. Jama bi se napunila određenom količinom živoga vapna, u koje bi se dolijevala potrebna količina vode. Vapno se na taj način postupno raspada i gasi, razvijajući navedenu temperaturu, zbog čega je neophodno neprekidno miješanje. Gašeno vapno je bijelo poput snijega. Vanjski zidovi salaša prvo bi se žbukali. Žene bi u svoje posude uzimale potrebnu količinu gašenoga vapna, po napucima one koja bi vodila posao dodavale određenu količinu bijeloga pijeska i vode i uz puno miješanja pripremile smještu za nanošenje prvoga sloja na blatom omazane zidove. Smješa je trebala biti dosta gusta, a na omazane zidove nanosila se perajicama od svinjske dlake, kupljenim kod tadašnjih majstora četkara. Već nakon sušenja toga prvoga sloja zidovi su dobijali sivkasto-bijelu boju, a zrnca umiješanoga pijeska povezivala bi blato i vapno i popunjavala bi svaku pukotinu nastalu sušenjem blata. Ukoliko bi po ocjeni žene koja bi vodila posao bilo potrebno, proces žbukanja bi se ponavljao. Čim bi se žbuka osušila, žene bi pristupile ličenju. Za ličenje bi se samo čistom vodom razrijedilo gašeno vapno i to za prvi sloj gušće, za drugi sloj rjeđe. Perajice bi se dobro oprale od žbukanja, kako se u dlakama ne bi zadržalo niti zrnca pijeska. Prvi, gusti sloj,

nanosio bi se uz puno trljanja polukružnim pokretima. Bilo je poželjno i da u ličenju sudjeluje više žena. Nije se smjelo dopustiti potpuno neravnomjerno sušenje oličenih zidova. Nakon sušenja, nanosio bi se drugi, završni sloj, a posljednji, završni dio posla, potkrečavanje, obično bi bio rezerviran za djevojke. Donji dio zida ne bi se oličio do samog tla, kako se za perajicu ne bi nahvatala zemlja i tako upropastila sav trud. Potkrečavalo bi se perajicom kratkog drška, tako što bi djevojka prvo popravila donji rub zida, a onda bi i po tlu uz zid vapnenom smješom povlačila crtu širine perajice. Tako oličeni salaši bljesnuli bi u svojoj ljepoti svoje djevičanske bjeline, na ponos i diku svojih salašara.

Tišlјerski poslovi

Nisu svi salašari u obitelji ili među prijateljima imali ljude vične tišlјerskim poslovima, pa su morali razmišljati o pribavljanju ili izradi pokućstva. Onim najsiromašnijim, ni roditelji nisu bili u stanju pomoći, pa su bili prinuđeni angažirati tišlјere. Ovi majstori izrađivali su ne samo pokućstvo nego i sve predmete od drveta potrebne svakom kućanstvu. Po dogovoru s poručitelјem, ukoliko bi bila u pitanju potpuno nova obitelj, koja tek počinje zajednički život na salašu, tišlјer bi se, osim osnovnoga pokućstva, primio izrade potrepština za kuhinju, poput sinije i kaglije, kuhača, negdje čak i drvenih žlica i ostaloga, a isto tako i ponešto od drvenih alatki potrebnih u povrtlarstvu, ratarstvu i preradi paorskih proizvoda. Stoga su imali posla kroz cijelu godinu. Pokućstvo koje se tada rabilo bilo je vrlo jednostavne izrade, pomalo grubo, sukladno mogućnostima koje je pružala najprostija tehnologija izrade. Za *pridnju sobu* obično su se radila dva kreveta, stol i dvije klupe, ukoliko bi bilo prostora, još i šifonjer. Za *kujnu* s otvorenim ognjištem, izradilo bi se nekoliko najjednostavnijih polica, koje su tvorile grubo obrađena daska i dva duga klina ukucana u zidove. Za sobicu su izrađivali krevetac, šifonjer, škrinju za djevojačku opremu, stol i dvije do četiri hoklice. Od grubo obrađenih dasaka majstor bi kroјio dijelove, pojedine elemente spajao bi u lastin rep, a spoјeve lijepio tutkalom. Izrađeno pokućstvo bojilo bi se ulјanom boјom, obično nekom od nijansi zelene ili smeđe. Svi dijelovi bili su od pune daske, nisu još bile poznate razne iverice, medijapani i slično. I tišlјeri su često svoj *majstoršag* naplaćivali u ratarskim, stočarskim ili povrtlarskim proizvodima, a znao bi se s mušterijom sporazumјeti i da mu ovaj, umјesto plaćanja usluga, dođe nekoliko dana u kopnju ili berbu kukuruza, ili još bolje, ukoliko je imao konje i kola, da mu obrani kukuruz odveze s njive u kuću. Nakon završetka tišlјerskih poslova salaš bi, konačno, bio spreman za useljenje. No, to nije značilo da domaćin može biti bezbrižan. Nakon useljenja, čekali su ga mnogi poslovi na okućnici. Tadašnje salašare njihova sirotinja je natјerala na učenje mnogih vјeština, prenošenih s koljena na koljeno, odnosno učenje od očeva još od djetinjih godina. Vremenom bi se potpuno izvјestili glede obrade drveta, iznalaženja i uporabe mnogih prirodnih materijala poput trske, stupova, motaka, kolja, pruta, *simenjače*, rogozine, kukuruzovine, pa bi skoro sve poslove na okućnici obavili sami. Isto tako, sve potrebne materijale imali su u neposrednoj okolini salaša tako da dalјih troškova ne bi imali. Jedino, ukoliko bi mu jednoga dana materijalno stanje dopustilo, svaki salašar je i budan sanјao kako će pozvati majstora i na okućnici svojega salaša iskopati bunar.

Ivan Andrašić

Početak radova na restauraciji spomenika Presvetog Trojstva u Srijemskoj Mitrovici

Simbol vjere XIX. stoljeća

»Kada govorimo o spomeniku Presvetoga Trojstva u Srijemskoj Mitrovici, govorimo ne samo o spomeniku nego o istinskom simbolu vjere koji nastaje u drugoj polovici 19. stoljeća. To ga čini prepoznatljivim simbolom ne samo jednog dijela Srijemske Mitrovice nego i cijeloga Grada. Obnova ovoga spomenika je ne samo opravdana nego veoma važna za sam Grad, a time i za katolike koji u njemu žive«, kaže župnik Zrno

J oš prije devet godina na adresu Zavoda za zaštitu spomenika kulture u Srijemskoj Mitrovici stigao je zahtjev iz Rimokatoličkog župnog ureda svetog Dimitrija đakona i mučenika u povodu određivanja uvjeta za restauraciju spomenika Presvetog Trojstva u tom gradu. Na njemu su vidljive naprsline, te ispisani brojni grafiti. No, čini se da su se sada stvorili svi neophodni uvjeti za početak njegove restauracije. Iz proračuna Grada Srijemska Mitrovica izdvojena su sredstva u visini od sedam milijuna dinara za njegovu obnovu, a prvi konzervatorski radovi na ovom prepoznatljivom spomeniku, koji je od velikog značaja za građane Srijemske Mitrovice, počeli su prije dva mjeseca.

Spomenik od iznimne važnosti

Na prostoru današnje Vojvodine podignuto je tijekom 18. i 19. stoljeća više spomenika posvećenih Presvetom Trojstvu, koji su tijekom vremena postali prepoznatljivim znakovima gradova u kojima su se nalazili. Većina spomenika ove vrste u Vojvodini, nažalost, je potpuno uništena u prvim godinama nakon Drugog svjetskog rata (npr. spomenici Presvetom Trojstvu u Novom Sadu i Somboru), dok se tek mali broj sačuvao do danas. Najznačajniji spomenik ovog tipa nalazi se na putu Ruma – Irig. Spomenik su podigli žitelji Rume u znak zahvalnosti nebeskim zaštitnicima, jer su ih sačuvali od kužne pošasti. Spomenik Presvetom Trojstvu u Srijemskoj Mitrovici podignut je u drugoj polovini 19. stoljeća u neposrednoj blizini rimokatoličke crkve svetog Dimitrija (1810.) i zgrade župnog dvora (1827.), u samom središtu parka kojeg uokviruje Ulica svetog Dimitrija. Na ovom mjestu se krajem 19. i početkom 20. stoljeća odvijala živa trgovina mješovitom robom i živim namirnicama. Stoga je cijeli prostor upravo po ovom spomeniku dobio prepoznatljivi naziv Trojstveni plac. Nasuprot spomenika Presvetom Trojstvu je 1927. podignuta i zgrada Hrvatskog doma, te je ovaj dio grada postao središte vjerskog i kulturno-prosvjetnog života mitrovačkih Hrvata. Od podizanja spomenika on postaje pravi istinski simbol života i prisutnosti Crkve na ovom prostoru i u ovom gradu, a kako se, po dimenzijama, radi o uistinu impozantnom spomeniku, postao je pravi i prepoznatljivi simbol ovog dijela Srijemske Mitrovice. O tome nam svjedoči i sam i naziv: Trojstveni plac.

»Od velike je važnosti projekt obnavljanja spomenika na čast Presvetom Trojstvu u Srijemskoj Mitrovici. Samim time pokazuje se briga za prošlost koja je ovdje uistinu bogata, te želja da ne

propada ono što su nam naši preci ostavili. U isto vrijeme to je briga za sadašnjost, jer obnovom spomenika vraća se lijepo lice, ne samo Trojstvenoga placa nego i lijepo lice grada. U tome duhu možemo govoriti o brizi za budućnost«, ističe vlč. **Ivica Zrno**, župnik u Lačarku, dodajući:

»Ono što ovaj spomenik čini veoma značajnim jest stil njegove gradnje. Naime, pretraživanjem istih spomenika (Pestsäule ili Ehrensäule), koji se nalaze u drugim gradovima (npr. Požega, Vinokovci, Osijek...) i u međuvremenu su obnavljani, možemo vidjeti da se radi većinom o tzv. kužnim pilovima. To znači da se centralni kip koji predstavlja Presveto Trojstvo nalazi na stupu ili na tri stuba. U Srijemskoj Mitrovici je riječ ne o pilu nego o monumentu. U Subotici se može naći kip Presvetoga Trojstva na kvadratnom postolju (stupu), ali čini se da spomeniku u Srijemskoj Mitrovici, zbog položaja i načina gradnje, treba dati veću pažnju i značenje. Kada govorimo o spomeniku Presvetoga Trojstva u Srijemskoj Mitrovici, govorimo ne samo o spomeniku nego o istinskom simbolu vjere koji nastaje u drugoj polovici 19. stoljeća. To ga čini prepoznatljivim simbolom ne samo jednog dijela Srijemske Mitrovice nego i cijeloga grada. Obnova ovoga spomenika je ne samo opravdana nego veoma važna za sam Grad, a time i za katolike koji žive u njemu.«

Prepoznatljivi simboli gradova

On također navodi da je uobičajena svrha podizanja spomenika na čast Presvetom Trojstvu bila istaknuti simbol kršćanskog vjerovanja, te posvijestiti da je Crkva čuvarica istog vjerovanja.

Za razliku od spomenika podizanih na čast Blaženoj Djevici Mariji, a koji su podizani kao znak zahvale zbog izbjavljenja od epidemije kuge koja je poharala Europu toga vremena (Pestsäule), spomenici na čast Presvetom Trojstvu su oznaka svojevrsne komemoracije (Ehrensäule), te su podignuti na čast Trojedinom Bogu i kao pokazatelj snažne prisutnosti, slave i moći Rimokatoličke crkve. Na prostoru današnje Vojvodine podignuto je tijekom 18. i 19. stoljeća više spomenika Presvetom Trojstvu, koji su tijekom vremena postali prepoznatljivim znakovima gradova u kojima su se nalazili. Većina spomenika ove vrste u Vojvodini, nažalost, je potpuno uništena u prvim godinama nakon II. svjetskog rata (npr. spomenici Presvetom Trojstvu u Novom Sadu i Somboru), dok se tek mali broj sačuvao do sadašnjeg vremena. Najznačajniji spomenik ovog tipa nalazi se na putu Ruma – Irig. Spomenik

su podigli žitelji Rume u znak zahvalnosti nebeskim zaštitnicima, jer su ih sačuvali od kužne pošasti. Cijeli prostor oko spomenika dobio je prepoznatljivi naziv Trojstveni plac. Nasuprot spomenika Presvetom Trojstvu je 1927. podignuta i zgrada Hrvatskog doma, te je ovaj dio grada postao središte vjerskog i kulturno-prosvjetnog života mitrovačkih Hrvata.

Opsežni rad

Spomenik je izrađen od pješčanog kamena i djelo je nepoznatog autora. Postavljen je na troetažni postament i sastoji se od tri cjeline – kvadratne osnove ili baze, šire i uže. Na postamentu je stup kvadratnog presjeka koji se sužava prema vrhu. A na samom vrhu je »grupa likova« koja prikazuje Presveto Trojstvo. Kvadratna osnova spomenika je naglašena s četiri masivna osmerokutna stupa, prisljonjena uz kutove kamenog postolja. Stupovi su oslonjeni na kvadratne postamente, zasječene u kutovima. Izvorno se na stupovima nalaze šire kvadratne baze, na kojima su bile postavljene četiri skulpture svetaca zaštitnika izrađenih u punoj plastici, što se može uočiti na arhivskoj fotografiji. Prema usmenom svjedočanstvu, skulpture su nakon II. svjetskog rata uklonjene na nepoznatu lokaciju, a na temelju sačuvane arhivske građe nemoćuće je rekonstruirati o kojim se svecima zaštitnicima radi.

»To je vrlo prepoznatljiv i značajan spomenik koga pamte i stari Mitrovčani. Već duži niz godina postoji ideja da se spomenik obnovi i naš Zavod je uradio elaborat konzervatorskih radova kako bi se spomeniku vratio izvorni izgled. Budući da spomenik dugo vremena, oko stotinu godina, nije pretrpio nikakve konzervatorske intervencije on je u vrlo lošem stanju. Naime, negdje početkom XX. vijeka su rađene izvjesne intervencije u smislu bojenja spomenika, što ga je samo još više ugrozilo budući da je on napravljen od kamena pješčara koji je dosta porozan«, ističe ravnatelj Zavoda za zaštitu spomenika Srijemske Mitrovice **Ljubiša Šulaja**.

Zbog svoje specifičnosti i zahtjevnosti radova konzervatorski radovi vršit će se u dogovoru s timom stručnjaka Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture, koji se bave konzervacijom kamena.

»Konzervatorski radovi su dosta zahtjevni i potrebno je pristupiti s maksimalnom dozom stručnosti prilikom njihovog izvođenja, budući da se radi o dosta dekorativnih elemenata koji su oštećeni tijekom vremena. Nadam se da će tijekom ovog ljeta uz

angažiranost stručnjaka radovi biti privedeni kraju te da će spomeniku biti povraćeno ono stanje koje bi se moglo nazvati izvornim. To je suština naših konzervatorskih radova, da ga sačuvamo u izvornom obliku«, ističe Šulaja.

Očuvanje izvornog oblika

Spomenik Presvetog Trojstva u Srijemskoj Mitrovici je konzerviran poslije Prvog svjetskog rata. U tom trenutku izvođači radova su mislili da je pješčar najbolje rješenje. No, zbog poroznosti materijala on je ubrzo izgubio svoju formu.

»Gornji dio spomenika je skinut i sa samog vrha je demontirana kompozicija. Kipar je počeo radove na kompoziciji na kojoj imamo identične probleme. Osim toga što nedostaju dijelovi, cijela površina je napadnuta tom degradacijom materijala jer je vrijeme učinilo svoje. Na bazi, na donjem dijelu spomenika, imamo jako velika oštećenja od gelera iz Drugog svjetskog rata, a samoj kompoziciji na vrhu također nedostaju dijelovi. Nastojat ćemo učiniti sve kako bismo sačuvali njegov izvorni oblik«, kaže arhitekt i konzervator u Zavodu za zaštitu spomenika kulture u Srijemskoj Mitrovici **Ivan Filipović**.

S. D.

Izbor najljepše Hrvatice izvan Hrvatske

Dvije predstavnice iz Vojvodine

 Ana Horvacki

Udruga za očuvanje i promicanje tradicijske kulture u Bosni i Hercegovini *Stećak* i Hrvatska matica iseljenika i ove godine organiziraju *Izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske*.

S obzirom na pandemiju virusa covid-19, te činjenicu da djevojke ne mogu putovati, ovogodišnja, sedma po redu, revija i izbor bit će održani online 10. srpnja, s početkom u 20 sati, na Youtube kanalu Udruge *Stećak*.

Online revija

Na ovaj pomalo neobičan način izbora prijavilo se 23 djevojaka koje će se predstaviti putem fotografija i kratkog promotivnog spota, te će biti uživo uključene u prijenos i imati priliku pozdraviti prisutne. Prijenos će biti emitiran na Trgu gange i hajdučke družine *Mijata Tomića* u Tomislavgradu, a kako najavljuju organizatori, na spomenutom Trgu će zasjedati prosudbena komisija koja će izabrati prvu i drugu pratilju, te najljepšu Hrvaticu u narodnoj nošnji izvan Hrvatske za 2020. godinu.

Kao i prijašnjih godina, na ovome izboru sudjeluju djevojke hrvatskog porijekla,

dobi od 18 do 30 godina. Najljepša djevojka, te prva i druga pratilja, dobit će lentu i prigodne darove, među kojima je replika tradicijskog nakita. S obzirom na situaciju, nagrade će im biti poslane poštom na kućnu adresu.

Na ovome natjecanju svih proteklih godina sudjelovale su i djevojke iz Vojvodine, a prije dvije godine **Martina Romić** izabrana je za najljepšu Hrvaticu izvan Hrvatske. I ove godine organizaciju oko ovog natjecanja, te pripremu djevojaka na sebe je prihvatila **Nada Sudarević**, koja je djevojke fotografirala i snimila prigodne spotove. Tako će Hrvatice iz Vojvodine ove godine predstavljati dvije djevojke u bunjevačkoj i šokačkoj nošnji: **Ana Horvacki** i **Dorijana Vučinac**.

Ana Horvacki – Subotica

Ana Horvacki učenica je 3. razreda Gimnazije *Svetozar Marković*, opći smjer u Subotici, te je članica folklorog odjela Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo*.

»U folkloru sam aktivna pet godina s malim prekidima i nošnja i oblačenje, a osobito bunjevačke nošnje mi nisu strani. Moram priznati kako sam bila iznenađe-

stavnice odine

Dorijana Vučinac

na kada me je Nada Sudarević pitala bih li pristala sudjelovati na ovome izboru. Mojim bližnjima, kao i meni osobno, to je bilo iznenađenje, no, odmah sam bez razmišljanja pristala. Sada mogu reći kako su svi ponosni. Prošle godine sam čula za ovu reviju i izbor, a sada sam imala priliku i nešto više saznati, te evo i sudjelovati u njoj», kaže Ana Horvacki, koja je inače jednostavna i skromna djevojka, te kako je rekla, nema neka velika očekivanja.

Drago joj je da je mogla sudjelovati, a s obzirom na to da bi svaka djevojka voljela i biti izabrana, Ana je rekla kako ne želi o tome previše razmišljati, a ako bude izabrana među prve tri svakako će je taj podatak razveseliti i ispuniti, kao i njezine roditelje i prijatelje.

Ana se predstavila u svili, koja je nalik na balske haljine iz vremena Austro-Ugarske, te tako na sebi ima bunjevačku *šlingovanu* bijelu košulju, svileni *mider* (prsluk), *uštirkane* podsuknje, *svilu* (svilenu suknju), svileni *igrač* (mašna oko struka), oko vrata ima dukate, a na nogama crne cipele. Naušnice su također u obliku dukata, a od kose je napravljena punđa. U ruci nosi *ridikl* (tašnu).

Oko oblačenja Ani je pomogla **Senka Horvat**, a nošnja je iz fundusa HKC-a *Bunjevačko kolo*.

Dorijana Vučinac – Vajska

Dorijana Vučinac rođena je 7. srpnja 1993. godine. Osnovnu školu *Aleksa Šantić* pohađala je u Vajskoj, dok je srednju ekonomsku školu završila u Bačkoj Palanki. Nakon toga upisala je Poljoprivredni fakultet, smjer agroekonomija u Novom Sadu. Dok je bila u osnovnoj školi, pohađala je hrvatski jezik i redovno je sudjelovala na natjecanju recitatora. Još kao mala gledala je starije župljane kako se za misu zahvalnicu oblače u narodnu nošnju i u tim lijepim šuškvim *skutama* i *eklama* odlaze na misu. Maštala je o danu kada će se ona moći tako lijepo obući i prošetati selom, te pokazati što krije škrinja njene bake. Čim je malo stasala, učlanila se u HKUPD *Dukat* radi očuvanja tradicije bačkih Hrvata. Uživala je kao članica tadašnjeg *Dukata* u nastupima, gostovanjima, putovanjima.

»Naša vajštanska nošnja je tako bogata, tako lijepa, pravo blago naših baka«, kaže Dorijana i dodaje: »Danas sam članica HKU-a *Antun Sorgg* i kada su me pitali da predstavljam nas vojvođanske Hrvatice u sedmoj reviji na izboru najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Hrvatske vrlo rado sam pristala, jer svoju obiteljsku nošnju rado vadim iz škrinje i ponosno je nosim i pokazujem.«

Ž.V. i A.Š.

Izložba Cilike Dulić Kasibe u Subotici

SUBOTICA – HLU *Croart* iz Subotice organizira izložbu slika **Cilike Dulić Kasibe** u povodu 60 godina njezinog umjetničkog rada i 88 godina života. Izložba će biti otvorena u ponedjeljak, 6. srpnja, u galeriji Otvorenog sveučilišta u Subotici, s početkom u 19 sati. Izložbu će otvoriti povjesničar umjetnosti **Branimir Kopilović**. Izložena djela moći će se pogledati do 19. srpnja.

Webinari hrvatskog folklora

ZAGREB – Zbog koronaepidemije, Hrvatska matica iseljenika za sve seminarce i polaznike Matičine Škole hrvatskog folklora (ŠHF) te članove amaterskih KUD-ova u iseljeništvu priprema vi-

kend webinarne koje će voditi voditelji ŠHF-a i koji će obuhvaćati teme vođenja tamburaškog i plesnog folklornog ansambla te narodnih nošnji i pjesama. Svi zainteresirani mogu poslati mail s osnovnim podacima na folklor@matiz.hr kako bi dobili link na webinarne. Teme i datumi webinarne bit će najavljeni putem Facebooka i web stranice HMI-ja. Za sve polaznike webinarne su besplatni, najavljuju organizatori.

Radni dan Croarta na Paliću

PALIĆ – Članovi HLU *Croart* iz Subotice održali su svoj tzv. radni dan u subotu, 27. lipnja, slikajući u dvorištu obiteljske kuće svojih domaćina – **Ilone** i **Tomislava Vidakovića** na Paliću.

»Bio je ovo naš drugi radni dan u uvjetima koronavirusa. Sudjelovalo je 11-ero članova, a nekoliko njih svoj rad nastao toga dana darovao je domaćinima«, kaže **Josip Horvat** iz *Croarta*. Sutra (subota, 4. srpnja) članovi *Croarta* gostuju na 3. sazivu likovne kolonije *Vajska* gdje će im domaćin biti HKU *Antun Sorgg* iz toga sela.

Predavanje o preporoditelju Antunoviću

ZAGREB – U organizaciji Hrvatske matice iseljenika i Kršćanskog kulturnog centra u utorak je u Zagrebu, u dvorani HMI-ja, odr-

žano predavanje pod nazivom »Ivan Antunović i 150. godišnjica hrvatskog narodnog preporoda u Bačkoj«. Predavač je bio povjesničar dr. sc. **Robert Skenderović**. Bila je ovo prva manifestacija ovakvog tipa u prostorima Matice poslije velikog potresa u Zagrebu i početka epidemije covid-19. Predavanje je prenošeno uživo (live video) na Facebook stranici HMI-ja, gdje se i dalje može pogledati.

Otvorenje Kolonije slamarki i godišnji koncert Gupca

TAVANKUT – U organizaciji HKPD-a *Matija Gubec* i Galerije Prve kolonije naive u tehnici slame iz Tavankuta, u petak, 10. srpnja, bit će organiziran kulturni program u povodu otvorenja XXXV. Saziva Prve kolonije naive u tehnici slame u Tavankutu i godišnji koncert folklornog odjela *Gupca* na kojem će nastupiti sve tri uzrasne skupine Društva. Program se održava u Domu kulture u Tavankutu, a počinje u 19 sati. Cijena ulaznice je 200 dinara.

I. D.

Mirjana Karanović dobitnica nagrade Lifka

SUBOTICA – Legendarna glumica **Mirjana Karanović** ovogodišnja je domaća dobitnica nagrade *Aleksandar Lifka*, koju Festival europskog filma Palić tradicionalno dodjeljuje za izuzetan doprinos europskoj kinematografiji. U obrazloženju nagrade stoji da Mirjanu Karanović »izdvaja njena neiscrpna raznovrsnost glumačke igre, raskošno izražajno bogatstvo i smjelost kreativnog istraživanja«, ali da »na uvjerljiv i emotivan način tumači likove žena koje su ljudska mržnja i ravnodušnost teško oštetile, pokazujući da u svakoj od njih i u njoj samoj uvijek ima snage za novu borbu«.

Ovogodišnji Festival europskog filma Palić bit će održan od 8. do 14. kolovoza.

Događanja Dužijance 2020.

5. srpnja – *Dužijanca* u Žedniku, crkva sv. Marka evanđelista – 10 sati

10. do 18. srpnja – XXXV. Saziv Prve kolonije naive u tehnici slame, Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame, HKPD *Matija Gubec* Tavankut – 19.30 sati

11. srpnja – *Takmičenje risara*, njiva kraj crkve sv. Josipa Radnika u Đurđinu – 6.30 sati

12. srpnja – Dječja zahvala Bogu za žetvu, katedrala sv. Terezije Avilske – 10 sati

– *Dužijanca* u Bajmaku, crkva sv. Petra i Pavla – 10 sati

19. srpnja – *Dužijanca* u Tavankutu, crkva Presvetog Srca Isusova – 10.30 sati

21. srpnja – Natjecanje u pucanju bičevima – 19 sati

22. srpnja – Otvorenje *Izložbe s Božjom pomoći*, plato ispred franjevačke crkve u Subotici – 19 sati

– Postavljanje izloga u središtu grada Subotice za natjecanje aranžera izloga – tijekom dana

Sabor HKUD-a *Vladimir Nazor* iz Sombora

Brojne aktivnosti u planu

Izvešća o radu udruge u protekloj i planovima za ovu godinu, kao i financijsko izvješće za 2019. godinu, našli su se na dnevnom redu ovogodišnjeg Sabora (skupštine) HKUD-a *Vladimir Nazor* iz Sombora, koji je održan u nedjelju u Hrvatskom domu. Prošla je godina ocijenjena kao sadržajna aktivnostima, a kada su u pitanju planovi za ovu godinu, po riječima predsjednika udruge

Mate Matarića, *Nazor* planira održati sve svoje značajnije manifestacije – 86. *Dužionicu* (19. srpnja), Susret amaterskih dramskih društava u listopadu, novo izdanje Festivala amaterskog folklora i stvaralaštva, Godišnji koncert, te božićne priredbe. Također, *Nazor* će biti domaćin ovogodišnje manifestacije *Bunjevci bez grani-*

ca koja se planira za 25. srpnja. Održavanje ovih aktivnosti, kako *Matarić* napominje, u velikoj mjeri ovisit će od situacije vezane za epidemiju koronavirusa.

Glede planova u radu sekcija, folklorna sekcija sudjelovat će na manifestacijama u Hrvatskom domu, te eventualno ići i na gostovanja. Mlađa folklorna sekcija počinje s upisom novih članova, baš kao i tamburaška, te pjevačka sekcija Društva koja ujedno planira obnoviti svoj repertoar djelima koje je prikupio poznati hrvatski etnomuzikolog **Vinko Žganec**.

Dramska sekcija planira novu predstavu za rujnu, te se priprema za organizaciju međunarodnog Susreta amaterskih dramskih društava.

Sportska sekcija se priprema za *Maraton lađa* u Hrvatskoj gdje nastupa s dvije ekipe (muškom i ženskom), kao i za maraton *Vukovar – Ilok*, a planira se i prezentacija *Nazorovih* lađara na Paliću. Planiraju organizirati i šahovski i stolnotenisački turnir u Hrvatskom domu.

Likovna sekcija se sprema na jesen održati svoju koloniju *Colorit*. Do kraja godine trebala bi izaći i dva broja glasila udruge *Miroljub*, a udruga također priprema i knjigu o bunjevačkim plesovima, na kojoj rade **Alojzije Firanj** i **Šima Beretić**.

Kiparsko-grnčarska sekcija također kreće s radom, a rad na digitalizaciji arhivske građe Društva bit će nastavljen i u ovoj godini.

D. B. P.

U tisku novi Zbornik Đakovačkih susreta hrvatskih književnih kritičara

Novi naraštaj hrvatskih kritičara iz Vojvodine

Tradicionalna manifestacija Đakovački susreti hrvatskih književnih kritičara, u suorganizaciji DHK-a Ogranka slavonsko-baranjsko-srijemskog i Ogranka Matice hrvatske u Đakovu, prati i godišnji Zbornik, a u tisku je njegovo 22. izdanje. U njemu se ove godine predstavlja novi i mlađi naraštaj hrvatskih književnih kritičara iz Vojvodine, a u izboru **Tomislava Žigmanova**. On u uvodnom tekstu ističe kako je nakon starije generacije planski otvoren prostor za novi naraštaj među kojima se ističu **Davor Bašić Palković** i **Ivana Andrić Penava** te mlađi naraštaj hrvatskih književnih i kulturnih poslenika među kojima se kvalitetom i brojem napisa ističu **Klara Dulić Ševčić**, **Nevena Mlinko**, **Darko Baštovanović** i **Vladimir Nimčević**. Nabrojani autori su u izboru zastupljeni književno-kritičkim studijama i ogledima te književnim kritikama, od kojih je najveći broj već objavljen u časopisu za književnost i umjetnost *Nova riječ*.

Đakovački susreti i njihov Zbornik nastoje ukazivati kako hrvatske književnosti i književne kritike ima i izvan granica Hrvatske te ju stoga nastoje i predstavljati.

H. R.

Uz veliku prisutnost na Fb-u, potrebna edukacija

Kako bi ju zaokružili i načinili cjelovitom priču o prisutnosti na društvenim mrežama hrvatskih institucija, udruga i Katoličke crkve koje djeluju na području Vojvodine, odnosno Srbije, u posljednjem dijelu feljtona posvećenom jednom od područja predviđenim za istraživanje u okviru izrade *Strategije informiranja na hrvatskom jeziku u RS* na kojoj rade članovi tima Hrvatskog nacionalnog vijeća, iznijet ćemo neku vrstu sumarne analize/zaključka glede njihovih stranica na Facebooku, društvenoj mreži koju u najvećoj mjeri koriste u svom radu i za svoju promociju.

Spomenut ćemo ovom prigodom i Facebook grupe, koje prije svega služe za komunikaciju s njezinim članovima u okviru određenih tema, a čiji je točan broj nemoguće navesti (cca 20), budući da ih pokreću pojedinci u skladu s aktualnim potrebama i aktivnostima.

Koraci do glavnog upitnika

Prvi korak u istraživanju i analizi generalnog stanja po pitanju prisutnosti na društvenim mrežama bio je sastavljanje popisa svih institucija, udruga i vjerskih organizacija koje djeluju u okviru ovdašnje hrvatske zajednice, a koje imaju svoje internetske odnosno Facebook stranice, Fb grupe, Instagram i/ili Twitter.

Budući da je, kao što je to slučaj i kod tiskanih i elektroničkih medija sastavljen upitnik predviđen za slanje urednicima i novinarima, kod društvenih mreža se za to trebao napraviti određeni odabir, što iz razloga jer je njihovih korisnika najveći broj (konkretno, od blizu 140 njih koliko ih se našlo na spomenutom popisu, Fb stranice ili Fb grupe ima oko 120 hrvatskih institucija, udruga, crkava, župa, redovničkih, odnosno molitvenih zajednica i dr. Katoličke crkve u Srbiji), što zbog toga što, iako postoje, neke Fb stranice nisu aktivne dulje vrijeme ili je učestalost objava na njima veoma rijetka.

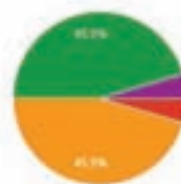
Zbog toga je sastavljen jedan tzv. mini upitnik kako bi se napravila selekcija onih kojima bi onaj glavni bio poslan. Putem njega došlo se, među ostalim, do sljedećih podataka: godina otvaranja, na kojem se jeziku objavljuju informacije, broj pratitelja, prosječan broj pregleda objava i *lajkanja*, koja je učestalost objavljenih informacija, vrste informacija koje se proizvode, odnosno objavljuju, odakle se reobjavljuju informacije i reobjavljuju li im se vlastite informacije na drugim Fb stranicama.

Nakon toga, uzimajući u obzir kriterije poput teritorija koji ove stranice pokrivaju, količinu informacija, raznovrsnost sadržaja, jezika na kojima se objavljuju, broja pregleda, broja dijeljenja informacija na druge stranice, toga tiču li se one samo konkretne udruge/župe ili su od šireg značaja za hrvatsku zajednicu, izdvojeno je 20 korisnika Facebooka i poslan im glavni upitnik za sadr-

žaje na društvenim mrežama. Tih 20 korisnika tj. nazivi njihovih Fb stranica su sljedeći: »Hrvatsko nacionalno vijeće u Republici Srbiji«, »Hrvatsko nacionalno vijeće – obrazovanje«, »NIU 'Hrvatska rijec' Subotica«, »Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata«, »DSHV – Demokratski savez Hrvata u Vojvodini«, »HKPD Matija Gubec«, »KUDH 'Bodrog'«, »Udruga banatskih Hrvata – Udruženje banatskih Hrvata«, »HKD 'Hrvatski kulturni centar – Beograd'«, »Radio Marija Srbije«, »Hrvatska nezavisna lista«, »Udruga 'Naša djeca'«, »Katolički list 'Zvonik'«, »Subotička katedrala – Szabadkai katedrális«, »Franjevci Subotica – Szabadkai ferencesek«, »Župa Sveti

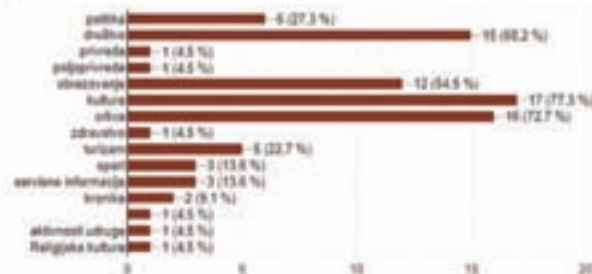
7. Prosječna dob najčešće skupine posjetilaca:

22 ispitiva

8. Područja medijskog sadržaja:

22 ispitiva

Rok«, »Župa sv. Dimitrija«, »Župa Uzvišenja Svetog Križa Ruma« i »Beogradska nadbiskupija i metropolija«.

Na temelju odgovora iz ovog upitnika zaključeno je, među ostalim da Fb stranice i grupe u našoj zajednici u najvećem broju prate korisnici srednje dobi (znači od 35 do 65 godina), da su najzastupljeniji sadržaji iz područja kulture, crkve i društva, i to najčešće u kombinaciji autorskih i preuzetih tekstova, plasiraju se najčešće na dnevnom, a potom tjednom nivou, i to kao tekst uz jednu fotografiju. Kada su u pitanju kvaliteta i kvantiteta sadržaja koji se plasiraju, učestalost objava, jezična pismenost (misli se prije svega na pravilno korištenje hrvatskog standardnog jezika), broj pratitelja, *lajkova*, *šerova*, svakako prednjače Fb stranice hrvatskih profesionalnih institucija, u nešto manjoj mjeri udruga

kulture, potom crkvenih organizacija i na koncu ostalih udruga.

Rezultati ovog istraživanja, tj. prikupljeni podaci obuhvaćeni su potom tzv. SWOT analizom, koja podrazumijeva sagledavanje stanja, u ovom slučaju kada su društvene mreže u pitanju, razmatrajući koje su to snage, mogućnosti, slabosti i prijetnje u ovom području, kako bi se mogli postaviti strateški ciljevi, a na koncu i provesti.

Snage, mogućnosti, slabosti i prijetnje

Najveća snaga kada govorimo o hrvatskim institucijama i organizacijama u Vojvodini na društvenim mrežama svakako je postojanje velikog broja Facebook stranica i Facebook grupa, s isto tako velikim brojem pratitelja, odnosno članova, i samim tim mogućnosti informiranja o temama iz svih područja u kojima su aktivni pripadnici ovdašnje hrvatske zajednice. Osim za plasiranje brojnih informacija, one predstavljaju veliki potencijal za samopromociju i nude neograničeni prostor za postavljanje raznih sadržaja. Uz mogućnost komentiranja uz svaki post i slanja poruka (putem Messengera, aplikacije Fb-a namijenjene za komunikaciju), putem ove društvene mreže svatko može iznijeti svoja saznanja, mišljenja ili stavove glede određenog događaja ili teme i tako pridonijeti poboljšanju ili unaprjeđenju stanja na određenom polju djelovanja institucije, udruge ili Crkve.

Kada je riječ o slabostima, jedna od glavnih, kod većine korisnika ove društvene mreže, jeste nestalnost objavljivanja sadržaja (često je slučaj da je to na mjesečnoj razini, pa i rjeđe), što za posljedicu ima nekontinuiranu praćenost i samim tim neinformiranost pratitelja Fb stranice o određenim događanjima. Tu je i odsustvo čvrstih uređivačkih politika administratora stranice, u smislu ispunjavanja njezinog cilja i uloge, uzimajući u obzir kvalitetu, kvantitetu, raznovrsnost i dinamiku plasiranja sadržaja.

Ovdje ćemo ponoviti i ono što je već istaknuto prilikom analize Facebook stranica udruga kulture, odnosno Katoličke crkve u Srbiji, a to je da je da bi, budući da je i jednih i drugih veliki broj, mnogo korisnije i svrsishodnije bilo postojanje po jednog integrativnog portala – onog na kojem bi udruge objavljivale najave kulturnih događaja i kratka izvješća s njih s nekoliko fotografija, te drugog na kojem bi se našlo sve što bi zanimalo vjernike (od informacija o terminima održavanja svetih misa, najava vjerskih događaja i kraćih izvješća s njih, do tekstova o raznim duhovnim temama).

Među slabosti navest ćemo i nedovoljnu iskorištenost ove društvene mreže za ostvarivanje društvenih ciljeva, kada govorimo o vrsti sadržaja – nedostatak najava, kod mnogih neredovitu i neučestalu dinamiku objava, odsustvo njihova dijeljenja, neovladanost standardnim hrvatskim jezikom i odsustvo sadržaja na nekim od svjetskih jezika (makar na engleskom).

Što se tiče prijetnji, spomenut ćemo onu koja se odnosi na biološku starost, tj. na činjenicu da su na Facebooku prisutni korisnici od 36 do 65 godina, što isključuje brojnu populaciju, prvenstveno onu iznad gornje navedene granice, a koja je među brojnijima u ovdašnjoj hrvatskoj zajednici. Naravno, tu su i oni ispod donje granice, koji su više okrenuti Instagramu i drugim, među mladima, popularnim društvenim mrežama, pa tako ni oni, uz one starije, nisu u doticaju s obiljem sadržaja koji se plasira na Fb-u. Njegova popularnost ujedno predstavlja i prijetnju u smislu gubljenja snage informativnosti kada su u pitanju internetske stra-

nice većeg broja institucija, udruga i organizacija, koje, može se reći, u smislu samopromocije i ponude sadržaja, gube bitku od Facebooka.

Na koncu, ako bi se zaključak trebao iznijeti u jednoj rečenici, ona bi glasila – hrvatske institucije, udruge i organizacije u Srbiji u velikom su broju i u velikoj mjeri prepoznale ulogu i važnost Facebooka za plasiranje informacija i samopromociju, ali zbog većeg broja slabosti i prijetnji u odnosu na snage i mogućnosti, da se zaključiti da je većini, ako ne i svima, neophodno stručna edukacija za korištenje ove društvene mreže.

Ivana Petrekanić Sič

Facebook grupe

Osim Facebook grupa koje su pojedinci iz određenih hrvatskih udruga i organizacija otvorili uz njihove Facebook stranice u cilju dodatne promocije, postoje i one, nazovimo ih samostalne, čiji je prvenstveni i glavni cilj svoje članove redovito informirati o aktivnostima i temama iz određenog područja djelovanja (kultura, obrazovanje, politika, crkva, mediji, običaji, baština i dr.).

Jedna od, a vjerojatno i najaktivnija Facebook grupa u okviru hrvatske zajednice u Srbiji je ona pod nazivom »Kultura Hrvata u Vojvodini i Republici Srbiji«. Svojih preko 1.300 članova informira svakodnevno, često i s više različitih postova. Njezina specifičnost, odnosno nešto po čemu se razlikuje od ostalih Facebook grupa, je ta što često sadrži objave podijeljene s Fb stranica hrvatskih institucija, prije svega Hrvatskog nacionalnog vijeća (HNV), potom udruga kulture kao i političke stranke – Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, pa tako ne nudi samo sadržaje iz određenog područja (u ovom slučaju kulture) već i one koji se tiču obrazovanja i politike, vjerojatno s ciljem i željom da se i ovaj dio medijskog prostora koji nude društvene mreže iskoristi za promociju svih aktivnosti hrvatske zajednice.

Spomenut ćemo ovdje i jednu od tzv. namjenski formiranih Fb grupa, a to je ona koja nosi naziv »Sve o upisu – nastava na hrvatskom jeziku«, koju je HNV pokrenulo u razdoblju upisa djece u osnovne i srednje škole i na fakultete u cilju pružanja svih važnih i neophodnih informacija u razdoblju kada je zbog izvanrednog stanja bilo nemoguće to učiniti na drugi način.

Od Facebook grupa posvećenih jeziku, tj. očuvanju tradicijske baštine navest ćemo sljedeće dvije: »Čuvari ikavice« i »Čuvari bunjevačke ikavice«. Prvospomenuta je putem tekstova brojnih autora, pjesama i fotografija posvećena očuvanju šokačke, a druga, kako joj i u nazivu stoji, bunjevačke ikavice.

Što se tiče Fb grupa u okviru Katoličke crkve, najaktivnija je »Mala Bosna – Župa Presvetog Trojstva«, a tu su i »Mladi Subotičke biskupije« i »Mladi Srijemske biskupije«.

Među aktivnijim Fb grupama je i ona s nazivom »Hrvatska čitaonica«, koja, slično kao i prvonavedena, pruža informacije o aktivnostima iz različitih područja djelovanja ovdašnje hrvatske zajednice, a navest ćemo još i sljedeće: »HKPD Matija Gubec Tavankut«, »Bunjevci«, »Žackalo«, »Bački Bunjevci i Šokci – Hrvati« i »Društvo za očuvanje šokačkih Hrvata 'Gibarac'«.

Priskakanje vatre održano i u Tavankutu

Čuvanje starog običaja

Povodom blagana svetog Ivana Krstitelja, u narodu poznatog i kao sv. Ivan Cvitnjak, članovi HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta su 27. lipnja organizirali javni prikaz običaja »priskakanja vatre«. Prikaz ovog starog običaja bunjevačkih Hrvata u Tavankutu se organizira godinama unatrag, kako bi se s njime mladi mogli upoznati. Prema starom vjerovanju, ivanjska vatra štiti od groma, tuče i vatre. Sadržajan simbolima, ovaj je običaj poznat i po tome što je preskakanje ivanjske vatre nekada bio povod da se momci i djevojke sretnu, te nakon čina preskakanja zabave uz kola i parovne plesove. Prema ovakvom modelu održano je i ovogodišnje »priskakanje vatre« u Tavankutu. Sudionici su bili članovi HKPD-a *Matija Gubec*, mještani

Tavankuta i posjetitelji iz okolnih mjesta.

Događaj je priređen ispred Etno salaša *Balažević*. Organizaciju je pomogao **Antun Mamužić**, koji redovito brine oko prikupljanja »ogrizina« (oglođanih stabljika kukuruzovine) za potrebe vatre, a voditelj *Gupčevog* folklornog odjela **Darko Prčić** organizirao je mlade. Posebno su se istaknuli **Natalija Lukač**, **Ivan Tikvicki**, **Milica Tikvicki**, **Mihajlo Štrban**, **Nikola Vujić** i **Ivana Saulić** koji su brali tzv. ivanjsko cvijeće, pleli vjenčiće te koji su odjeveni u narodnu nošnju započeli »priskakanje vatre«. Tavankutsko vatogasno društvo bilo je i ove godine prisutno uz organizatore, kako bi u slučaju potrebe priskočili u pomoć.

I. D.

Djeca su ukras svijeta u Tavankutu

Četvrt stoljeća dječjeg festivala

U nedjelju, 28. lipnja, u Tavankutu je održan XXV. po redu festival dječjeg stvaralaštva koji nosi naziv *Djeca su ukras svijeta*. Festival je u Tavankutu nastao 1996. godine s ciljem promidžbe aktivnosti najmlađih članova folklornih udruga.

Organizator festivala je mjesni HKPD *Matija Gubec*. Iako je održavanje manifestacije zbog epidemije koronavirusa doneavno bilo upitno, ovogodišnji festival je, po ocjeni domaćina, uspješno održan. Na ljetnoj pozornici Etno salaša *Balažević* smjenjivali su se razigrani mladi folkloraši, a nastupili su i mladi tamburaši. Osim domaćina, *Gupčevih* plesača, nastupile su i dvije dječje skupine HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice koji su izveli plesove iz Zagorja i Međimurja; HGU *Festival bunjevački pisama* iz Subotice nastupio je s mlađom postavom svojih tam-

buraša; dječja skupina HKU-a *Antun Sorgg* iz Vajske predstavila se dječjim plesovima šokačkih Hrvata iz bačkog Podunavlja, a CKPD *Princeza Ksenija* iz Lovćenca plesovima tzv. Stare Crne Gore i plesovima Bokeljske mornarice.

Goste je pozdravio i Festival otvorio predsjednik HKPD-a *Matija Gubec* **Ladislav Suknović**. Domaćini festivalskog izdanja bili su članovi najmlađe dječje skupine *Gupca*, koju vodi **Sanda Benčik** i koji su izveli bunjevačke igre, dok je srednja skupina tavankutskih folkloraša, koju vodi **Darko Prčić**, također izvela bunjevačke plesove. Zahvaljujući ovim mladim entuzijastima, Festival je i među najmlađim članovima tavankutskoga Društva shvaćen kao manifestacija koju zajedno grade, održavaju i populariziraju.

I. D.

U subotičkoj katedrali zaređen đakon Tomislav Vojnić Mijatov iz Tavankuta

Svećenik za moderna vremena

Subotički biskup mons. **Ivan Pénzes** zaredio je u red prezbitera vlč. **Tomislava Vojnića Mijatova** u subotu, 27. lipnja, u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske. Tomislav potječe iz župe Presvetog srca Isusova u Tavankutu, gdje je posljednja mlada misa održana prije 21 godinu kada je zaređen vlč. dr. **Marinko Stantić**, župnik župe Marija Majka Crkve u Aleksandrovu u Subotici. Tomislav potječe iz tradicionalne katoličke obitelji sa sedmero djece gdje su ih roditelji odgajali u kršćanskom duhu, što je podrazumijevalo redovite mise, redoviti vjernički život koji nije bio vezan samo uz župu. Kako kaže Tomislav, obitelj je zaista bila kućna crkva u kojoj su uvijek bili prisutni i molitva i zajedništvo.

Propovijedati Božju riječ

Tomislav je počeo ozbiljnije promišljati o svom pozivu krajem osmogodišnje škole, kada se trebao odlučiti što i gdje nastaviti. Za malo sjemenište je čuo od starijeg kolege, župnika i odlučio se tamo upisati. Konačna njegova odluka nastala je krajem 4. razreda gimnazije kada je odlučio nastaviti putem svećeništva u Đakovu gdje se školovao šest godina. Kako sam kaže, zahvalan je osječkoj nadbiskupiji koja ga je lijepo primila, gdje je doživio

susretljivost i ostvario sebe kao mladog čovjeka. Na studiju je dobio dobre temelje za daljnji nastavak u svećeničkom životu.

»Želim prije svega biti svećenik koji će propovijedati Božju riječ bez čega nema kršćanskog života, nema naših obitelji, to je ono vrelo iz čega crpimo. Osobno me zanima socijalni nauk crkve, zanimaju me društvene teme koje nas se dotiču i problem su u našem društvu. Mislim da tu Crkva ima itekako puno toga reći bez obzira na to što smo manjina u Srbiji. Crkva može i treba poticati narod da stvara pravedno, kvalitetno društvo, jer kada mijenjamo ljude, mijenjamo i društvo u kojem živimo«, kaže Tomislav Vojnić Mijatov.

O rektorovoj nagradi koju je dobio, Tomislav s ponosom ističe:

»Sa sveučilišta koje broji oko 16 tisuća studenata bilo je izabrano 30-ak najboljih studenata s različitih fakulteta. Kolegica i ja smo bili izabrani akademske 2019./20. godine kao najbolji studenti s katoličkog bogoslovnog fakulteta. Drago mi je da sam mogao biti dio takve proslave i primanja rektorove nagrade koja se ne dodjeljuje tako često i mnogi nemaju priliku primiti ovu nagradu, ali svojim zalaganjem i trudom sam to na neki način i zaslužio. Godine rada iza mene su učinile to da i postignem«, kaže Mijatov.

Mlada misa u Tavankutu

Župnik u Tavankutu **Franjo Ivanković** ne skriva radost što je njegov župljanin ostvario svoju želju i postao svećenikom.

»Drago mi je da je uspio ostvariti ono što je htio, to me jako veseli, a to i jest uloga i župnika, da bude onaj koji će druge poticati, a ne sputavati. Tomislav je jako poučljiv, savjestan, marljiv, vrijedan na mnogim područjima, uvijek se na njega moglo osloniti, još od srednjoškolskih dana. Poznajem Tomislava od malih nogu, predavao sam mu vjeronauk u školi, poznajem jako dobro i cijelu njegovu obitelj. Rekao bih da je Tomislav moderni svećenik za današnje vrijeme, i duhovan, odgovorna osoba, sve najbolje mogu reći o njemu. Tijekom njegovog školovanja uvijek se moglo s njim o svemu razgovarati, rado je slušao savjete, a vrlo je samozatajan. Skroman je, previše skroman, rekao bih, mislim da je to jedna dobra kvaliteta za svećenika«, kazao je Ivanković.

Sveti red đakonata je bogoslov iz Tavankuta Tomislav Vojnić Mijatov primio u đakovačkoj katedrali na misijsku nedjelju 20. listopada 2019. godine po polaganju ruku đakovačko-osječkog nadbiskupa mons. **Đure Hranića**.

Mladu misu će novi ređenik služiti u svojoj rodnoj župi u Tavankutu, u crkvi Presvetog srca Isusova u nedjelju, 12. srpnja, u 17 sati.

»Vjerujem da će unatoč izazovima oko nas biti moguće proslaviti ovu misu zajedno s Božjim narodom, za njih prikazati tu misu, jer sam i ja kao svećenik proizašao iz Božjeg naroda, iz župne zajednice. Htio bih i njima zahvaliti na taj način, zahvaliti dragome Bogu na pozivu i na tome što nas okuplja«, rekao je Tomislav Vojnić Mijatov.

Nela Skenderović

Monoštor dobio novog đakona

Subotički biskup **Ivan Pénzes** 28. lipnja za đakona je zareadio bogoslova **Damjana Pašića** u njegovoj rodnoj župi, u crkvi sv. Petra i Pavla u Monošturu. Uz biskupa, na misi su koncelebrirali đakonov župnik **Goran Vilov**, biskupov tajnik **Mirko Štefković**, te svećenik na službi u uredu Ordinarijata **Luka Poljak**. Uz Damjana je, nakon ređenja, asistirao trajni đakon monoštorke župe **Stipan Periškić**. Pjevanjem je liturgiju oplemenio župski zbor predvođen *Kraljicama Bodroga*, ženskom pjevačkom skupinom Kulturno-umjetničkog društva Hrvata *Bodrog* iz Monoštora, a djeca iz ove župe su na njezinom završetku recitirala pjesme monoštorskoga pjesnika **Ivana Pašića**.

Damjan Pašić rođen je 1991. u Somboru od oca **Marina** i majke **Marice**, rođene **Kolar**. Osnovnu školu završio je u Monošturu, srednju tehničku u Somboru 2010. godine, a nakon toga odlazi u Zagreb na studij filozofije i teologije pri Katoličkom bogoslovnom fakultetu. Magistrirao je teologiju 2019. i iste godine javio se Ordinarijatu u Subotici, te bio primljen kao kandidat Subotičke biskupije za sveti red. Nakon što je primio niže redove, Pašić je poslan kao duhovni pomoćnik u župu sv. Jurja u Vajskoj, a đakonski praktikum započeo je u župi sv. Marka evanđelista u Žedniku.

M. Tucakov

Događanja na Bunariću

U Marijanskom svetištu *Bunarić* lik Majke Božje je trajno u svetištu i ono je otvoreno cijele godine i dostupno svima. Postoji mogućnost organiziranog posjeta župskih zajednica, ali po dogovoru s rektorom svetišta.

Misna slavlja:

4. srpnja – Prva subota, u 9.30 sati
13. srpnja – Majka Božja Bistrička, u 18 sati
16. srpnja – Gospa Karmelska

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Nositi svoj križ s Bogom

Život na zemlji ispunjen je mnogobrojnim brigama i patnjama. Zbog toga se čovjek često osjeća kao da je od Boga napušten i zaboravljen, kao da Bog ne čuje njegove vapaje i ne vidi njegove muke. Naravno da nije tako, on o svome narodu vodi brigu i čuje svaku ljudsku molbu. Već nam Stari zavjet svjedoči da je Božji narod prolazio kroz različite tjeskobe, da je bio zarobljen i tlačen, te je zbog toga vapijao Bogu i molio za pomoć. Bog je čuo svaku molbu iz usta svoga naroda i po prorocima je obećavao izbavljenje, dolazak boljih vremena. On vidi patnje i suvremenog čovjeka, vidi sve njegove strahove i tjeskobe, čuje njegove molitve i ne ostaje gluh.

Neočekivanost Božjega djelovanja

Božje izbavljenje uvijek dolazi drugačije od naših očekivanja, jer njegovo djelovanje nadilazi sve naše zamisli, želje i spoznaje. Zato često ljudi nisu u stanju prepoznati njegovu prisutnost, jer ne žele napustiti okvire svojih razmišljanja. Tako je bilo i s Isusom. On je od Boga obećani Mesija, po njemu su se ispunila sva proročka obećanja. Ali, ispunile su se i riječi da je Bog svoju objavu sakrio od mudrih i umnih, a objavio malenima (usp. Mt 11,25). Nije on to učinio zato što je tako htio, zato što bi imao nešto protiv mudrih i umnih ljudi. To se dogodilo jer mudri i umni ljudi, u Novome zavjetu označeni kao pismoznanci i farizeji, nisu bili spremni prihvatiti Božju objavu onako kako im se Bog uistinu objavljivao, jer je to bilo mnogo drugačije od njihovih očekivanja i zamisli. Obećani Mesija u osobi Isusa Krista bio je previše skroman i ponizan, previše miroljubiv i previše prijateljski raspoložen za obične ljudi, pa čak i one odbačene, nedostojne prijateljstva bilo koga, a posebno Mesije. Zato im je ostala skrivena Božja objava, sami su je od sebe sakrili ne mogavši napustiti svoje predodžbe.

A maleni, obični ljudi, prihvatili su otvorena srca onoga kojega im je Bog poslao, bez potrebe da ga stave u svoje kalupe. Zato im je objavljeno ono što je umnima ostalo skriveno. Suština je bila u pristupu, jer Bog se svima na jednak način objavio. A oni koji su sebe smatrali umnima i mudrima, takav stav su zauzeli i pred samim Bogom, ne želeći napustiti svoju mudrost i znanje, čak ni pred njim.

I suvremenom čovjeku oči ostaju zatvorene na Božje djelovanje zbog njegovog stava, jer želi da Bog ispuni njegova očekivanja i zamisli, želi Boga ukalupiti. No, s Bogom tako ne ide. Kada nismo spremni napustiti svoja očekivanja, onda nam se čini da nas je on napustio, da je na nas zaboravio. Povjerimo mu svoje brige i teškoće, ali nemojmo pred njega stavljati i svoja rješenja, već otvorena srca strpljivo čekajmo njegovo djelovanje, jedino tako ćemo ga moći zaista prepoznati. Jer, čovjek ne može biti mudriji i umniji od Boga, ne može ni izbliza znati što je dobro, a što ne, takvo znanje pripada jedino Bogu, koji nas neizmjerom nadvisuje i koji cijeli svijet drži u svojoj ruci.

S Bogom je sve lakše

Isus malenima poručuje: »Dodužite k meni svi koji ste izmoredni i opterećeni i ja ću vas odmoriti« (Mt 11,28). Čovjeku u trpljenju najpotrebniji je iskreni tješitelj, koji razumije njegove brige. A kada je taj tješitelj sam Krist, čovjek može biti siguran da pružena utjeha nisu samo prazne riječi. Pod teretom života mnogi se osjećaju nemoćnima i napuštenima. Pritisnuti nevoljama, padaju u samosažaljenje, najgore stanje u kojem se čovjek može naći, jer misle da nikom nije stalo do njega i da mu nitko ne želi pomoći. Isus misli upravo na takve kada poziva k sebi izmorene i opterećene, obećavajući im odmor. No, on im ne obećava da će skinuti s njih teret koji nose, nego će ga pretvoriti u »slatki jaram« i »lako breme«, darujući se onima koji ga nasljeduju i nastoje biti »krotka i ponizna srca«. Njima će objaviti svoga Oca u kojemu će naći mir.

Svi mi nosimo svoj životni križ i nije nam lako. No, hoće li nam on biti pretežak ili će postati slatki jaram ovisi od našeg odnosa prema Kristu. Svatko tko nastoji biti krotka i ponizna srca, tko se trudi s Kristom nositi svoj križ, i dalje će ga imati na ramenima, ali će ga lakše podnositi. Mir i sigurnost koju daje hod s Bogom kroz ovaj svijet nezamjenjivi su. Samo s Bogom možemo biti radosni i širiti radost, unatoč životnim teškoćama. A života bez križa nema, tko to obećava, daje lažna obećanja. Krist nam obećava pomoć da prihvatimo svoj križ i radošno ga nosimo, a hoće li biti tako sami biramo, hoćemo li svoj teret nositi koračajući s Bogom ili biramo drugi put na kojem ćemo biti sami.

S knjigom na putu do zvijezda

Učenicima srednjih škola, koji su sudjelovali u kvizu *Čitanjem do zvijezda*, 29. lipnja u Gradskoj knjižnici u Subotici uručene su zahvalnice i nagrade za postignute rezultate.

Kviz je kao i do sada održan online, te su učenici srednjih škola uspjeli ovogodišnje natjecanje dovesti do kraja, za razliku od svojih mlađih prijatelja – osnovaca koji zbog pandemije covid-19 nisu uspjeli završiti natjecanje.

Čitanjem do zvijezda naziv je projekta Hrvatske mreže školskih knjižničara koji se realizira u cijeloj Hrvatskoj, a kojem se prije pet godina priključila i Gradska knjižnica Subotica, a od ove godine i NIU *Hrvatska riječ*, uz podršku Hrvatskog nacionalnog vijeća.

Izuzetan odziv

Na ovogodišnje natjecanje prijavilo se ukupno 32 učenika koji dolaze iz tri srednje škole gdje postoji cjelovita nastava na hrvatskom jeziku: Gimnazije *Svetozar Marković*, Politehničke škole i Medicinske srednje škole, a u kvizu je sudjelovalo njih 23. Mlade čitatelje pozdravili su ravnatelj Gradske knjižnice

Subotica **Dragan Rokvić** i predsjednica Odbora za obrazovanje pri Hrvatskom nacionalnom vijeću **Margareta Uršal**, a u dodijeli darova se priključio i ravnatelj NIU *Hrvatska riječ* **Ivan Ušumović**.

Protekla školska godina je u svemu bila posebna, drugačija, ali privlačna tema, *SF literatura za mlade*, okupila je veliki broj sudionika ovoga kviza. Sudionici kviza trebali su pročitati sljedeće knjige: **Douglas Adams: Vodič kroz galaksiju za autostopere**, **Ray Bradbury Fahrenheit 451** i **Aldous Huxley Vrli novi svijet** iz kojih su odgovarali na pitanja u kvizu.

»Odziv učenika je bio više zadovoljavajući. U ovoga-

dišnjem kvizu se ukupno natjecalo 424 učenika, među kojima je bilo i 23 subotička srednjoškolca», pojasnila je viša diplomirana bibliotekarka **Bernadica Ivanković** i dodala: »Srednjoškolci nemaju nikakva putovanja ili dodatna ohrabrenja za čitanje nego je to jednostavno ljubav prema knjizi. S obzirom na to da smo u ovome kvizu aktivni proteklih pet godina, mogu reći da su sadašnji srednjoškolci bili aktivni i u osnovnoj školi i sada su to plodovi onoga što smo posijali prije par godina. Također, javljaju se i nova djeca, koja su sada upisana u hrvatske odjele. Uspjesi su različiti, ali mislim da je činjenica da su htjeli čitati i sudjelovati u kvizu, više nego li važna. Te mlade treba posebno pohvaliti i potaknuti, jer djeca, odnosno mladi koji čitaju postaju ljudi koji razmišljaju i smatram da nam veća misija od ove ne treba«.

Uspjeh na sve tri razine

Svi sudionici ovoga kviza se isto rangiraju bilo da su iz Hrvatske ili iz Vojvodine, a natjecanje ima tri razine, te tako učenici na drugoj razini imaju dodatno štivo koje moraju pročitati. Sudionici prve, školske razine natjecanja bili su iz Medicinske škole: **Božana Vujačić, Dunja Vojnić Hajduk, Marina Damljanović, Rahela Šteković, Teodora Irge, Josipa Horvacki**; iz Politehničke škole: **Dino Avdić, Dunja Kašić, Lea Pečerić, Marko Konkolj, Nikolina Matić i Dario Vojnić Hajduk**; iz Gimnazije *Svetozar Marković*: **Luka Mrkaljević, Adriana Sakač** (plasman i na regionalnu razinu), **Kristina Vuković** (plasman i na regionalnu razinu), **Josipa Dulić, Tomislav Huska, Josipa Kujundžić, Dražen Vidaković, Zdenko Ivanković, Luka Prčić** (plasman i na regionalnu razinu) i **Daniel Kujundžić**.

Na regionalnoj razini u kategoriji testa znanja natjecalo se 311 učenika, među kojima je bilo i devet subotičkih srednjoškolaca. Od njih devet, šest se plasiralo na posljednju nacionalnu razinu, na kojoj je sudjelovalo ukupno 133 učenika među kojima su:

Luka Mrkaljević, koji je osvojio 6. mjesto, te Dražen Vida-ković, Josipa Kujundžić, Josipa Dulić, Zdenko Ivanković i Daniel Kujundžić.

U kategoriji multimedijskog uratka, do posljednje razine plasirao se učenik Politehničke škole Dario Vojnić Hajduk.

»Na svom web sajtu sam odvojio jednu stranicu za natjecanje gdje sam opisao sve tri knjige, autore knjiga, moje mišljenje o knjigama. Na početku mi je bilo teško, ali uz pomoć mentora, nastavnika **Sanjina Ivašića** uspio sam okončati sve. Volim čitati i tema mi je bila izuzetno zanimljiva, te sam se i potrudio to dobro odraditi«, kaže Vojnić Hajduk.

Josipa Horvacki je učenica Medicinske škole, a na ovo-me natjecanju je sudjelovala i u osnovnoj školi.

»Ovo je novo iskustvo. Volim čitati, a ovakvi naslovi dobro dođu za, 'pobjeći' od svakodnevice školskih obveza«, kazala je.

Prvi puta na kviz se prijavio i Dražen Vidaković iz Gimnazije, koji je stigao do posljednje, nacionalne razine.

»Inače se rado družim s knjigom, a ovogodišnja tema, naučna fantastika me dodatno privukla. Siguran sam da ću se prijaviti i sljedeće godine na ovaj kviz. Osim dobrih knjiga mi se i družimo, a ljudi koji vole čitati i ne smatraju to nekom obavezom nego radošću su uvijek dobro došli u moj krug prijateljstva«, kaže Vidaković.

Osim uenicima, Bernadica Ivanković je zahvalila i svim profesorima, mentorima: **Moreni Rendulić**, Sanjinu Ivašiću, **Ivanu Baričeviću** i **Mirjani Crnković**, koji su bili podrška uenicima tijekom svih razina natjecanja, kao i ravnateljima pomenutih škola.

»Naš posao bio je samo potaknuti uenike na čitanje. Izbor knjiga je vrlo zanimljiv i popularan među mladima, što je nama profesorima dobro pored ustaljenog popisa lektira. Mislim da mladi opravdavaju osnovni cilj kviza, a to je i cilj književnosti općenito – razvijanje čitateljskih kompetencija i ljubavi prema knjizi i čitanju uopće«, kaže profesor hrvatskog jezika i književnosti Ivan Baričević.

Kao nagradu za sudjelovanje srednjoškolfci su dobili zahvalnice, knjige, slatkiše i grickalice, majice, tajice, a oni najbolji i trenerice.

Ž. V.

Proslavljeno Gerardovo u karmelićanskoj crkvi u Somboru

Na putu do svetosti

Kako se običava svake godine, 24. lipnja proslavljena je svečana sveta Misa u čast sluga Božjega o. **Gerarda Tome Stantića** u karmelićanskoj crkvi u Somboru. Ove godine se navršilo 64 godine od njegove smrti. Iako je širenje koronavirusa utjecalo na pripreme i održavanje proslave, duhovna priprava je održana od 15. lipnja u somborskom karmelu. Svaki dan se molila krunica, služila pjevana sveta misa s propovijedi, a na kraju molile litanije Srcu Isusovu i molitva ocu Gerardu kod njegovoga groba u crkvi. Kao i prijašnjih godina, djeca su sudjelovala svojim radovima na online natječaju koji su provele katehete i vjeroučitelji, a radovi na temu *Molitve* bili su izloženi u crkvi. Na proslavi Gerardova pjevao je dio Katedralnog

zboru **Albe Vidaković** iz Subotice sa solisticom **Izabellom Guzsvány**, a s obzirom na to da ove godine biskup **Ivan Pénzes** nije mogao doći, slavlje je predvodio karmelićanski provincijal o. **Srećko Rimac** uz koncelebraciju brojnih svećenika. Umjesto planiranog propovjednika, o. Stipe Tomića iz Graza, propovijedao je o. **Zlatko Žuvela**.

Tijekom višednevne duhovne priprave bilo je manje vjernika nego prijašnjih godina zbog situacije s koronavirusom, ali je na proslavi lijepo bilo vidjeti ispunjenu crkvu. Osim domaćih, Somboraca i stanovnika okolnih mjesta i salaša, hodočastili su vjernici iz Subotice, Đurđina i Žednika.

Kako saznajemo od vicepostulatora o. **Tihe Radana** uslišanja po zagovoru oca Gerarda ima, ljudi šalju svejdočanstva, zahvaljuju ocu Gerardu, mole se. Česti su slučajevi da bračnim parovima koji nisu mogli imati djece bude uslišana molitva po zagovoru Gerarda. Također, ove je godine vlč. **Daniel Katačić** u Novom Sadu inicijativu *40 dana za život* stavio pod zagovor oca Gerarda. Iako uslišanja ima, za proglašenje svetim potrebno je veliko čudo koje će biti potkrijepljeno i dokumentirano medicinskim nalazima. Vicepostulatora je poslala već pet takvih čuda na razmatranje kongregaciji.

Kako je pojasnio o. Tiho, u postupku proglašenja su dvije faze, dijece-zanska, biskupijska faza i rimska. Na biskupijskoj razini je sve završeno već prije nekoliko godina, sada je u tijeku rimska faza. Potrebno je još napisati spise za knjigu *Pozitio*, a krajem prošle godine predan je sažetak svjedoka, *Sumarium testium*. Sljedeći korak je sačiniti *Sumarium documentorum* koji predstavlja sažetak svega što je sluga Božji otac Gerard napisao. Tek kada sve te spise i dokumente u kojima su navedene krijeposti kojima se o. Gerard odlikovao, pobožnosti koje je njegovao, kongregacija dobije, može se ispitati život oca Gerarda. Nakon toga se postupak za proglašenje svetim može nastaviti.

Nela Skenderović

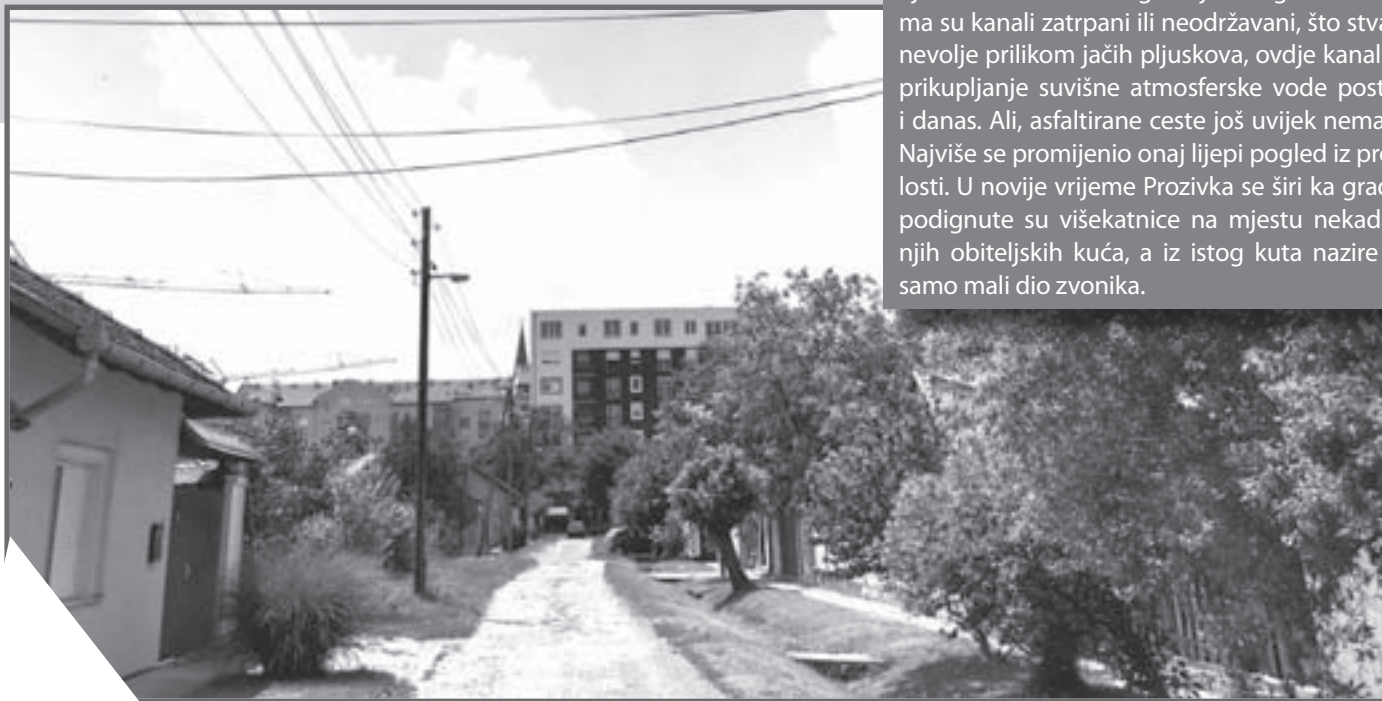

Prije STOTINU godina

Fotografija u prilogu nastala je 1920. godine, dakle, točno prije jednog stoljeća, iz pravca Prvomajske ulice s pogledom kroz Ulicu Roke Šimkovića (tada se zvala Mlinkova), ka crkvi sv. Roka koja se u svojoj veličini uzdizala na višem terenu grada, kraj Beogradskog puta, gdje je i sad.

Na karti Subotice iz tog vremena jasno su ucrtani stari vodotokovi i svi oni vode u istom smjeru, ka Mlaki i dalje u Paličko jezero. Najniži dio grada, nekada najteže prohodan, s mnogo vode i blata, te kućama podložnim velikim oštećenjima od vlage – Mlaka – danas je neprepoznatljiv, jer je nasipanjima terena ovdje nastao novi dio grada, Prozivka. No, vode su tu, teku kroz cijevi i zemljište i povremeno kod većih pljuskova na kraće vrijeme poplavljaju pojedine ulice i izazivaju nezadovoljstvo.

Stari vodotok iz pravca centra grada i Strossmayerove ulice dugo je na otvorenom tekao Prvomajskom ulicom, iz koje je nastala fotografija 1920. godine. Vrijedan dokument starog vremena, jer svjedoči o izgledu nekadašnjih pločnika, od opeka su, i o načinu premošćavanja kanala u ulici; ovdje su položene daske. Budući da je glavni odvod tekao Prvomajskom ulicom, iz okolnih terena atmosferska voda prikupljana je kopanim kanalima, kakav je i u ulici na fotografiji. Za razliku od mnogih dijelova grada u kojima su kanali zatrpani ili neodržavani, što stvara nevolje prilikom jačih pljuskova, ovdje kanal za prikupljanje suvišne atmosferske vode postoji i danas. Ali, asfaltirane ceste još uvijek nema... Najviše se promijenio onaj lijepi pogled iz prošlosti. U novije vrijeme Prozivka se širi ka gradu, podignute su višekatnice na mjestu nekadašnjih obiteljskih kuća, a iz istog kuta nazire se samo mali dio zvonika.

Groblja

Prema jednoj od mnogobrojnih definicija groblje je mjesto mira i vječne tišine i na specifičan način svojevrsna otvorena knjiga povijesti svakoga grada.

Konkretno govoreći o Subotici i povijesti mjesta za pokapanja mrtvih na njezinom teritoriju postoje određene, nažalost još uvijek faktički nepotvrđene spekulacije. Ako bi se govorilo o tzv. starom groblju, koje se spominje u pisanim zapisima iz 16. vijeka, onda se ono nalazilo kraj današnjeg Karađorđevog puta, omeđeno ulicama braće Majera, Stipe Grgića i Franje Kuhača. Opet prema povjesničaru **Istvánu Iványiju** prvo rimokatoličko groblje se nalazilo na mjestu današnje kapelice Sv. Roka u Ulici Matka Vukovića. Potom se ono izmještavalo malo prema jugozapadu, omeđeno današnjim ulicama Matije Gupca i Harambašićevom. Ovo groblje je bilo posvećeno 1741. godine, a 3. listopada iste godine je prikupljen prilog za ograđivanje kako stoka ne bi slobodno šetala po njemu i tako vrijeđala pijetet preminulih stanovnika grada. Nekoliko godina kasnije, 1777., i ova grobljanska lokacija je izmještena, sada već izvan urbanog naselja, na tri nove površine (rukopis iz 1785.).

Prvo: Staro Bajsko, ime je dobilo jer se prostiralo kraj puta za Baju

Drugo: Židovsko, kraj Halaškog puta (danas Karađorđev put)

Treće: Staro Senčansko, kraj Senčanskog puta

Uz navedena nova gradska groblja, na karti grada iz 1879. godine jasno se vide lokacije još dva vječita počivališta:

Četvrto: Pravoslavno (postoji zapis od 1. ožujka 1777.), uz današnju Dudovu šumu

Peto: Kersko (prvi pomen 1786.), zvano još i groblje kraj Topolskog puta

Sva navedena subotička groblja nalazila su se na »brežuljcima«, najvišim kotama gradskog terena na kojemu su bile i četiri bare čiji su se jarkovi odlivali u Mali Palić (Visinska razlika po 5 i više metara).

Kasnije se navodi postojanje još jednog groblja.

Šesto: Aleksandrovo

(Podaci su korišteni iz specijalističkog rada dipl. ing. arh. **Antuna Rudinskog: Subotička groblja i nadgrobni spomenici**).

Od spomenutih šest gradskih grobalja, četiri se i danas nalaze na svojim prvobitnim lokacijama (Kersko, Židovsko, Pravoslavno i Aleksandrovo), a Bajsko je pomjereno dalje na zapad dok se Senčansko nalazi u južnom dijelu Subotice. Zahvaljujući ažurnosti djelatnika JKP-a *Pogrebno*, sva gradska groblja su lijepo uređena, a sukladno financijskim mogućnostima nastoji se još više uraditi na kvaliteti njihovog održavanja. Poseban vizualni ugođaj može se doživjeti tijekom blagdana Svi svetih (1. studenoga), tjedan dana prije i poslije ovoga datuma, kada sva vječna počivališta Subotičana posjećuju njihovi najbliži i pale na tisuće svijeća u znak sjećanja na one kojih nema više u zemaljskom bitisanju. Jer, nemojmo zaboraviti da ukoliko posjećujemo i negujemo njihove vječne kuće, mrtvi žive zauvijek u nama.

D. P.

Udruga »Naša djeca«
i
Hrvatsko nacionalno vijeće

LJETNA ŠKOLA HRVATSKOG JEZIKA, KULTURE I DUHOVNOSTI

20. - 23. 7. 2020.
5. i 6. razred

27. - 30. 7. 2020.
3. i 4. razred

Mjesto održavanja:
Domus Pacis – Horgoš

Cijena: 4.800 dinara
Prijava traje do 5. 7. 2020. na brojeve telefona
063/585-406 (Željka)
062/182-47-31 (Antun)
062/154-33-98 (Ninoslava)
Broj sudionika je ograničen.

Projekt potpomogli:

Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Pokrajinsko tajništvo
za obrazovanje, propise, upravu, nacionalne manjine – nacionalne zajednice

Ljetni oratorij 2020.***Pretrpi sve, ali ljubav
nemoj povrijediti***

Ljetni oratorij, unatoč upitnoj situaciji održavanja zbog koronavirusa, i ove godine okupit će lijepi broj sudionika. Ozbiljne pripreme su u tijeku, a vjerujem da ste se vi već prijavili. Tema ovogodišnjeg petodnevnog susreta je »Pretrpi sve, ali ljubav nemoj povrijediti«. Dobro je poznato da na ovome oratoriju sudjeluju djeca brojnih župnih zajednica, no

i ove godine oratorij će biti održan u dvije subotičke župe, Uskrnuće Isusovo i u župi sv. Roka.

Oratorij počinje u ponedjeljak, 6. srpnja, u župi Uskrnuće Isusovo s početkom u 10 sati, kada će sudionici oratorija biti podijeljeni u skupine kao i dobiti majice sa spomenutim logoom.

Za sljedeći dan planiran je izlet, a već trećega dana sudionici će se »preseliti« u župu sv. Roka, gdje će ostati sve do kraja oratorija. Posljednjeg dana oratorija djeca će skupa s roditeljima sudjelovati na misi u 17.30 sati u crkvi sv. Roka, a nakon toga će uslijediti završna priredba, gdje će okupljenima pokazati što su sve radili tijekom proteklih pet dana.

Svakoda dana sudionici oratorija će imati svetu misu, duhovne, kreativne, likovne, kuharske, te brojne druge radionice, uz sve to će se i družiti, a sigurno i ponijeti brojne lijepe uspomene.

Ž.V.

Hrckov spomenar

ZOVEM SE: **Karla Vujković Lamić**
 IDEM U ŠKOLU: OŠ *Matko Vuković*, Subotica – 4. razred
 IZVANNASTAVNE AKTIVNOSTI: folklor
 VOLIM: crtati i igrati se s najboljom prijateljicom
 NE VOLIM: kad netko ne sluša dok govorim
 U SLOBODNO VRIJEME: čitam i igram se s bratom i sestrom, vozim bicikl
 NAJ PREDMET: hrvatski jezik
 KAD ODRASTEM ŽELIM BITI: veterinarka

Too optika

DR. TÓTH

551-045

Subotica, kod glavne pošte.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga. Tel.: + 4917621561026 ili 064/1826160.

Prodaje se kuća na kat, plac 650 m², kuća 210 m², velika garaža, kotlarnica, 3 prostorije 5x4, ljetna kuhinja i za ogrjev. Dva trosobna stana – 6 soba, 2 kuhinje, 2 kupaone, 2 ostave, etažno grijanje i plin, KDS, telefon, interfon, parket sobe, pločice ostalo, autobus br. 16 Mali Radanovac, Subotica. Može zamjena po dogovoru. Tel.: 061 2323223.

Prodajem salaš na Mirgeškom putu, 4 km od grada, nova gradnja, sve od čvrstog materijala, trofazna struja, bunar 50 m, dvije kupaonice, tri štale, svinjci, dvije garaže. Tel.: 064 247-09-49.

Primam u radni odnos zubnog tehničara s iskustvom u Županji, R. Hrvatska. Smještaj osiguran. Informacije na tel.: 00385-95-366-17-67.

Prodaje se građevinska parcela površine 844 m² za gradnju stambenog objekta, Mali Radanovac, Ulica Heroja Pinkija. Tel.: 063/551-871.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 544-92-20; 064 280-84-32.

Prodaje se kuća u centru sela Golubinci, Šimanovačka 14, na parceli 796 K. O. Golubinci koja s parcelom 797 čini jednu cjelinu – plac u građevinskom području, ukupne površine 25a i 14m². Dragan 063-509-902.

Prodaje se poljoprivredno zemljište oko 2,5 km južno od sela Golubinci površine 42 a i 73 m², parcela broj 7138 K. O. Golubinci. Dragan 063-509-902.

Prodaje se elevator, plug leopard dvobrazni, špediter, auto lada samara (i krovni nosač i auto prikolica trabanta), motor. Tel.: 024/528-682.

Roleri i starinska kolijevka, ormari, kreveti, viran-goši, stol, stolice, bunjevačka ruha, marama, pregače i sl. Tel.: 024/532-570.

Izdajem apartman u Šantićevoj ulici u Subotici. Tel.: 063/865-55-96.

Dvobrazni plug 14, roleri, bunjevačka ruha, pa-puče, marama i slično, starinska kolijevka. Tel.: 024/528-682.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomjesečnog djeteta i pripomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem garsonjeru u centru Subotice. Tel.: 065 6081194.

Izdaje se u arendu – zakup poljoprivredno zemljište oko 2,5 km južno od sela Golubinci, površine 42 a i 73 m², parcela broj 7138 K. O. Golubinci. Dragan 063/509-902.

Hitno i povoljno prodajem kuću u Subotici, 107 m². Tel.: 064 18-39-591.

Hitno i povoljno prodajem zemlju u Subotici, 1 h 6 ari. Tel.: 064 18-39-591.

Povoljno prodajem dvosobnu kuću u Mičurinovoj 22, Subotica. Informacije na mobitel: 066-555-49-61.

Prodaju se: dunje, dvije nekorištene perme punjene novim sitnim guščijim perjem i auto Lada Samara '90. (200 eura). Tel.: 024 532570

Prodaje se pneumatska 4. redna sejačica 2016. g. iz Agrije, elektronska sjetva (tri para ploča za kukuruz, suncokret i soju), Lada Samara 90 (150 eu), špediter (150 eu), starinski ormari i sl. Tel.: 024/532570 ili 0600532570.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS*, br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O DONIJETOM RJEŠENJU DA NIJE POTREBNA IZRADA STUDIJE PROCJENE UTJCAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

za projekt »CRPNA STANICA U INDUSTRIJSKOJ ZONI MALI BAJMOK«, na katastarskim parcelama 33958/1, 33958/2 i 33960/1 KO Donji grad, Subotica (46.081119°; 19.634573°) nositelja projekta JKP »VODOVOD I KANALIZACIJA« Subotica, Trg Lazara Nešića br. 9/a, Subotica.

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavijesti u sredstvima informiranja. Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na internet adresi: http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Resenja/501-146-2020.pdf

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji VAŽI DO 7. 7. 2020.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga CroArt prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel.: 024/556-898 ili 555-589.

INTERNET +TELEVIZIJA +TELEFON

STANDARD MIX PAKETI

Astra Telekom

024 555 765

Karadordev put 2, Subotica
www.astratelekom.com

AUTOR KRISTIJAN SEKULIĆ 14.	Krunisanje	Dobavljač građevinske opreme u Beču	Posudica, (lat.) ampullla	Glazbena grupa iz Bayerna	Trap Neuter Return	Jedna grčka tvrtka za telekomuni- kacije	Ponoć (eng.)	Internation. Zuieffer Borse	Svenska Aeroplan Aktie Bolaget	Lumen	Austrija	Grad u Bugarskoj
Povijesni hrvatski velikaš 925.godine												
Pravac u slikarstvu											Amper Jedna strana svijeta	
Poređenje										Iridium		
Nigerian Army University				Prvo slovo	Pisac književnog djela za pozornicu	Neutron musliman. m. ime		Drugo slovo Atletičar s Maldiva Hassan		Salzburger Nachrichten Disciplina, red		
Bajkovita dolina po J.R.Tolkienu Riverdell									Slovenska Tiskovna Agencija 24-to slovo			
Dead or Alive				Prozorske klupice, štok Financijska pomoć								Vrsta insekta, stršljen
Bachelor of Science			Židovski blagdan Začinska biljka						Agencija za nekretnine u Beču Nummer			
Zrakoplovni događaj (str.)											Sekunda 11-to slovo	
	Harmonija, sklad u glazbi i umjetnosti						Mjesto u Sloveniji Anim. junak Shinhan					
Energija Ekonomsko promidžbeni program		Veliki sisavac u oceanu Ograničeno vrijeme				Tona Libyan National Army		National Notary Association		Hodati, kretati se	Metar Rijeka u Egiptu	
Kapi za ublažavanje suhoće očiju									Hrvatska naftna kompanija 4.samoglas.			
Dio godine u zemljama polarnog kruga. (mn.)												Neutron
	Domaće jelo od jaja i brašna								Internation. Lawyers Network			

RJEŠENJE:
VODORAVNO; KRALJ TOMISLAV, ROMANTIZAM, A, USPOREDBA, IR, NAU, N, B, SN, IMLADRI, STA, DOA, RAGASTO, BS, PASHA, EKO, AEROMITING, S, RITAM, DRAGA, E, KIT, T, M, PROCUJIN, INA, POLARNE NOĆI, KAJGANA, ILN
OKOMITO; KRUVIDBA, EPP, ROSAMOSER, ROK, AMPULA, RIKOLA, LIAO, A, POTICAJ, TNR, DRAMATURG, OTE, RASIM, LNA, MIDNIGHT, TIEN, IZB, SAID, NNA, SAAB, S, NR, O, LM, STEGA, ICI, A, ISTOK, G, NIL, VARNA, OSAMA, N

Minja Kopunović, državna prvakinja u skoku u dalj

Povratak ozbiljnijim treninzima

Svakodnevnim radom na Gradskom stadionu talentirana skakačica nastoji se vratiti u puni trenažni proces

Prošle godine na prvenstvu države za mlađe pionire i pionirke u Beogradu atletičarka *Spartaka* iz Subotice **Minja Kopunović** osvojila je naslov prvakinja Srbije u skoku u dalj. Za ovo najjače nacionalno natjecanje i njen nastup vezan je i svojevrsni kuriozitet. Naime, mlada Subotičanka je nadmoćno osvojila prvo mjesto sa skokom od 5,18 cm, a s rezultatom koji

je postigla slavila bi sa 16 cm prednosti i naslov u konkurenciji dječaka. Talentiranu skakačicu je, poput svih sportaša i sportašica, prije nekoliko mjeseci u treninzima zaustavila pandemija koronavirusa i sada se, s relaksiranjem mjera, uz stručni nadzor trenera **Joške Kerešija** ponovno vratila u trenažni proces.

Kako sada izgleda povratak na atletsku stazu Gradskog stadiona u Subotici?

U početku je bilo malo čudno, jer je pauza tijekom zabrane treninga u vrijeme izvanrednog stanja posve normalno ostavila traga na svima nama. Vratili smo se uobičajenim treninzima i pokušavamo nadoknaditi propušteno.

Opiši nam jedan svoj uobičajeni trening.

Prvo trčimo nekoliko krugova za zagrijavanje, potom slijede ubrzanja od 100 m sprinta, a potom ostali predviđeni dijelovi treninga za taj dan. Poglavitito, u posljednje vrijeme radimo na snazi i ubrzanju.

Opće je poznato kako vrsne skakačice u dalj krasi i izuzetna brzina. Kakav je tvoj brzinski rezultat?

Uglavnom trčim dionicu od 300 m, pojedinačno i u štafeti, a ove godine sam istrčala rezultat 42,66.

Rezultat na prošlogodišnjem državnom prvenstvu vinuo te je u sam vrh pionirske atletike u Srbiji. Jesi li u međuvremenu skočila i više od tih respektabilnih 5,18 m?

Malo sam još popravila rezultat u odnosu na taj pobjednički skok, jer sam uspjela skočiti 5,22 m. Nažalost, napredak u novim dužinama prekinula je korona, pa se nadam da ću u narednom razdoblju kontinuiranog treninga uspjeti još više poboljšati duljinu svojih skokova.

Koje su duljine koje skačeš na treningu i koliko daleko možeš uvijek skočiti?

Recimo da uvijek mogu skočiti preko pet metara, ali zbog prisilne pauze još uvijek nismo počeli skakati. Prvo se trebaju ojačati mišići i tijelo pripremiti za skokove.

Asistencija

Veliku pomoć i stalno asistiranje u Minjinom skakačkom napredovanju pruža joj tata **Aleksandar**, nekadašnji proslavljeni nogometaš, a danas trener u nogometnom klubu *Spartak*.

Budući da su natjecanja suspendirana do daljnjeg, ostaje samo rad na treninzima. Koliko često treniraš?

Imamo pet treninga tjedno na kojima nastojimo vratiti intenzitet rada koji je bio prije prisilnog prijelaza. Također, i u teretani se vraćamo težinama na kojima smo bili u punom procesu treniranja.

Treniraš li u grupi s ostalim skakačima ili su za tebe predviđeni individualni treninzi?

Trener Kereši radi individualno sa mnom i na svakom treningu nastojimo što više nadoknaditi izgubljene mjesece treninga.

Tko je tvoj uzor u skoku u dalj?

Ivana Španović i njezina tehnika skakanja koju sam i sama pokušavala svladati, ali mi još uvijek ne uspijeva skinuti takav način skakanja. Za sada imam svoju tehniku i način skakanja, ali za još dulje skokove moram još puno trenirati. Voljela bih u skorijoj budućnosti svladati način skakanja u kojem mogu napraviti taj nužni korak u skoku, jer s takvom tehnikom mogući su i jako dugački skokovi.

Kakvi su tvoji planovi za ovu godinu i kojom bi dužinom skoka bila zadovoljna?

Planovi su vezani za puno treniranja i nadoknađivanja propuštenog trenažnog procesa. Voljela bih ove godine skočiti preko 5,50 m i ustaliti se na toj dužini skokova.

D. P.

POGLED S TRIBINA

Klackalica 2. dio

Prošlotjedni pogled imao je isti naziv, jer ovaj pojam zbilja najbolje opisuje stanje u 1. HNL. Svako novo prvenstveno kolo, svaki novi susret donose zbilja atraktivne rezultate i posve neizvjesnu borbu za Europu i spas od ispadanja u Drugu ligu. Najbolji primjer je *Hajduk*, koji se prošlog tjedna nakon nesretnog poraza od *Lokomotive* nalazio na petoj poziciji, a sada se nalazi na željenom drugom mjestu. Domaćom pobjedom protiv *Slave* (2:1) bili su se povratili iz »ponora« i sada s mnogo više pouzdanja nastavljaju prvenstvenu borbu. S druge strane, potpuno neočekivanim domaćim porazom od *Gorice* (1:2), *Rijeka* je prokockala odličnu priliku za učvršćenje pozicije u vrhu i sada se ona nalazi na neugodnom petom mjestu. Na određeni način je *Lokomotiva* prosula kapital osvojen protiv izravnog rivala iz Splita, jer je odigrala samo neodlučeno na gostovanju protiv jednog od fenjeraša, *Istre* (1:1). *Dinamo* i *Osijek* su remizirali bez golova (0:0), što *modrima* ne znači apsolutno ništa dok je Osječanima zagrebački bod velik kao kuća za nastavak borbe oko podjele euro pozivnica. Na koncu, pobjedom protiv izravnog konkurenta u borbi za ostanak u društvu najboljih hrvatskih klubova *Intera* (1:0), nogometaši *Varaždina* su napravili veliki skok na tablici i gotovo sigurno prebrinuli sve brige.

Klackalica se i dalje bez prestanka preklapa u hrvatskoj prvoligaškoj karavani, donoseći zbilja nezamislive obrate u svakoj novoj prvenstvenoj epizodi. Čini se kako su samo poznati prvaci (*Dinamo*) i gubitnik (*Inter*), a tko će se radovati plasmanu u kvalifikacije Lige prvaka i Lige Europe, a tko biti sudionik doigravanja za ostanak, neće se znati sve do posljednjeg kola.

Posljednje prvenstveno kolo je odigrano u Bundesligi, a obilježio ga je na nesvakidašnji način hrvatski reprezentativac **Andrej Kramarić**. Naime, napadač *vatrenih* je sam postigao sva četiri pogotka na gostujućem susretu svog *Hoffenheima* kod *Borusije* u Dortmundu (4:0). Ovim podvigom upisao se u anale svoga kluba kao prvi kojemu je u bundesligaškom natjecanju pošlo za nogom postići četiri pogotka, a sada je i jedini nogometaš koji je *Borusiji* zabio četiri komada na njenom travnjaku.

Na koncu, ovaj pogled se mora dotaknuti i najjače nogometne lige današnjice, engleskog Premiershipa u kojemu je nakon 30 godina čekanja svoj naslov konačno dočekaio *Liverpool*. A povijesni naslov za sve *redse* slavi i njihov štoper **Dejan Lovren**, standardni hrvatski reprezentativac. Tako se i na ovaj način hrvatski nogomet ponovno nalazi u središtu medijske pozornosti. A Hrvata će biti i među budućim prvacima španjolske Primere, jer će naslov ponijeti *Barcelona* ili *Real* iz Madrida. Znači, **Ivan Rakitić** ili **Luka Modrić**, a i tamo je svojevrsna klackalica iz kola u kolo.

Jedno je sigurno: unatoč krizi zbog koronavirusa nogomet se ponovno vraća na veliku scenu. A hrvatski nogomet i nogometaši uvijek su u vrhu.

D. P.

U NEKOLIKO SLIKA

Djeca su ukras svijeta, Tavankut

Iz Ivković šora

Maslica

Piše: Branko Ivković

Faljnīs, čeljadi moja, jel dobar večē, kako god volite. Jel u pravdu kad tiram, sad je već fajin večē i ako je dugačak dan, mi baš večerali pa malkoc gledimo u televiziju. No, jeto u dvi krajcare da nećete potrebit šta smo večerali. Ja se zdravo zaželio, pa namolio moju Jelu da napravi maslice za večeru, one prave kadgodašnje, s prženim brašnom, brez ovi gospocki dodataka, samo masti, soli, brašna i malkoc, koja kap sirćeta. To je kadgod bila zdravo cinjena rana; nije bogzna šta, zvali su je sirotinjskom, al nije dala umrit. Doduše, ni se moglo ni bogzna kako teško privridit kad je čovik bio stalno na njoj. I to sam vam počo pripovidat, idem ja tako maslice, sve se davim kad sam se zaželio i slušam televiziju, ne čujem baš dobro na to livo uvo još otkad smo rušili rođe Jose stari salaš; omaklo mi se slime pa me ošinilo po livim ramenu, a prvo dovatilo uvo. Al divane opet o boleštini, te ovoliko te onoliko zaraženi, triba ovo i ono, zatvoriće kandar opet dućane i kojikake pece. Ko bog su uvidili da još nisu skroz satri ove male gazde što nemaju rabadžije neg moraju i sami radit da bi priživili. Znae šta mi smišno: za oni prošli mira odem u one velike dućane di imaju one akcije kad tamo u dućanu svita i svita, puni kugod puce; niko nikom ništa ne zabavlja, sve slobodno, guraju se na kasi kugod da zabadavad daju. A kad sam očo rad kruva kod nas u selu, a ono te tribala maska te rukavice, pa čeko prid dućanom red na kiši cili po sata, puštali samo po dvoje. Neće I valjdar opet vako mučit čeljad, mislim se ja. Al vrag ne spava. Vidim i na vokšovanju je tribala maska i šta ti ja znam; štrapali su prste uvik al ne ovako. Kaže Josu da su mu sve zaponjke od svečane košulje uštrapali, a to posli poplavilo pa ne zna očel se dat oprat. A i ovo vokšovanje borme bilo niko čudno, di ko čeko satima da vokšuje i tamo puštali malo odjedared čeljadi, a ni se ni svršilo kako triba baš. Vele da nema dosta te opozicije, šta li. Samo nji par grupa očlo u skupštinu, pa se svi bojimo da će to bit kugod ona *Skupština na čoši*. No, dosta je bilo mudrovanja. Mi ode u Ivković šoru imamo drugi nevolja, ripica pocrnjiva, čeljadi moja, a i ječam nam se fajin povalio. Bila velika suša prolitos pa osto šturav, a sad se pedig od ovi kiša siroma sav ispovalljivo. A vamo podigli poreze i kojikake prireze, još samo da i cina podbaci pa smo obrali bostan. Kandar ćemo fajin češće večerat maslice i užnat ćoravog paprikaša, nama borame ne triba veće korone. Šta da radimo kad nam Bog dao da budemo paori; drugo ne znamo osim orat i sadit, a već fajin lita nam drugi vršu i nama daju samo mrve s astala. Neg, čeljadi, ja se zadivaniao a nisam odno vaškama večeru. A moram njim malkoc i boks otvorit da se protreču po avliji, da ne misle da sam njim uvo policijski sat kako sad moderno zovu zatvor. Iđem obać josag i pozatvarat kapiju i tarabe, a onda u spavinjak. Ajd, zbogom.

Bač Ivin štodir

Gripa i žetva isponova

píše: Ivan Andrašić

I zbiranje prošlo, žetva počela. Vrime čudno. U ponedjeljak pri izbi-
ranja bač Iva moro podložiti jednu vatricu. Sijo za sokočalo i sto
trukovat, noge mu za dram ozeble. Oma se sitijo kako pokojni
dada uvijek divanijo, o noga se kreću sve bole. Šta će, veli potpalice
jednu vatricu, vidi da vako ne mož. Istina, to vada još niko ni radijo
o Svetomu Antunu, možda će mu se kogod i smijati ka vidi da mu se
u to doba puši iz odžaka. Šta mož, misli se, ka došla nikaka šugava
godina kake se ni stariji o njega ne siću. A tribalo bi da prži, da se
vadi bili luk i da se skidu ječmovi, ne da se loži. Al štaš, nužda ne pita.
Ščim potpalijo, oma u kujne bilo lipše. Latijo se trukovanja, prikido
samo za fruštuk i za ručak. U trukovanju mu prošo cili dan, na kraj
bijo jako zadovoljan kolčiko toga napravijo. Uveče njegova zapalila
televiziju, bolje da i ni. Mislijo da će malo slušati, malo gledat, pa brzo
i zaspat. Al baš mu se ne dade, ščim čo novo, oma se razdrimo, ko
da mu niko na glavu istreso kabov ladne vode. Najštosezasvepita
obnarodovo priko njegovi telara koliko će se dignit letrika, jal, kako
kaže, tako ne mož, ko nas je najjeftinija u Evrope. Jedino ne sapi i da
su ko nas nadnice najmanje u Evrope. A da se digne samo letrika, ni
po jada. Znade se, dan dva potli Petrova digne se letrika, oma potli
toga digne se i kruv, ne možu ga vada siroti pekari peč pri lampošu.
Ti dana triba da počme i žetva, a svi pekari dobro znadu da će dr-
žava, ščim o paora pootkupljiva sve žito, oma dignit i brašno. Nigdi
dalje ga ne mož kupit, a cinu pravi naj ko ima robu. Istina, paori dre-
ču svake godine, jal kolikogod se sve diže, žito jal bude isto ko lane,
jal se dinar dva spušća. Ka se digne kruv, digniće se i aljine, jal nima
što ji šiju gazde će oma morat dat više za pojist. Ka se dignu aljine,
digniće se i meso i mliko i moj... tu se već pristo mislit, malo se pre-
znijo i ope se zagledo u televiziju, ko tele u šarena vrata. Već divani
naj drugi, što u poslidnji dvajs godina vazdan u vlasti, ko svake nove
gazduje u ničemu novomu. I sad se razdivanijo koliko urodilo žita,
pa se mora spuščat, jal se neće moć nikomu prodat. Po njegovomu,
ka se isapi koliko će nama tribat, a no što ostane prodade drugima,
oma će se paorma moć poisplaćivat koišta što jim država dužna još
o lanjcke žetve. Sve se to unaprid sapi, jedino se ne zna koliko će
žita bit, kombaji još nisu ni unišli u njive. Ščim se vaj što divanijo
skinijo sa televizije, doktori stali pripovidat o gripe. Bač Iva sam sebe
ni mogo rastomačit kako to gripa dvitri nedilje prid izbiranje skoro
skroz nestala, pa odjedamput, oma naj dan potli izbiranja, došla na-
trag i svaki dan se sve više svita poboli. Sitijo se i pokojnoga dade.
Misli se, on bi sad prvo pito jal su ti doktori u službe ko ni što vladu,
pa moru i divanit kako jim oni zapovidu, jal ni oni, siroti, baš i ne znu
puno o te gripe, a to baš ne bi bili radi pokazat. Bač-Iva to više ni
mogo ni slušat ni gledat, oma otnijo televiziju i okrenijo se u duvar.
Jedino još dugo ni mogo zaspat.

NARODNE POSLOVICE

- Tko pomaže brzo, pomaže dvostruko.
- Tko nikada nije bio u nevolji, taj ne poznaje vlastite snage.
- Samo će ti pravi prijatelji reći da ti je lice prljavo.
- Svi mi živimo pod istim nebom, ali nemamo isti horizont.

VICEVI, ŠALE...

U jednom kvizu Ivo odgovara na pitanje za milijun eura.
Pitanje glasi: »Koja ptica ne pravi gnijezdo?«

Ponudeni odgovori su:

- vrabac
- lasta
- kukavica

Razmišlja Ivo i na kraju zatraži pomoć prijatelja. Pozovu oni
Ivina prijatelja Marka, a on nakon kraćeg razmišljanja kaže:

– Kukavica!

Ivo posluša i osvoji milijun. Sutradan Ivo odvede Marka u
najskuplji restoran, kako bi ga počastio.

Kad su sjeli, upita ga Marko: – Ivo, kako si znao da je baš
kukavica ptica koja ne pravi gnijezdo?

A Ivo će: – A sve razmišljam što će joj gnijezdo kad živi u satu!

Perica se zaposlio u muzeju. Nakon nekoliko dana pozove
ga šef:

– Perice, nismo zadovoljni tvojim radom.

– Što hoćete, radim ovdje tek dva dana, a već sam prodao
dva Picassoa.

MUDROLIJE

* Vlak se, naravno, može vratiti, ali će na stanici biti drugi
ljudi.

* Uvijek gledaj na stvari sa svijetle strane. Ako takve nema,
glancaj tamne dok ne posvijetle.

* Ako se problem može riješiti, ne treba brinuti o njemu.
Ako se ne može riješiti, onda je beskorisno brinuti o njemu.

Vremeplov – iz naše arhive

Srijemske nošnje - češljanje, 2004.

**PETAK
3.7.2020.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:11 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:11 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:11 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Betty i njezine dijagnoze
11:10 Gradionica vrtova:
Jelena, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik 1
12:24 Diva, telenovela
13:14 Dr. Oz
14:01 Raj za dame
15:03 Umorstva u Midsomeru
17:00 Vijesti u 17
17:19 Upoznajmo Hrvatsku -
zaronite s nama
17:31 turizam.hrt
18:08 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Showtime, film
21:42 Dnevnik 3
22:19 Igra oponašanja,
američki film
00:12 Rivijera
00:56 Dr. Oz
01:38 Dnevnik 3
02:04 Skica za portret
02:18 Austrija, snaga
vode: Protok vremena,
dokumentarni film
03:10 Betty i njezine dijagnoze
03:53 Raj za dame
04:50 Fotografija u Hrvatskoj
05:06 Dnevnik 2
05:48 Diva, telenovela

05:07 Kultura s nogu
05:51 Regionalni dnevnik
06:35 Juhuhu
06:36 Tri prijatelja
10:04 Mali princ
10:26 Galileo, ipak se kreće
10:39 Krunski dokaz,
dokumentarna serija
10:58 Neobična životinjska
prijateljstva
11:48 Sastanak s
nepoznatom, američki film
13:27 Kratka povijest
raspadanja, američki film
15:03 Zavolite svoj vrt uz
Alana Titchmarsh
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Austrija, snaga
vode: Protok vremena,
dokumentarna serija

17:40 Dome, slatki dome,
humoristična serija
18:16 Kuhan i pečen
19:04 Inspektor Gadget
19:29 POPROCK.HR
20:05 Arabija s Levisonom
Woodom: Svete zemlje
21:00 5.com s Danielom:
Vanna i Davor Gobac
21:59 Nijanse plave
22:45 Dobra borba
23:37 Obiteljski zločini
00:22 Graham Norton i gosti
01:12 Kratka povijest
raspadanja, američki film
02:41 Noćni glazbeni program

**SUBOTA
4.7.2020.**

06:45 Klasika mundi:
Svečanost glazbe iz antičkog
rinskog kazališta u Orangeu
07:55 Santee, američki film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
11:10 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira
13:15 Istrage prometnih
nesreća
13:43 Prizma,
multinacionalni magazin
14:33 Perfect Summer,
američki film
15:58 Kultura s nogu
17:00 Vijesti u 17
17:20 Manjinski mozaik
17:40 Lijepom našom -
Mostovi kultura: Jajce
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
22:05 Loto 7 - izvještaj
22:11 Dnevnik 3
22:45 Ubojstvo po
brojevima, američki film
00:45 Santee, američki film -
ciklus klasičnog vesterna
02:10 Dnevnik 3
02:36 Perfect Summer,
američki film
03:56 Skica za portret
04:03 Veterani mira
04:48 Prizma,
multinacionalni magazin
05:33 Dnevnik 2
06:15 Lijepom našom -
Mostovi kultura: Jajce

05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Tri prijatelja

09:35 Alvin i vjevice, crtana
serija
09:55 Vrijeme je za priču
10:21 EBU drama:
11:00 Papa - Najmoćniji
čovjek u povijesti: Ratni
pape, dokumentarna serija
11:50 Vrtlarica
12:25 Vrtovi razni: Veliki i
mali, dokumentarna serija
13:15 Lidijina kuhinja
13:45 Dom na kvadrat
14:20 Ubojstvo u Walesu
16:00 Regionalni dnevnik
16:25 Arabija s Levisonom
Woodom: Svete zemlje,
dokumentarna serija
17:20 Stani u Lici: Speleod
17:50 Sportski trenuci za
pamćenje: Ol Rio 2016,
Hrvatski uspjesi - atletika
19:05 Inspektor Gadget,
crtana serija
19:15 Glazbeni Top20
20:05 Ulovi Smarta, američki
film
21:55 Glazba i grad 2020.:
Massimo i Jazz orkestar
HRT-a, snimka koncerta
23:00 Dobra borba
23:55 Obiteljski zločini
00:45 Graham Norton i gosti
01:30 Noćni glazbeni
program

**NEDJELJA
5.7.2020.**

07:55 Demetrije i gladijatori,
američki film - Zlatno doba
Hollywooda
09:40 Biblija
09:50 Portret Crkve i mjesta
10:00 Rakovec: Misa,
prijenos
11:07 Pozitivno
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Zadar: More
14:00 Nedjeljom u 2
15:02 Priča o Bogu s
Morganom Freemanom
16:00 Mir i dobro
17:00 Vijesti u 17
17:16 Destinacija: Hrvatska,
emisija o turizmu
17:41 Moj put,
dokumentarni film
18:20 Izbori 2020
19:00 Dnevnik 2
19:45 Izbori 2020
00:35 Dnevnik 3
01:05 Demetrije i gladijatori,
američki film - Zlatno doba
Hollywooda
02:45 Nedjeljom u 2
03:40 Mir i dobro

04:15 Destinacija: Hrvatska,
emisija o turizmu
04:40 Skica za portret /
Fotografija u Hrvatskoj
04:53 Reprizni program
05:23 Dnevnik 2
06:05 Zadar: More

06:05 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Tri prijatelja, crtana
serija
08:30 Top-lista DTV-a
09:10 Luka i prijatelji
09:40 Shakespeare i
Hathaway - privatni
istražitelji
10:30 Endeavour mladi
Morse
12:05 Dobar, bolji, najbolji...
britanski slastičar
13:10 Prijestolnice slatkog
života
13:40 Bijeg iz McKenzieja,
britansko-irski film
15:30 Ana Karenjina - Priča
Vrnskoga, serija
16:20 Strani dokumentarni
film
17:05 Magazin LP
17:30 Sportski trenuci za
pamćenje: Ol Rio 2016,
Hrvatski uspjesi - jedrenje
19:00 Josipa Lisac - Dnevnik
jedne ljubavi, 1.dio
20:00 Loto 6
20:05 Silverado, američki
film
22:14 Loto 6 - izvještaj
22:20 Katarina Velika - Uzlet
23:15 Dobra borba
00:10 Avicii: Istinite priče,
glazbeno-dokumentarni film
01:55 Graham Norton i gosti
02:40 Noćni glazbeni
program

**PONEDJELJAK
6.7.2020.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Betty i njezine dijagnoze
11:12 Hrvatska zajednica u
Čileu, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik 1
12:25 Diva, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:00 Raj za dame
15:00 Umorstva u Midsomeru
16:35 Bajkovita Hrvatska
17:00 Vijesti u 17
17:20 Žrtve ljubavi, serija
18:10 Potjera

19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Najveće svjetske
planine: Mont Blanc,
dokumentarna serija
20:50 Bajkovita Hrvatska
21:00 Živi spomenici -
tragovima konja: Konjička
industrija - pogled u
budućnost
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Rivijera
00:20 Žrtve ljubavi, serija
01:05 Dr. Oz
01:45 Dnevnik 3
02:11 Zvuci prirode,
dokumentarni film
03:01 Betty i njezine
dijagnoze
03:46 Raj za dame
04:41 Skica za portret /
Fotografija u Hrvatskoj
04:51 Reprizni program
05:10 Dnevnik 2
05:52 Diva, telenovela

05:00 Peti dan
06:00 Riječ i život
06:34 Juhuhu
06:35 Tri prijatelja
09:55 Mali princ
10:18 Galileo, ipak se kreće
10:31 Krunski dokaz,
dokumentarna serija
10:40 Djeca Mediterana
11:30 Silverado, američki
film
13:45 Dobra vještica i
obiteljsko stablo, američki
film
15:15 Bratiji na tajnom
zadatku
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Zvuci prirode,
dokumentarni film
17:40 Dome, slatki dome,
humoristična serija
18:20 TV Bingo
19:05 Inspektor Gadget,
crtana serija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Stadion
21:00 Enigma, britansko-
njemačko-nizozemsko-
američki film
23:00 24 Hours to Live,
američko-kinesko-
južnoafrički film
00:30 Graham Norton i gosti
01:15 Dobra vještica i
obiteljsko stablo, film
02:40 Noćni glazbeni
program

**UTORAK
7.7.2020.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Betty i njezine dijagnoze
11:12 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
12:00 Dnevnik 1
12:25 Diva, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:00 Raj za dame
15:00 Umorstva u Midsomeru
16:35 Bajkovita Hrvatska
17:00 Vijesti u 17
17:20 Žrtve ljubavi, serija
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Najveće svjetske planine: Kilimandžaro
21:00 Živi spomenici - tragovima konja: Lipicanci - ponos slavonskih ravnic
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Rivijera
00:20 Žrtve ljubavi, serija
01:05 Dr. Oz
01:45 Dnevnik 3
02:11 Baština: Kenija, dokumentarna serija
03:01 Betty i njezine dijagnoze
03:46 Raj za dame
04:41 Skica za portret / Fotografija u Hrvatskoj
04:51 Reprizni program
05:10 Dnevnik 2
05:52 Diva, telenovela

05:00 Izvan formata
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
10:55 Ne baš tako divlji, dokumentarni film
11:45 Enigma, britansko-

njemačko-nizozemsko-američki film
13:40 Tečaj za mladenke, američki film
15:15 Bratiji na tajnom zadatku
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Baština: Kenija, dokumentarna serija
17:40 Dome, slatki dome, humoristična serija
18:20 Kuhan i pečen
19:05 Inspektor Gadget, crtana serija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Obitelj Durrell
21:00 Hologram za kralja, britansko-francusko-njemačko-meksičko-američki film
22:40 Slučajni špijun, hongkoški film
00:10 Graham Norton i gosti
00:55 Tečaj za mladenke, američki film
02:25 Noćni glazbeni program

SRIJEDA 8.7.2020.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Betty i njezine dijagnoze
11:12 Globalna Hrvatska HTV
12:00 Dnevnik 1
12:25 Diva, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:00 Raj za dame
15:00 Umorstva u Midsomeru
16:35 Bajkovita Hrvatska
17:00 Vijesti u 17
17:20 Žrtve ljubavi, serija
18:10 Potjera

19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 Veliki koraljni greben s Davidom Attenboroughom: Graditelji, serija
20:58 Loto 7 - izvještaj
21:00 Lisinski, film
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Rivijera
00:20 Žrtve ljubavi, serija
01:05 Dr. Oz
01:45 Dnevnik 3
02:11 Baština: Libanon, dokumentarna serija
03:01 Betty i njezine dijagnoze
03:46 Raj za dame
04:41 Skica za portret / Fotografija u Hrvatskoj
04:51 Reprizni program
05:10 Dnevnik 2
05:52 Diva, telenovela

05:20 Što je klasik?
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
10:00 Igrani program za djecu - strani
10:55 Juhuhu
11:00 Kina - pogled odozgo
11:50 Hologram za kralja, britansko-francusko-njemačko-meksičko-američki film
13:30 Love Blossoms, belgijsko-kanadski film
15:00 Bratiji na tajnom zadatku
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Baština: Libanon, dokumentarna serija
17:40 Dome, slatki dome, humoristična serija
18:20 Kuhan i pečen
19:05 Inspektor Gadget,

crtana serija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Obitelj Durrell
21:00 Arctic, islandski film
22:40 Laggies, američki film
00:25 Graham Norton i gosti
01:10 Love Blossoms, belgijsko-kanadski film
02:35 Noćni glazbeni program

ČETVRTAK 9.7.2020.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Betty i njezine dijagnoze
11:12 Velika je čika Šime grana, emisija pučke i predajne kulture
12:00 Dnevnik 1
12:25 Diva, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:00 Raj za dame
15:00 Umorstva u Midsomeru
16:35 Bajkovita Hrvatska
17:00 Vijesti u 17
17:20 Žrtve ljubavi, serija
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6
20:05 Tko želi biti milijunaš?
20:55 Loto 6 - izvještaj
21:00 Grad od igara, igre od Grada - prvih sedam desetljeća, dokumentarni film
22:00 Otvoreno

22:50 Dnevnik 3
23:25 Rivijera
00:20 Žrtve ljubavi, serija
01:05 Dr. Oz
01:45 Dnevnik 3
02:11 Baština: Gvatemala, dokumentarna serija
03:01 Betty i njezine dijagnoze
03:46 Raj za dame
04:41 Velika je čika Šime grana, emisija pučke i predajne kulture
05:11 Dnevnik 2
05:53 Diva, telenovela

05:20 Knjiga ili život
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
11:00 Kina - pogled odozgo
11:50 Arctic, islandski film
13:30 Surprise Me!, američki film
15:00 Bratiji na tajnom zadatku
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Baština: Gvatemala, dokumentarna serija
17:40 Dome, slatki dome, humoristična serija
18:20 Kuhan i pečen
19:05 Inspektor Gadget, crtana serija
19:18 Animirana serija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Obitelj Durrell
21:00 Dečki su se vratili, australsko-britanski film
22:45 Joe, američki film
00:43 Obiteljski zločini
01:28 Graham Norton i gosti
02:13 Surprise Me!, američki film
03:38 Noćni glazbeni program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata. Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT 1 utorkom od 11.10 sati. Radijski program *Glasa Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelom svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 i utorkom u repriznim terminima u 3.05 i 20.15 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 21.05, koju prenosi i Prvi program Hrvatskog radija.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKD-a Vladimir Nator iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati. Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

Pula

Pet godina je prošlo od tad

Rezervirajte datum za nas

Tako je pisalo u pozivu koji mi je stigao putem Whatsapp aplikacije, dodan je bio datum i mjesto Brijuni. Postoji li ljepše mjesto za slavljenje ljubavi, dijeljenje s voljenim osobama sreće što ste našli osobu s kojom želite provesti ostatak svog života? Teta sam ovog mladića koji je ljubav svog života pronašao u Puli i koji je odlučio tamo nastaviti svoj život. Naša se obitelj polako vraća u Hrvatsku i drago mi je zbog toga.

Dovoljna je jedna pozivnica i svijest o tome koliko mi nedostaje, Istra je zasjala. Prošlo je pet godina od mog posljednjeg posjeta Istri. Tada je razlog bio posao, mjesto je bila Pula, mjesec veljača, a trajanje posjeta bilo je vrlo kratko. Posljednjih nekoliko godina moje srce krađu Dalmacija i otoci, ali prva ljubav zaborava nema.

Kakav je plan za tri dana

Plan je jasan, vjenčanje je fokus cjelokupnog posjeta i trodnevni plan nekako mora postati petodnevni. Deveti mjesec idealan je za ponovno zaljubljanje i Pulu odabirem za svog udvarača, prekrasan romantični grad i s tim bi se složio i car **Vespazijan**, koji je sagradio amfiteatar za ljubav koja je živjela u Puli, kojeg mnogi nazivaju i *Arena*. Postoji jednako romantična ideja o vilama kao graditeljima amfiteatra. Tko god da je odgovoran za gradnju, napravio je zaista prekrasnu građevinu, koja usprkos svim ljepotama i veličanstvu nije uspjela ući na UNESCO-ov popis zbog nepravilnosti u obnovi. U njoj se danas održavaju divni koncerti i razna kulturna događanja, među kojima je i daleko poznati pulski filmski festival.

Više od amfiteatra

Amfiteatar je skoro svačija prva asocijacija na Pulu, ali svakako nije i jedina. Zlatna vrata, Augustov hram, Rimsko kazalište, tvr-

đava na Kaštelu, forum, Rimski mozaik, Kapela Marije Formoze iz 6. stoljeća, pravoslavna crkva svetog Nikole iz 11. stoljeća, dvostruka vrata, arheološki i povijesni muzej pričaju priču o drevnom povijesnom gradu u južnoj Istri.

Iako ima dugu povijest, njegova prava povijest započinje razdobljem Rimljana, pa ne čudi što je sačuvano mnogo spomenika iz tog razdoblja. Najstariji od svih spomenika rimske arhitekture su Zlatna vrata ili Herkulova vrata. Sam otvor je širok 3,60 metara, a visina prelazi 4 metra. Na nadgrobnoj ploči uklesana je glava Herkula, zaštitnika drevnog grada. Kroz povijest i s brojnim vladarima grad je imao uspona i padova i sve je to dovelo do toga da je Pula grad brodogradnje i turizma i duge tradicije vinarstva i ribolova. Govoreći o ribolovu, brodicama, neizostavno je spomenuti i nemoguće je zaobići luku. Da to nije uvijek ono luka poput luke, kreativan čovjek pobrinuo se da osvijetli dizalice u brodogradilištu i napravi od njih užarene divove, koji noću izgledaju primamljivo i veselo. Međutim, tijekom dana to je sasvim drugačija priča, bar kad je estetika u pitanju.

Kako govorimo o Puli u toplim mjesecima, plaže svakako zaslužuju posebno mjesto. Najpoznatija među svim je Verudela. Kako Pula ima luku, vjerujem da to mnogima utječe na izbor plaža, a neki čak potraže i one izvan nje. Svakako, među popularnim se ističu i Monsival, Valsaline, Sisplac, Valkane, Galebova stijena, Pješćana uvala i druge.

I na kraju, poput glazure na torti, ostaje nam obilazak Brijuna i za to vjerujem da će se naši mladenci postarati i da ćemo ovo omiljeno ljetovalište **Josipa Broza**, egzotični i prestižni nacionalni park upoznati u sasvim drugačijem, još romantičnijem i ljepšem svjetlu i da ćemo ga takvog zauvijek pamtiti.

Ljudi biraju jednog čovjeka sebi za doživotnog saputnika, ili barem ostatak života, ali nadam se da je u redu odabrati više gradova u koje će se zaljubiti. Ako je tako, Pula je jedan od tih za mene. Ima ono nešto što ne znam točno objasniti. Baš kao prava zaljubljenost.

Gorana Koporan

RADIO MARIJA

NOVI SAD
SUBOTICA
SOMBOR
VRDNIK
NIŠ
LESKOVAC

90,0 MHz
90,7 MHz
95,7 MHz
88,4 MHz
102,7 MHz
107,4 MHz

5+Plus

**Paket
SIGURNOSTI**

za samo

3.600 RSD

GODIŠNJE

Osiguranje drugačije od svih

Oprez u vožnji i briga o automobilu i ljudima u njemu nekada nisu dovoljni da nas zaštite od nepredviđenih okolnosti na putu.

Zato Milenijum osiguranje u svojoj ponudi ima polisu koja pokriva najčešće rizike po automobil i lica u njemu, a omogućava Vam da jednom polisom obezbedite sebe, svoj automobil i druge putnike u njemu.

Polisa Paket 5+ predstavlja paket sigurnosti, a za samo 3.600RSD godišnje dobijate osiguranje od sledećih rizika:

1. Lom stakala na vozilu
2. Osiguranje lica u vozilu
3. Zamensko vozilo
4. Troškovi pomoći na putu
5. Prirodni rizici
(oluja, grom, grad, snežna lavina i poplave)

MILENIJUM
OSIGURANJE

www.mios.rs
011/ 715 23 00

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

SAMOSTALNA IZLOŽBA
CILIKA DULIĆ KASIBA
60 – 88
UMJETNOST I ŽIVOT

OTVORENO SVEUČILIŠTE
SUBOTICA
od 6. do 19. srpnja 2020.